

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

RAPPORT

2025-12-08
Dnr 3673-1.1.3-2024

Forskarutbildningen vid Södertörns högskola

Utveckling, utmaningar och vägval

Johan Eriksson
Vice-ordförande för Fakultetsnämnden 2022-2025
Professor i statsvetenskap

Anna Maria Jönsson
Vice-rector för forskning
Professor i medie- och kommunikationsvetenskap

Överlämnad till rektor Ylva Fältholm 2025-12-08

Innehåll

Tabeller och figurer	3
Bilagor	3
Sammanfattning	4
Förkortningar	6
1. Inledning.....	7
1.1 Bakgrund.....	7
1.2 Hur rapporten kan användas	7
1.3 Uppdragets genomförande	8
1.4 Rapportens struktur	8
2. Utveckling.....	9
2.1 Inledning	9
2.2 Examenstillstånd på forskarnivå vid Södertörns högskola	9
2.3 Kriterier för examenstillstånd	11
2.4 Nuvarande organisering av forskarutbildning	15
2.5 Nuvarande finansiering och resursfördelning	19
2.6 Hur har det gått, 2010–2024?	25
3 Utmaningar.....	31
3.1 Inledning	31
3.2 Sårbara miljöer	31
3.3 Bristande finansiering och resursfördelning.....	32
3.4 Komplex organisation	34
3.4 Övrigt	39
4 Vägval	43
4.1 Inledning	43
4.2 Hur skapar vi starka miljöer?	43
4.3 Hur kan resursfördelning optimeras?	46
4.4 Hur kan organisationen göras tydlig och effektiv?.....	48
4.5 Förslag om BEEGS och UVS.....	51
4.6 Förslag kring samordning, språk och administration	55
4.7 Avslutande kommentar.....	57
Källförteckning	59

Tabeller och figurer

Tabell 1: Forskarutbildningsområden och -ämnen vid Södertörns högskola.....	10
Tabell 2: Skillnader mellan forskarutbildningsområden	17
Tabell 3: Doktoranders finansieringsform, 2024	20
Tabell 4: Fördelning av interna medel för forskarutbildning år 2025.....	24
Tabell 5: Statistik om forskarutbildning per område och ämne, 2010-2024	28
Figur 1: Sammanfattande omdöme om forskarutbildningen.....	26

Bilagor

Rapport Doktorandenkät 2024

Remissvar

Södertörn Doctoral Dissertations, 2010–2024

Sammanfattning

Rapportens ger en översyn av forskarutbildningen vid Södertörns högskola sedan lärosätet 2010 fick egna examenstillstånd. Rapporten analyserar utvecklingen över tid, identifierar centrala utmaningar i organisation och finansiering samt presenterar möjliga vägval för framtiden. Fokus ligger inte på att bedöma kvaliteten i forskarutbildningen, utan på att ge underlag för strategiska beslut och långsiktig utveckling av forskarutbildningsmiljöerna.

Arbetet genomfördes mellan november 2024 och maj 2025 och byggde på omfattande dialoger med Fakultetsnämnden, institutioner, styrgrupper, doktorandrådet, administrativ personal och högskoleledningen. Underlaget kompletterades med data från UKÄ-utvärderingar, Fakultetsnämndens ämnesutvärderingar, doktorandenkäter och statistik insamlad av AVM, HR och biblioteket.

Sedan 2010 har forskarutbildningen expanderat från fyra till fem mångvetenskapliga forskarutbildningsområden, och antalet forskarutbildningsämnen har fördubblats från elva till 21. Flera ämnen har tillkommit genom nya examenstillstånd och genom så kallad dubbelanslutning inom Utbildningsvetenskapliga studier (UVS). Högskolans modell och examenstillstånd bygger på mångvetenskapliga områden.

Finansieringen domineras av Östersjöstiftelsen, som generellt står för två tredjedelar av doktorandfinansieringen. Övriga resurser kommer från högskolans forskningsanslag, externa forskningsråd, forskarskolor och samverkansdoktorander. Fördelningen av doktorandplatser varierar mellan områden och sker delvis genom principen om jämn fördelning mellan ämnen. Budgetar och organisationsstrukturer skiljer sig mellan områden, bland annat vad gäller kurser, studierektorer och administrativt stöd.

Statistiken visar stora variationer i volym och könsfördelning mellan ämnen. Miljövetenskap, historia, statsvetenskap, MKV och sociologi är de mest voluminösa ämnena sett till antal disputationer, medan flera ämnen är små och mer sårbara. Doktorandernas övergripande nöjdhet har ökat över tid enligt återkommande enkäter.

Rapporten identifierar fyra huvudutmaningar:

1. **Sårbara miljöer** – många ämnen är små och personberoende, vilket påverkar handledningskapacitet, kursutbud, seminarieverksamhet och långsiktig stabilitet.
2. **Bristande finansiering och resursfördelning** – styrgrupper och institutioner menar att forskarutbildningen är underfinansierad, samtidigt som resurserna förväntas vara oförändrade kommande år. Fördelningen av doktorandplatser efterlyser tydligare och mer långsiktiga kriterier.
3. **Komplex organisation** – samspelet mellan ämnen, styrgrupper, institutioner, BEEGS, UVS, FN och högskoleledning upplevs som otydligt, med överlappande processer och varierande praxis.
4. **Övriga frågor** – exempelvis administrativa processer, språkfrågor, karriärstöd, dubbelanslutningar samt hantering av dubbla forskningsmiljöer (BEEGS-ämne, UVS-ämne).

Rapporten presenterar flera handlingsalternativ för att stärka forskarutbildningen: att tydliggöra ansvarsfördelning i organisationen, att skapa principer för resursfördelning och doktorandtilldelning, att stärka samordningen av kurser och administrativa rutiner samt att se över BEEGS och UVS.

Förkortningar

ASP	Allmän studieplan
AVM	Avdelningen för verksamhetsutveckling och myndighetsstöd
BEEGS	Baltic and East European Graduate School
CBEEES	Centre for Baltic and East European Studies
CPK	Centrum för den praktiska kunskapens teori
HLK	Handledarkollegium
HF	Högskoleförordningen
HS	Historiska studier (forskarutbildningsområde)
HSV	Högskoleverket
FFU	Fakultetsnämndens utskott för forskning och forskarutbildning
FN	Fakultetsnämnden
IFF	Interna forskningsresurser (Fördelning av det statliga forskningsanslaget)
HSS	Institutionen för historia och samtidsstudier
IKL	Institutionen för kultur och lärande
IPA	Institutionen för polisiärt arbete
ISP	Individuell studieplan
ISV	Institutionen för samhällsvetenskap
KKT	Kritisk kulturteori (forskarutbildningsområde)
LU	Läraryrket
MKV	Medie- och kommunikationsvetenskap
MVS	Miljövetenskapliga studier (forskarutbildningsområde)
NMT	Institutionen för naturvetenskap, miljö och teknik
PESO	Politik, ekonomi och samhällets organisering (forskarutbildningsområde)
SH	Södertörns högskola
UKÄ	Universitetskanslersämbetet
UVS	Utbildningsvetenskapliga studier (forskarutbildningsområde)
ÖSS	Östersjöstiftelsen
ÖÖ	ÖÖ-relevans: "Östersjö- och Östeuroparelevans", dvs. att ett doktorandprojekt uppfyller Östersjöstiftelsens geografiska kriterier

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Enligt högskolans verksamhets- respektive kvalitetsplan för 2024 skulle en översyn av högskolans forskarutbildning göras, med fokus på organisering och finansiering sedan högskolan fick egna examenstillstånd 2010. Syftet med översynen är att (1) beskriva hur forskarutbildningen utvecklats över tid, (2) identifiera problem och utmaningar i forskarutbildningens organisation och finansiering, samt (3) ge förslag på hur problem och utmaningar kan hanteras. Det handlar inte om att göra en utvärdering av kvalitet i forskarutbildningen, utan om att identifiera utmaningar och handlingsalternativ med fokus på frågor om organisation och finansiering. Vi har i översynen inkluderat hela processen från fördelning av doktorandplatser och utlysningar av tjänster till disputation.

1.2 Hur rapporten kan användas

Rapporten bör kunna användas på flera sätt av alla som är inblandade i forskarutbildning vid högskolan: doktorander, handledare och handledarkollegier, forskarskolor och styrgrupper, samt administrativ personal. Den är tänkt att ge en överblick av hur forskarutbildningen vid Södertörns högskola kom till, hur den utvecklats över tid och vilka utmaningar den står inför idag. Rapporten avslutas med förslag och rekommendationer från författarna. Resultaten och slutsatserna i rapporten bör också kunna utgöra underlag för strategiska beslut på ledningsnivå. Att ha en stark och livaktig forskarutbildning är också viktigt för högskolans strävan efter formell universitetsstatus.

1.3 Uppdragets genomförande

Den 5 november 2024 beslutade rektor att uppdra åt Anna Maria Jönsson, professor i medie- och kommunikationsvetenskap tillika vice-rektor för forskning och forskarutbildning samt Johan Eriksson, professor i statsvetenskap tillika Fakultetsnämndens vice-ordförande, att ansvara för översyn, analys och förslag på åtgärder.

Arbetet med översynen pågick mellan november 2024 och maj 2025. I ett första skede, som pågick fram till december 2024, inhämtades synpunkter om vad översynen borde beakta. Sådana dialogmöten hölls med Fakultetsnämnden, rektorsgruppen, ledningsgruppen, styrgrupper och Doktorandrådet. Vi gav även möjlighet för alla ämnen vid högskolan att dels lyfta fram sådant de ansåg att översynen borde beakta, dels vilka problem, utmaningar och eventuella förslag till förändring de hade. Under detta första skede sammanställdes även befintlig information, utifrån Fakultetsnämndens ämnesutvärderingar, UKÄ-utvärderingar, doktorandenkäter och styrdokument. Fakultetsnämnden, AVM, HR och Biblioteket bistod med insamling och sammanställning av underlag.

I ett andra skede, från januari till början av april 2025, genomfördes ytterligare dialogmöten med företrädare för enheter som har olika roller i forskarutbildningen vid högskolan i syfte att samla in synpunkter, erfarenheter och förslag. Totalt genomfördes sjutton dialogmöten, där vart och ett pågick mellan 30 och 90 minuter. Rapporten diskuterades på högskoleledningens verksamhetsplanerings-internat i maj 2025. Senare samma månad skickades rapporten på remiss inom högskolan, för att sedan under hösten 2025 slutredigeras, överlämnas till rektor och publiceras.

1.4 Rapportens struktur

I kapitel 2 ges en beskrivning av forskarutbildningens utveckling från 2010 till 2024. I kapitel 3 identifieras problem och utmaningar med fokus på organisering och finansiering. I kapitel 4 presenteras ett antal handlingsalternativ och förslag på hur problem och utmaningar kan hanteras och hur forskarutbildningen kan utvecklas. Vi vill rikta ett stort och varmt tack till alla som bidragit med statistik och annat underlag, erfarenheter, åsikter och förslag. Ett särskilt tack till personalen vid AVM och högskolans bibliotek: ert bistånd med underlag och hjälp med textens färdigställande har varit ovärderligt. För eventuella kvarstående felaktigheter bär vi själva det fulla ansvaret.

2. Utveckling

2.1 Inledning

I detta kapitel beskrivs hur examensrätt tilldelades Södertörns högskola inom ramen för mångvetenskapliga områden, vad som menas med ett "område", hur forskarutbildningen har organiserats och finansierats samt hur resurser har fördelats. Kapitlet innehåller även en sammanställning av grundläggande statistik om forskarutbildningen på ämnesnivå vid Södertörns högskola.

2.2 Examenstillstånd på forskarnivå vid Södertörns högskola

Södertörns högskola erhöll efter en ansökningsprocess och granskning av HSV självständiga forskarutbildningsrättigheter 2010, inom fyra mångvetenskapliga forskarutbildningsområden: Historiska studier (HS); Kritisk kulturteori (KKT); Miljövetenskapliga studier (MVS); samt Politik, ekonomi och samhällets organisering (PESO). År 2017 erhöll högskolan forskarutbildningsrättigheter för ett femte mångvetenskapligt område: Utbildningsvetenskapliga studier (UVS). Inom ramen för dessa områden har ett 20-tal ämnen forskarutbildning (se Tabell 1). Samtidigt har högskolan rätt att inom ramen för vart och ett av dessa områden tilldela forskarutbildningsrättigheter för andra ämnen och sammansättningen inom områdena har därmed förändrats något över åren då fler ämnen tillkommit i samtliga områden utom inom Miljövetenskapliga studier (som dock inkluderar både samhällsvetenskapligt och naturvetenskapligt inriktad forskning). UKÄ beslutade efter en nationell utvärdering, som genomfördes 2018-2020, att Södertörns högskola inte längre har tillstånd att bedriva forskarutbildning inom ämnet nationalekonomi, med hänvisning till att ämnet ansågs vara helt beroende av andra lärosäten för att kunna genomföra forskarutbildning (UKÄ 2018b; UKÄ 2020, s. 5).

Tabell 1: Forskarutbildningsområden och -ämnen vid Södertörns högskola

<i>Historiska studier (HS)</i>	<i>Kritisk kulturteori (KKT)</i>	<i>Miljövetenskapliga studier (MVS)</i>	<i>Politik, ekonomi och samhällets organisering (PESO)</i>	<i>Utbildningsvetenskapliga studier (UVS)</i>
2010: Arkeologi Etnologi Historia Idéhistoria	2010: Filosofi Estetik MKV	2010: Miljövetenskap	2010: Företagsekonomi Sociologi Statsvetenskap	2017: Svenska Pedagogik
2012: Religionsvetenskap	2011: Genusvetenskap 2013: Den praktiska kunskapens teori 2014: Konstvetenskap 2015: Litteraturvetenskap		2014: Nationalekonomi* 2019: Socialt arbete 2021: Journalistik 2025: Offentlig förvaltning	Dubbelanslutna ämnen: 2021: MKV 2022: Den praktiska kunskapens teori Historia Litteraturvetenskap 2024: Idéhistoria 2025: Statsvetenskap <i>Under bedömning:</i> Religionsvetenskap

* Examenstillståndet för nationalekonomi drogs in efter utvärdering av UKÅ som genomfördes 2018-2020.

Att rättigheter tillföll mångvetenskapliga områden snarare än enskilda vetenskapliga discipliner (ämnen) var dels en lösning på problemet med i flera fall små ämnesmiljöer vilket en större mångvetenskaplig miljö ansågs kunna kompensera; dels krävs universitetsstatus¹ för att erhålla *generellt* examenstillstånd på forskarnivå. Betydelsen av mångvetenskapliga områden i förhållande till ämnen är ett centralt tema i denna rapport, vilket vi återkommer till.

¹ Södertörns högskola har vid två tillfällen, 2003 och 2006, ansökt till regeringen om att bli universitet. Ingen av ansökningarna har tagits upp till prövning.

Forskarutbildning genomfördes inom ett flertal ämnen² vid högskolan långt innan självständiga rättigheter erhöles 2010, främst med finansiering från Östersjöstiftelsen och SLL. År 2006, samma år då högskolan för andra gången ansökte om att bli universitet, fanns ett 130-tal doktorander vid Södertörns högskola, varav ca 50 inom ramen för den mångvetenskapliga forskarskolan BEEGS³ (Södertörns högskola, 2006, s. 55). Inom naturvetenskap bidrog SLL med 50 miljoner om året i fem år och fortsatte med mindre belopp i flera år. Dessa bidrag finansierade bland annat flera doktorander. Denna tidiga forskarutbildning möjliggjordes genom samarbetsavtal med institutioner vid andra universitet (framför allt Stockholms universitet men i viss omfattning även med Uppsala universitet, Örebro universitet, Karolinska institutet och Linköpings universitet), vilket innebar att antagning, utseende av handledare och disputation formellt hanterades av "fadderinstitutionerna". Flertalet av doktoranderna hade dock sin anställning och arbetsplats vid Södertörns högskola. Den dåvarande "fadderlösningen" innebar att en forskarutbildningsmiljö tidigt kunde skapas och att lärarna/forskarna vid högskolan kunde få erfarenheter som handledare. Under denna period ingick högskolan även i ett par nationella forskarskolor (för historia respektive entreprenörskap). Vi går här inte närmare in på denna tidiga form av forskarutbildning utan koncentrerar oss på utvecklingen sedan högskola 2010 fick examensrätt på forskarnivå inom olika områden.

2.3 Kriterier för examenstillstånd

Allmänna kriterier för examenstillstånd på forskarnivå framgår av högskolelagen (1992:1434), högskoleförordningen (1993:100) samt regeringens proposition

² Arkeologi, etnologi, filosofi, företagsekonomi, historia, litteraturvetenskap, medie- och kommunikationsvetenskap, nationalekonomi, naturgeografi, naturvetenskap (organisk kemi, analytisk kemi, biokemi, strukturbiokemi, cellbiologi, molekylärbiologi, genetik och genomik, mikrobiologi, botanisk fysiologi, zoologisk fysiologi, ekologi), kulturgeografi, miljövetenskap, religionsvetenskap, retorik, sociologi, statsvetenskap, utbildningsvetenskap samt utveckling och internationellt samarbete (Södertörns högskola, 2006, ss. 55, 62-63).

³ BEEGS (Baltic and East European Graduate School) inrättades 2000 med finansiering av Östersjöstiftelsen. BEEGS är en internationell och mångvetenskaplig forskarutbildningsmiljö som samlar alla så kallade BEEGS-doktorander under deras första utbildningsår där de tar en gemensam kurs om Östersjöregionen, Öst- och Centraleuropa, innan de flyttas ut till respektive ämnesmiljö. BEEGS har ansvar för en introduktionsvecka, organiserar en doktorandkonferens, håller i BEEGS-kursen, genomför studieresor, seminarier, och sociala aktiviteter samt har en studierektor till stöd för doktoranderna. BEEGS-doktoranderna ingår organisatoriskt i CBEES, ett område och en ämnesmiljö. Se <https://www.sh.se/forskning/forskarutbildning/forskarskolan-beegs>

2008/09:134 *Forskarutbildning med profilering och kvalitet*.⁴ I högskoleförordningen framgår följande generella kriterier:

”Tillstånd att utfärda generella examina på forskarnivå får lämnas till andra högskolor än universitet inom ett område, om utbildningen och forskningen vid högskolan håller sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå inom området kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.” (HF 6 kap. 5 d §)

I tillägg till dessa nationella kriterier har Södertörns högskola antagit lokala riktlinjer för inrättande respektive avveckling av forskarutbildningsämne (Södertörns högskola, 2020). Följande lokala kriterier gäller för inrättande av forskarutbildningsämne:

- Ämnet ska ha rätt att utfärda examen på avancerad nivå.
- Ämnet ska ha motsvarande minst fyra heltidsekvivalenter tillsvidareanställda disputerade lärare, varav minst en (1) professor och två (2) docenter.⁵ Samtliga ska inneha minst 50% anställning vid det aktuella ämnet. Samma person får inte räknas till två ämnen samtidigt.
- Det ska finnas dokumenterad erfarenhet av doktorandhandledning bland de tillsvidareanställda lärarna inom ämnet.

Därutöver anges att ämnet ska ha en vetenskaplig profil som överensstämmer med forskarutbildningsområdet, att ämnet bidrar till kunskapsutveckling inom området samt tillsammans med övriga ämnen inom området utgör en ”trovärdig vetenskaplig helhet där delarna stödjer helheten och varandra”. Ansökan ska behandla forskningsmiljö och högre seminarium, handledningserfarenhet, forskning inom ämnet, doktoranders medinflytande, internationell orientering, samverkan, doktorandkurser, kvalitetssäkring samt allmän studieplan. Avveckling av forskarutbildningsämne kan vid Södertörns högskola ske på bland annat följande grunder:

- Ämnet har för få antagna och aktiva doktorander
- Ämnet har brist på handledarkompetens

⁴ Se även UKÄ:s skrift *Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen* (2023).

⁵ Dessa kriterier kan jämföras med andra lärosäten: Malmö universitet kräver minst 2 professorer och 3 docenter; Karlstads universitet minst 2 professorer och 2 docenter; Linnéuniversitetet minst 2 professorer och 1 docent; Mittuniversitetet minst 1 professor och 1 docent. De större universiteten förefaller inte ha lika exakta krav – och vid t.ex. Uppsala universitet organiseras forskarutbildningar ”i normalfallet” endast inom ämnen som redan har examensrätt på forskarnivå.

- Ämnet har inte åtgärdat väsentliga brister som framkommit i samband med en utvärdering
- Området behöver omorganiseras
- Ämnet ska utgå ur utbudet för forskarutbildning
- Ett nytt forskarutbildningsämne har inrättats som inkluderar eller ersätter ett tidigare inrättat ämne.

Vad är ett område?

Så här lyder UKÄ:s definition av "område":

"Ett område kan beskrivas som ett avgränsat kunskapsfält. Området kan rymma ett eller flera ämnen för utbildning på forskarnivå (forskarutbildningsämnen). Lärosätet anger i sin ansökan hur området ska avgränsas och vilket eller vilka ämnen som examen på forskarnivå ska utfärdas inom (utbildning på forskarnivå) och som initialt kommer att ges inom området. Vad ett område för examenstillstånd kan omfatta kommer således att variera från fall till fall. Det behöver inte sammanfalla med ett område för masterexamen som redan finns vid lärosätet." (UKÄ, 2023, s. 31)

När Södertörns högskola ansökte om och fick forskarutbildningsrättigheter 2010 gällde dessa alltså de fyra mångvetenskapliga områden som angavs ovan. Rätt att utfärda doktorsexamen tillföll 11 ämnen, men examensrätten för varje ämne var och är fortfarande kopplad till det mångvetenskapliga område de ingår i.

Betydelsen av område diskuteras mer i detalj nedan.

Beslut om examensrätt på forskarnivå

I beslutet för området Kritisk kulturteori angav HSV att detta skulle ge Södertörns högskola "ett utbud som är unikt i Sverige" och att även om tre olika ämnen ingick i områdesansökan så framstod området som en "sammanhållen enhet" (HSV, 2010c, s. 3). Det noterades att innan "hearingen rådde viss oklarhet kring organisationen", men att oklarheterna skingrats då det klargjordes att Fakultetsnämnden skulle få ett övergripande ansvar för forskarutbildningens kvalitets-säkring.

I beslutet för området Historiska studier angavs att området är "väl sammanhållet, med ett omfattande och välutvecklat samarbete över ämnesgränserna som gör att synergieffekter uppnås" samt att områdets avgränsning är "funktionell" (HSV, 2010d, s. 3). Fakultetsnämndens övergripande ansvar nämndes även i detta

beslut, samtidigt som HSV noterade att viss oklarhet råder avseende hur högskoleledningen "konkret och formellt" skulle följa hur Fakultetsnämnden "uppfyller sitt forskarutbildningsansvar" och att detta behövde tydliggöras.⁶

I beslutet för området Miljövetenskapliga studier angavs att området "utgör definitivt en del av högskolans profilering" samt att avgränsningen av området är "rimlig" (HSV, 2010b, s. 3). HSV noterade att såsom området miljövetenskap definieras i ansökan förutsätts en "stark samhällsvetenskaplig kompetens", liksom en "god integrering" av samhälls- och naturvetenskap (HSV, 2010b, s. 3), vilket har uppnåtts inom MVS. Relationen till högskolans samhällsvetenskapliga miljö inom PESO betonades särskilt. Noteras bör dock att MVS inkluderar både samhällsvetenskapligt och naturvetenskapligt inriktad forskning. Liksom för området Historiska studier betonas även vikten av "dokumenterade rutiner" i form av "organisation och beslutsprocesser" för hantering av kvalitetsfrågor, vilket sedermera hamnade inom Fakultetsnämndens ansvarsområde.

I beslutet för området Politik, ekonomi och samhällets organisering (PESO) angavs att de ingående ämnena "utvecklats i interaktion med varandra och har en icke oväsentlig gemenskap i fråga om såväl problemställningar som teori och metod. Detta gör dem till ett rimligt och ändamålsenligt område för examensrätt, även utan den teoretiska överbyggnad som utvecklas i ansökan" (HSV, 2010a, s. 3). I beslutet för Utbildningsvetenskapliga studier (UVS) - det femte området som tillkom 2017, angavs att områdets "omfattning och avgränsning [...] är väl vald. Kraven på en forskningsbaserad lärarutbildning gör området särskilt angeläget, såväl på Södertörns högskola som nationellt." Inledningsvis ingick pedagogik och svenska i UVS, vilket sedermera byggts ut till sju ämnen⁷ och inom kort ser ut att utökas till nio (statsvetenskap och religionsvetenskap).

Forskarutbildningen på Södertörns högskola bedrivs alltså idag inom fem forskarutbildningsområden som med ett undantag omfattar flera olika ämnen (5–7). I *Kritisk kulturteori* (KKT) som är placerat på Institutionen för kultur och lärande ingår 2025 sju ämnen (estetik, filosofi, genusvetenskap, konstvetenskap, litteraturvetenskap, medie- och kommunikationsvetenskap, Den praktiska kunskapens teori). Området *Historiska studier* (HS) har sin hemvist på Institutionen för historia och samtidsstudier och består av fem olika ämnen

⁶ Fakultetsnämndens mandat och ansvar har sedan dess tydliggjorts och uppdateras i arbets- och delegationsordningen.

⁷ Förutom pedagogik och svenska ingår numera medie- och kommunikationsvetenskap, litteraturvetenskap, den praktiska kunskapens teori, historia och idéhistoria. Våren 2025 ansluter statsvetenskap till UVS. Religionsvetenskap är under bedömning.

(arkeologi, etnologi, historia, idéhistoria, religionsvetenskap). På Institutionen för samhällsvetenskaper finns *PESO* (Politik, ekonomi och samhällets organisering) med fem ämnen (företagsekonomi, journalistik, offentlig förvaltning, sociologi, statsvetenskap). Området *Miljövetenskapliga studier* (MVS) är placerad på Institutionen för naturvetenskap, miljö och teknik och inkluderar det mångvetenskapliga ämnesområdet miljövetenskap. Området är det enda som inte i nuläget inkluderar flera ämnen. Området *Utbildningsvetenskapliga studier* (UVS) är det senast tillkomna området på högskolan och är av särskild karaktär då det från början inkluderat två ämnen (svenska och pedagogik) som anses centrala för lärarutbildningen och som inte ingår i något annat forskarutbildningsområde. Sedan 2021 finns möjlighet för ämnen som redan tillhör annat forskarutbildningsområde att dubbelanslutas till UVS. En dubbelanslutningsansökan ska granskas av externa sakkunniga och beslutas av Fakultetsnämnden, enligt fastställda riktlinjer. En dubbelanslutning innebär att ett ämne som har examenstillstånd inom något annat område även får rätt att examinera doktorander inom UVS. Först ut som dubbelanslutet ämne var medie- och kommunikationsvetenskap (2021).

2.4 Nuvarande organisering av forskarutbildning

Inom ramen för de fem mångvetenskapliga områden som har examensrätt på forskarnivå har antalet ämnen vuxit från elva till 21 (se Tabell 1), dvs. i det närmaste en fördubbling från 2010 till 2024. Tillväxten har dock varierat mellan områdena: HS har vuxit från fyra till fem ämnen, KKT från tre till sju, PESO från tre till sex och UVS från två till åtta. MVS är sedan 2010 ett enda, om än mångvetenskapligt, ämne.

På *ämnesnivå* har handledarkollegiet (HLK) en betydelsefull roll för organisering och uppföljning av forskarutbildning. Även om handledarkollegierna fortfarande är rådgivande enheter utan formell beslutsmakt har de ett reellt inflytande vad gäller antagning, utse och byte av handledare, organisering av ämnes-specifika kurser, uppföljning av ASP och ISP:er, bereda disputation, utse förhandsgranskare för avhandling, hålla sig uppdaterad om, forskningsetiska regelverk, samt bedöma om en doktorand ska tillrådas eller avrådas från att disputera (Södertörns högskola, 2023, s. 12).

Hur HLK organiseras skiljer sig mellan ämnena på högskolan i flera avseende, bland annat vad gäller deltagande och representation, vem som är samman-

kallande/ordförande, mötesfrekvens, rutiner för utseende av handledare samt uppföljning av doktoranders prestation. Enligt dokumentet Arbetsordning för institutioner, Lärarutbildningen och CBEES har doktoranderna rätt att vara representerade i HLK och över tid efterlevs detta av allt fler ämnen.

På ämnesnivå finns även ämnesråd och avdelningsföreståndare med ansvar för delar av forskarutbildningen, framför allt vad gäller anställnings- och arbetsmiljöfrågor.

I högskolans arbetsordning för institutioner, lärarutbildningen och CBEES anges en uppdelning mellan kollegial organisation och linjeorganisation, där ämnesråd, institutionsnämnd och styrgrupp hör till den förra och prefekt samt avdelningsföreståndare till den senare (Södertörns högskola, 2023). I arbetsordningen fastställs att det för varje forskarutbildningsområde ska finnas en styrgrupp.

På *områdesnivå* har de fem mångvetenskapliga styrgrupperna ansvar för att formellt utse bedömaregrupper för antagning, tillstyrka bedömaregruppers förslag till antagning och rangordning, utse handledare, tillstyrka förslag på opponent och betygsnämnd, följa upp ASP och ISP, samt organisera områdesspecifika doktorandkurser.⁸ Styrgrupperna leds av en ordförande och har representanter för varje forskarutbildningsämne. Antal studierektorer skiljer sig mellan områdena (se Tabell 2). Studierektorerna har ett informellt högskoleövergripande nätverk för samverkan som i nuläget samordnas av studierektorn för BEEGS. Styrgruppernas ordförande deltar även regelbundet i möten med Fakultetsnämndens utskott för forskning och forskarutbildning (FFU).

Sammanfattningsvis skiljer sig de fem styrgrupperna åt på åtminstone sex sätt (se Tabell 2), utöver skillnader i finansiering (se Tabell 3).

⁸ Även institutionerna har viktiga roller för forskarutbildning, dels genom prefektens övergripande chefs- och arbetsmiljöansvar, dels genom institutionsnämnderna som "tillsammans med prefekten ska verka för kvalitet inom institutionens forskning, utbildning och samverkansaktiviteter" (Södertörns högskola, 2023, s. 1). Det är också prefekten som ansvarar för fördelning av interna forskningsmedel, såsom IFF och anslaget till styrgrupper.

Tabell 2: Skillnader mellan forskarutbildningsområden

	HS	MVS	KKT	PESO	UVS
Ämnen	5	1	7	6	8
Tilldelning av BEEGS-doktorander (vartannat år)	4-5	4-5	7-8	7-8	0
Studierektorer	1	1	7	1	0 ⁹
Poäng för avhandling	180	180	180	165	180
Obligatoriska områdeskurser (antal poäng)*	15	15	10	37,5	15
Mandat	Forskarutbildning	Forskarutbildning	Forskarutbildning	Forskning- och forskarutbildning**	Forskarutbildning

*Doktorander inom HS, KKT, PESO och UVS läser även en kurs om vetenskapsteori (7,5 hp). Därutöver är den så kallade BEEGS-kursen (7,5 hp) obligatorisk för alla BEEGS-doktorander. Vidare har varje ämne ett varierande antal ämnesspecifika obligatoriska kurser.

** ISV har delegerat ansvar för både forsknings- och forskarutbildningsfrågor till PESO. Exempelvis organiserar PESO ISV:s forskardag samt seminarier om t.ex. publicering och forskningsansökningar.

Miljövetenskapliga studier skiljer ut sig genom att detta är både område och *formellt* en enda ämnesdisciplin (som dock i praktiken inkluderar både samhällsvetenskapligt och naturvetenskapligt inriktad forskarutbildning), till skillnad från övriga områden där antalet ämnen är mellan fem och åtta. Kritisk kulturteori skiljer ut sig genom att ha en studierektor per ämne till skillnad från övriga som har en studierektor för hela området, samt endast 10 hp områdesgemensam obligatorisk kurs.

PESO skiljer ut sig genom att ha flest obligatoriska områdesgemensamma kurser, om totalt 37,5 hp.¹⁰ PESO skiljer sig också från de övriga genom att doktorsavhandlingen omfattar 165 hp till skillnad från övriga som har 180 hp.

⁹ För UVS gäller att man sedan 2023 i stället för en studierektor har en forskningskoordinator.

¹⁰ PESO-kurserna är: Advanced Qualitative Methods; Advanced Quantitative Research Methods; teorikursen Organizations and Institutions; samt Research Design (all kurserna omfattar vardera 7,5 hp). Att PESO utvecklade relativt många gemensamma kurser, särskilt införandet av teorikursen Organizations and Institutions, bör ses i ljuset av följande skrivningar i HSV:s beslut om examensrätt: "Det gemensamma området för disciplinerna är ett av högskolans profilmråden, och den ansats som redovisas i ansökan ger spännande utgångspunkter för forskarutbildning. Denna potential utnyttjas dock inte i de områdesgemensamma doktorandkurser som planeras; dessa ska

Betydelsen av område har sedan starten 2010 utvecklats på olika sätt inom Södertörns högskola, även om alla fem områden har en styrgrupp som koordinerar och beslutar om vissa delar av forskarutbildningen. Styrgrupperna har exempelvis en roll i antagning av doktorander, även om formellt beslut tas av den högskolegemensamma Fakultetsnämnden. Styrgruppernas ordförande deltar även regelbundet i möten med Fakultetsnämndens utskott för forskning och forskarutbildning (FFU). Styrgruppernas studierektorer har därtill skapat ett informellt nätverk för informationsdelning och koordinering.

De nationella riktlinjerna är allmänt hållna och ger inga konkreta svar angående exempelvis områdesgemensamma kurser, men det framgår att området ska utgöra en gemensam *vetenskaplig miljö* och inte enbart vara av *administrativ karaktär*. UKÄ anger att "examenstillståndet och därmed prövningen gäller området som helhet, inklusive de enskilda forskarutbildningsämnen som ryms inom området" (UKÄ, 2023, s. 32). En väsentlig bedömningsgrund är att "området utgör en trovärdig vetenskaplig/konstnärlig helhet, där delarna stödjer helheten och varandra", samt att forskningen inom området "är av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå inom hela området" (UKÄ, 2023, s. 33). I sammanhanget kan noteras att redan i HSV:s beslut att ge forskarutbildningsrättighet för området Historiska studier anges att "kriterierna för urvalet av obligatoriska kurser" är "oklara och bör tydliggöras" (HSV, 2010d, s. 5).

BEEGS-doktorander placeras första året vid CBEES, en mångvetenskaplig miljö med forskare, en egen seminariereserie, en årlig internationell konferens samt utgivning av publikationer. BEEGS organiserar en introduktionsvecka för nyantagna doktorander. BEEGS organiserar även en doktorandkonferens och ger även en obligatorisk mångvetenskaplig doktorandkurs om Östersjö- och Östeuroparegionen. BEEGS organiserar därtill aktiviteter såsom seminarier, filmkvällar och studieresor samt genomför kompletterande uppföljning av doktorandernas utbildning. Efter det första året vid BEEGS flyttar doktoranderna fysiskt till sina ämnesmiljöer. BEEGS-doktoranderna förväntas dock medverka i såväl ämnes- som BEEGS-miljön från dag ett.

Därtill finns som nämnts ett antal externfinansierade forskarskolor, som framför allt fungerar som forskningsmiljöer men som i viss mån även organiserar

gälla vetenskapsteori och forskningsmetod, inte den gemensamma substansen i området" (HSV, 2010a, s. 3). HSV skrev också att det är "önskvärt att det områdesöverskridande forskningstemat syns inte bara i form av gemensamma seminarier utan också i kursutbudet." (HSV, 2010a, s. 4)

doktorandkurser. Forskarskolorna har inget formellt ansvar för genomförande av forskarutbildningen, men tillför resurser i form av finansiering och nätverk.

På *högskoleövergripande* nivå ansvarar Fakultetsnämnden (FN) för uppföljning av kvalitet i all utbildning och forskning vid högskolan. Sedan 2022 har FN infört ett system för kvalitetsutvärdering på ämnesnivå där alla delar av verksamheten (grundutbildning, avancerad utbildning, forskarutbildning och forskning) utvärderas med hjälp av externa sakkunniga. FN fattar även beslut om riktlinjer för forskarutbildning, inrättande av doktorandkurser, antagning av doktorander, samt gällande disputation. FN har även i uppdrag att "föreslå principer för utveckling av högskolans forskarutbildning samt för fördelning av doktorandplatser". Ett arbete med att ta fram sådana principer pågår inom FN och förväntas slutföras 2026. Beslut om fördelning av doktorandplatser per område görs av högskoleledningen/rektorn.

2.5 Nuvarande finansiering och resursfördelning

Forskarutbildningen på Södertörns högskola finansieras idag på huvudsakligen fem sätt:

- Medel från Östersjöstiftelsen (BEEGS)
- Högskolans forskningsanslag (främst UVS)
- Projektmedel från externa finansiärer (inklusive ÖSS)
- Forskarskolor med medel från externa finansiärer
- Externa partners (samverkansdoktorander)

I april 2025 var närmare två tredjedelar av högskolans doktorander (80 av 137) finansierade av ÖSS och av dessa var en majoritet (72) BEEGS-doktorander medan övriga (åtta) ingår i ÖSS-projekt.¹¹ Drygt 20 procent finansieras av högskolans forskningsanslag (främst inom UVS) medan ca 15 procent finansieras av projektmedel (inklusive nationella forskarskolor). Projektdoktorander finansieras främst av Vetenskapsrådet men vissa även av Formas, Forte, Naturvårdsverket, Wallenbergstiftelserna och Horizon Europe. Skillnader finns mellan områden och ämnen gällande fördelningen av finansieringsformer för doktorander (se Tabell 3).

¹¹ I Tabell 3 redovisas enbart siffror som gäller t o m 31 december 2024.

Tabell 3: Doktoranders finansieringsform, 2024

	BEEGS	ÖSS-projekt	Fo-anslag	Projekt ¹²	Adjunkt	Samverkan/egen anställn	Rektors medel
HSS antal//%	15/58	1/4	2/8	6/23	1/3	1/4	-
Arkeologi	4	-	1	-	-	1	-
Etnologi	4	-	1	3	-	-	-
Historia	3	-	-	-	1	-	-
Idéhistoria	2	-	-	2	-	-	-
Religionsvetenskap	3	1	-	1	-	-	-
KKT antal//%	18/49	3/8	5/14	9/24	-	2/5	-
DPKT	3	2	-	2	-	2	-
Estetik	2	-	1	-	-	-	-
Filosofi	4	1	-	-	-	-	-
Genus	3	-	1	4	-	-	-
Konstvetenskap	2	-	-	2	-	-	-
Litteraturvetenskap	1	-	2	-	-	-	-
MKV	4	-	1	1	-	-	-
MVS antal//%	19/73	3/11	2/8	2/8	-	-	-
PESO antal//%	22/78	1/4	2/7	1/4	-	2/7	-
Företagsekonomi	6	-	1	-	-	1	-
Journalistik	3	-	-	-	-	-	-
Socialt arbete	4	1	-	-	-	1	-
Sociologi	6	-	-	-	-	-	-
Statsvetenskap	3	-	1	1	-	-	-
Nationalekonomi	1	1	1	-	-	-	-
UVS antal//%	1/5	1/5	17/71	3/13	-	1/5	1
DPKT	-	-	1	-	-	1	-
Historia	-	-	1	-	-	-	-
Litteraturvetenskap	-	-	1	-	-	-	-
MKV	-	-	1	3	-	-	-
Pedagogik	1	1	8	-	-	-	-
Svenska	-	-	6	1	-	-	-
Totalt antal//%	72/53	8/6	28/21	21/15	1/0,5	6/4	1/0,5

¹² Projekt är från andra externa finansiärer förutom ÖSS. Merparten är doktorander i forskarskolor finansierade av VR men även medel från Forte, Formas, Naturvårdsverket, Wallenbergstiftelserna och Horizon Europe finns med.

Beslut om övergripande resursfördelning för högskolan fattas av rektor och där avsätts medel från högskolans forskningsanslag för UVS-doktorander, en disputationsspott samt en post för att stödja administrationen kring forskarutbildningen. Denna pott tilldelas institutionerna. Utöver detta finansieras merparten av högskolans doktorander av Östersjöstiftelsen.

UVS har hittills tilldelats två-tre doktorandplatser per år, finansierade via högskolans forskningsanslag. Ursprungligen ingick svenska och pedagogik, vilket innebar att dessa ämnen fick en jämn och kontinuerlig tilldelning av doktorander. I och med att allt fler ämnen har dubbelanslutits¹³ till UVS är konsekvensen att inte alla ämnen kan få en doktorandplats, åtminstone inte årligen.

Vad gäller fördelning av doktorandplatser inom BEEGS, finansierade av ÖSS, så beslutas detta på rektorsnivå. Områdena har tilldelats BEEGS-doktorander varannat år enligt följande fördelning beroende på årets tilldelning för ändamålet från ÖSS; HS fyra-fem, MVS fyra-fem, PESO sju-åtta och KKT sju-åtta.

Inom styrgrupperna har BEEGS-doktorandplatser över lag fördelats jämnt mellan ämnen, oavsett ämnenas storlek, genomströmning eller andra kvalitetsaspekter. Inom framför allt KKT och PESO, där antalet ämnen vuxit utan att tilldelningen av BEEGS-doktorandplatser ökat i motsvarande grad, är konsekvensen att vissa ämnen emellanåt inte får någon doktorand (eller endast får en doktorand varannat år). Inom KKT fördelas doktorandplatserna jämnt mellan de ingående ämnena, så när inte antalet platser sammanfaller med antal ämnen, tas hänsyn till tidigare fördelning så att det blir lika många platser för varje ämne över tid. Inom PESO använder man principen att alla ämnen får en doktorand och eventuella platser utöver det har vanligen fördelats genom lottnings.

Miljövetenskap valde tidigt en annan modell i och med att forskarutbildningen gäller ett enda ämne, samtidigt som fördelningsprincipen har varit att jämnt fördela mellan naturvetenskapligt och samhällsvetenskapligt inriktade doktorandplatser. Inom Historiska studier fördelas platserna jämnt mellan

¹³ I dagsläget ingår följande sju ämnen i UVS: svenska, pedagogik, medie- och kommunikationsvetenskap, litteraturvetenskap, den praktiska kunskapens teori, historia och idéhistoria. Statsvetenskap ansluter till UVS under vår 2025 och religionsvetenskap är under bedömning.

ämnena. I det fall det finns fler eller färre platser än ämnen som ingår i området så tillämpas lottning. UVS har för de år de tilldelats två doktorandplatser vikt en för enkelanslutet ämne (svenska eller pedagogik som får vartannat år) och en för ett dubbelanslutet ämne.

Samtliga fem forskarutbildningsområden tilldelas en grundplåt som 2025 är 600 000 kr för att administrera forskarutbildningen. Därutöver gör institutionerna ett avlyft från de interna forskningsresurserna (den så kallade IFF:en) på prefekt och/eller ämnesnivå för att bedriva kurser, finansiera studierektor med mera. En utbredd uppfattning är (särskilt inom KKT och PESO) att forskarutbildningsområdena är underfinansierade – vilket vi återkommer till i nästa kapitel.

PESO:s budget för 2025 är ca 1,4 miljoner för forskarutbildningen, dvs 800 000 utöver grundplåten. Merparten av dessa medel går till löner; för studierektor (25 procent), administratör, medverkan i styrgrupp (10 procent till ordförande i styrgruppen)¹⁴ och doktoranddeltagande (2,5 procent). I övrigt budgeteras för drift (t.ex. workshop och skrivarvecka), samt kurser (2024 tilldelades 120 klocktimmar vardera för två obligatoriska kurser).

NMT och MVS har avsatt 1,5 miljoner totalt för forskarutbildningen vilket innebär att man avsätter 900 000 från institutionens IFF. Merparten går till löner för styrgruppen och styrgruppens ordförande samt sedan 2025 30 procent till studierektorn. I övrigt har man budgeterat för en workshop och doktoranders expenser men ingenting för kurser. 2024 hade man dock budgeterat för ca 50 000 kronor för en kurs.

För KKT har institutionen planerat en budget om totalt 2,5 miljoner för 2025 varav ca 400 000 ska tas på oförbrukade medel och 1,5 miljoner har avsatts från institutionens IFF. Inom KKT har man budgeterat för styrgruppens ordförande (20 procent), doktorandrepresentanter och sju studierektorer som får 10 procent vardera (med undantag för två Östersjöprofessorer som får 0 respektive 5 procent). KKT är också det område som avsätter mest medel för administration. En annan stor budgetpost avser kurser. I KKT:s budget finns medel för två obligatoriska områdeskurser samt en kurs var i respektive ämne. Man avsätter också medel för en intern konferens, en skrivjunta, 60-procents- och slutseminarieopponenter och diverse sociala aktiviteter.

¹⁴ I PESO:s styrgrupp finns 2025 två Östersjöprofessorer där en får 0 procents ersättning och personen som innehar ordföranderollen får 10 procent.

Inom UVS används de 600 000 som området tilldelats för ersättning till styrgruppens ordförande (10 procent), forskningskoordinator (10 procent) samt ersättning till bedömaregrupper.

Historiska studier avsätter 880 000 utöver de 600 000 som man tilldelas direkt av rektor och av dessa går 80 000 till att finansiera områdets studierektor. I övrigt har man budgeterat för ersättning för medverkan i styrgruppen, kurser, doktorandinternat och andra gemensamma träffar.

Det skiljer sig alltså åt en del mellan de olika forskarutbildningsområdena vad man räknar in i budgeten för forskarutbildningen. Det handlar om ersättning för studierektorer, deltagande i styrgrupper och administration men även i vissa fall för kurser, gemensamma konferenser, seminarier, ersättning för opponenter etc.

Tabell 4: Fördelning av interna medel för forskarutbildning år 2025

	HS	KKT	PESO	MVS	UVS
Rektorsmedel	600 000	600 000	600 000	600 000	600 000
IFF	880 000	1 500 000	800 000	900 000 ¹⁵	-
MK	-	400 000	-	-	-
Totalt	1 480 000	2 500 000	1 400 000	1 500 000	600 000
Antal ämnen	5	7	6	1	7
Löner (ej kurser)	527 000	1 500 000	985 000	1 100 000	600 000
Drift ¹⁶	285 000	326 000	150 000	400 000 ¹⁷	
Kurser ¹⁸	170 000	720 000 ¹⁹	255 000 ²⁰	(50 000) ²¹	XX ²²
Bedömggrupper					
Studierektor(er)	40% (1)	55/0-10%[9] ²³	25% (1)	30% (1)	-
Styrgrupp ordf.	15%	20%	10% ²⁴	10% ²⁵	10%
Styrgrupp ledamöter	2%	- ²⁶	0-2,5% ²⁷	5%	
Handläggare*	50%	140%	30%	20%	Na
Forskningskoordinator	-	-	-	-	10%

¹⁵ 2024 avsattes ca 1,1 miljoner på IFF, dvs totalt 1,7 miljoner.

¹⁶ Här inkluderas aktiviteter som interna konferenser, workshops, doktorandfika, skrivjuntor etc.

¹⁷ Av detta utgörs 350 000 av extra expensmedel som doktorander kan söka.

¹⁸ Det är endast KKT som har ämnesspecifika kurser i budgeten.

¹⁹ Två obligatoriska områdeskurser (124 respektive 50 klocktimmar) och en ämneskurs vardera (64 klocktimmar för varje) för de sju ingående ämnena.

²⁰ Två obligatoriska kurser omfattande 7,5 hp. År 2024 lades 120 klocktimmar vardera på kurserna.

²¹ Siffran avser 2024 eftersom man inte ger kurser 2025.

²² Undervisning i områdets enda egna kurs: UVS introkurs (7,5hp) betalas av ämnena. Forskningskoordinator är kursansvarig och håller i inledningen.

²³ En ÖSS-professor får 0% och en annan 5%. Övriga 10% vilket ger totalt 55%.

²⁴ En ÖSS-professor.

²⁵ Nuvarande ordförande får 10%, och gör resterande inom ramen för sin ÖSS- professur. Tidigare har ordförande fått 20%.

²⁶ Studierektorerna sitter i styrgruppen och får sin ersättning i och med uppdraget som studierektor. Doktorandrepresentanterna får 3,5% (två personer).

²⁷ En ÖSS-professor får 0% och övriga 2,5%. Även doktorandrepresentanterna får 2,5% (fem personer).

Kommentar: Siffrorna gäller för 2025 och naturligt nog blir budgetarna högre för de områden som har intag av doktorander och därmed har fler kurser mm. MK = Myndighetskapital.

* En uppskattning från respektive institution och administratör. Det bör påpekas att vilka arbetsuppgifter som ryms här skiljer sig åt mellan områdena.

Vi noterar att flera områden har med ersättning till doktorandrepresentanter i budgeten trots att det finns separat finansiering för detta. Rektor avsatte 2025 totalt 600 000 för detta ändamål. Rektorsmedlen avser dock representanter från doktorandrådet och några områden (t.ex. PESO) har valt att inkludera ytterligare doktorandrepresentanter som då ersätts med dessa medel. Områdena har olika många doktorandrepresentanter och ersättningen skiljer sig något åt. KKT har två doktorandrepresentanter som ersätts med 3,5 procent, PESO har fem representanter som ersätts med 2,5 procent, HS har tre ordinarie doktorandrepresentanter styrgruppen och inga suppleanter. Vad beträffar ersättning får de fyra klocktimmar per möte sen något år. MVS har en representant och en suppleant där representanten ersätts med tre och suppleanten en procent. UVS har en doktorandrepresentant som ersätts med 16 klocktimmar per termin.

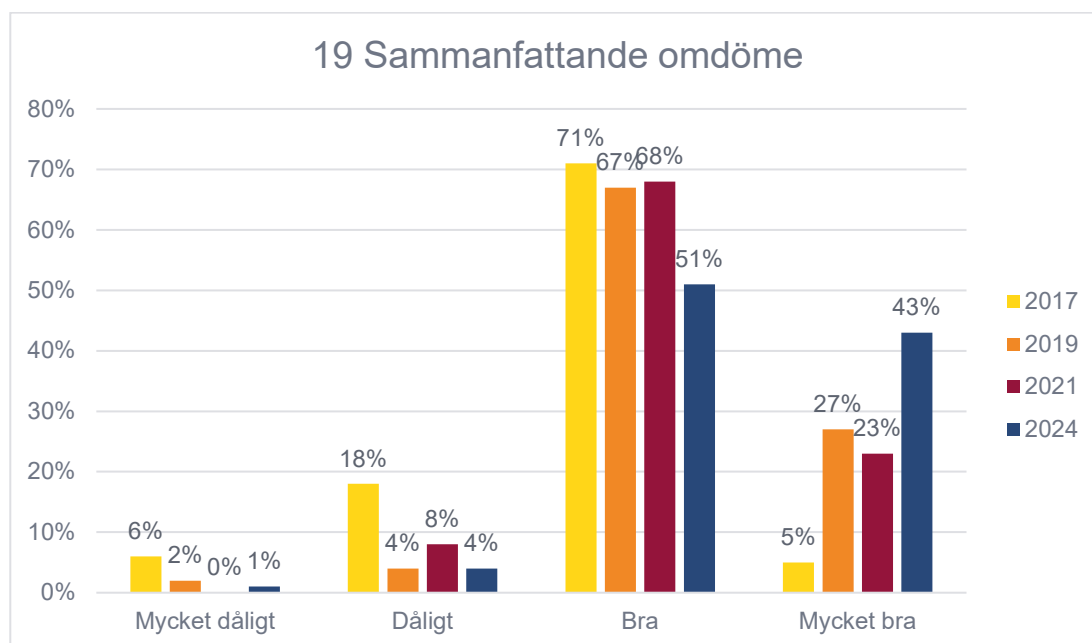
Resurser läggs också på det administrativa stöd som varje styrgrupp och forskarutbildningsområde har av en eller flera handläggare/administratörer. Omfattningen och formen av stöd skiljer sig dock åt mellan områdena där KKT sticker ut med 140 procent administrativt stöd medan övriga områden ligger mellan ca 20–50 procent av heltid. De som arbetar med administrativt stöd för forskarutbildningen på institutionerna har delvis olika arbetsuppgifter och ansvar men enligt de uppgifter vi fått från de själva, prefekter och styrgruppsordföranden är att de arbetar bland annat med att vara sekreterare i styrgrupper, administrera Ladok, sköta arrangemang kring disputationer, arkivera och diarieföra doktorandärenden, planera och arrangera workshops och konferenser etc. Noteras bör att utöver detta administrativa stöd på institutionerna så arbetar två personer på AVM heltid med forskarutbildningsfrågor och dessutom utförs administrativt stöd på såväl HR- som Ekonomiavdelningen (mm).

2.6 Hur har det gått, 2010–2024?

Såväl interna som externa utvärderingar visar att högskolans forskarutbildning överlag håller hög kvalitet. Av såväl intervjuer som doktorandenkäter (SH 2025)

framgår att doktoranderna på det stora hela är nöjda med sin utbildning och arbetssituation även om de också pekar på flera utmaningar och förbättringsområden. Att doktoranderna är nöjda är en uppfattning som dessutom har förstärkts över tid (se Figur 1).

Figur 1: Sammanfattande omdöme om forskarutbildningen²⁸

För att få en överblick av hur forskarutbildningen inom högskolans olika ämnen utvecklats över tid har vi sammanställt grundläggande statistik i Tabell 5. Här framgår tydliga ämnesskillnader, särskilt vad gäller antal doktorander samt examinerade doktorsavhandlingar. Miljövetenskapliga studier är med sina 25 avhandlingar det ämne som haft flest disputationer under perioden 2010–2024. Vid institutionen för Naturvetenskap, miljö och teknik (NMT), dit Miljövetenskapliga studier hör, fanns tidigare några andra ämnen som numera är nedlagda (t.ex. biologi och kemi). Om dessa natur- och livsvetenskapliga ämnen räknas in når NMT upp till knappt 40 examinerade doktorsavhandlingar för perioden 2010–2024.

Även ämnet historia är relativt stort, med totalt 23 examinerade doktorsavhandlingar, 2010–2024. Därefter följer statsvetenskap med 21 avhandlingar (varav två licentiater), medie- och kommunikationsvetenskap med 16 och sociologi med 13. Övriga forskarutbildningsämnen har färre doktors-

²⁸ Enkätfråga: "Vilket sammanfattande omdöme skulle du ge din forskarutbildning så här långt?"
Källa: Doktorandenkät 2024, Fråga 19, Figur 49 (SH 2025, s. 39).

avhandlingar (se Tabell 5). Ämnen som nyligen fått examensrätt, journalistik (2021) och offentlig förvaltning (2025), har av förklarliga skäl ännu inte haft någon disputation.

Forskare vid högskolan har även framgångsrikt ansökt om externa medel för att starta nya forskarskolor i samarbete med andra lärosäten, till exempel startade medie- och kommunikationsvetenskap 2021 med finansiering från Vetenskapsrådet en forskarskola med fokus på digitala medier, skola och fysisk aktivitet. 2022 beslöt Vetenskapsrådet att finansiera 10 nya forskarskolor inom humaniora och samhällsvetenskap, varav fem där Södertörns högskola ingår.²⁹ Med dessa fem nya forskarskolor förändrades tillfälligt fördelningen mellan doktorander finansierade av Östersjöstiftelsen (framför allt via BEEGS) och andra finansiärer, då omkring hälften av de som antogs hörde till BEEGS år 2023. År 2024 utgjorde BEEGS återigen den största kullen nyantagna, med 18 doktorander (varav åtta doktorander till PESO, fem till MVS, tre till HS och två till KKT). Därutöver har två doktorander inom UVS antagits.

Antalet aktiva doktorander på högskolan var 139 (varav 68 procent kvinnor) den sista december 2024 och av dessa var fem antagna vid andra lärosäten. Motsvarande tidpunkt 2022 var det totalt antalet doktorander 112.

²⁹ De fem forskarskolor som tillkom 2022 är: (1) Demokratins framtid: Kulturella analyser av illiberal populism i krisernas tid; (2) Genus, humaniora och digital kultur; (3) Forskarskola i politisk idéhistoria; (4) Läsningens och källkritikens omvandling i digitala kulturer; (5) Forskarskola i islamologi.

Tabell 5: Statistik om forskarutbildning per område och ämne, 2010-2024³⁰

Områden och ämnen	Exam- enstillst (år)	Antagna doktor- ander	Doktors -avh.*	Examen SH/ andra**	Doktor- ander K/M (%)	Hand- ledare K/M (%)	Heltids- ekviva- lenter	Prof/ doc (2024)
HS	2010	84	53	30/23	65/35	32/68	8,5	10/21
Arkeologi	2010	11	4	2/2	50/50	0/100	1,84	1/1
Historia	2010	30	23	10/13	54/46	36/64	11,74	3/6
Etnologi	2010	17	10	5/5	80/20	60/40	10,61	2/6
Idéhistoria	2010	9	6	5/1	83/17	33/67	7,38	4/5
Religionsvetenskap	2012	17	10	5/5	60/40	33/67	11,09	4/3
KKT	2010	96	51	40/11	54/66	56/44	9,8	25/31
CPK	2013	15	5	4/1	40/60	40/60	9,89	2/6
Estetik	2010	10	7	7/0	57/43	43/57	6,25	2/6
Filosofi	2010	16	10	8/2	30/70	60/40	11,90	4/3
Genusvetenskap	2011	12	4	4/0	75/25	100/0	9,64	3/4
Konstvetenskap	2014	7	4	3/1	50/50	50/50	6,61	5/2
Litteraturvetenskap	2015	10	6	3/3	67/33	67/33	6,56	2/3
MKV	2010	26	16	11/5	80/20	42/38	17,69	7/7
MVS	2010	45	32	21/11	68/32	36/64	20,93	8/8
PESO***	2010	80	42	28/14	42/58	30/70	13,55	24/38
Företagsekonomi	2010	17	7	7/0	43/57	29/71	22,78	7/8
Journalistik	2021	5	0	0	Na	Na	8,75	1/5
Nationalekonomi	2014	7	4	2/2	50/50	25/75	6,53	3/6
Socialt arbete	2019	7	1	1/0	0/100	0/100	17,44	2/11
Sociologi	2010	19	13	6/7	69/31	54/46	12,37	6/5
Statsvetenskap	2010	25	17	12/5	47/53	41/59	13,43	5/3
UVS****	2017	28	4	4/0	83/17	67/33	Na	Na
CPK	2022	2	0	0	100/0	100/0	Na	Na
Historia	2022	1	0	0	100/0	100/0	Na	Na
Idéhistoria	2023	1	0	0	Na	Na	Na	Na
Litteraturvetenskap	2022	1	0	0	0/100	100/0	Na	Na
MKV	2021	4	0	0	100/0	50/50	Na	Na
Pedagogik	2018	10	2	1/1	78/22	55/45	9,12	3/4
Svenska	2018	9	7	3/4	86/14	83/17	17,54	2/8
Övriga ämnen*****	Na	30	23	0/23	57/43	35/65	Na	Na
TOTALT	Na	363	205	123/82	53/47	36/64	Na	78/121

*Antal avhandlingar som godkänts 2010-2024, inklusive de som skrevs av doktorander antagna innan 2010.

**Antal avhandlingar som examinerats av SH respektive avhandlingar som skrivits av doktorander placerade vid (och finansierade av) SH men där examen skett vid andra lärosäten (2010-2024).

***Tabellen gäller utvecklingen t o m 31 december 2024, men det kan noteras att Offentlig förvaltning fick examenstillstånd våren 2025.

****Tabellen gäller utvecklingen t o m 31 december 2024, men det kan noteras att Statsvetenskap dubbelanslöts till UVS hösten 2025.

*****Övriga ämnen/miljöer är sådana där avhandlingar producerats men som inte har eget examenstillstånd eller inte ingår i område med examenstillstånd alternativt sedermera avvecklats

³⁰ Underlagen utgörs av årliga sammanställningar från institutionerna och biblioteket samt årsredovisningar. Det kan finnas en viss osäkerhet i statistiken, bl.a. eftersom förändringar kan ha skett på ämnesnivå som inte fångats upp i institutionernas sammanställningar.

som separata ämnen: biologi (5), CBEES (1), kemi (2), livsvetenskap (3), molekylärbiologi (2), medieteknik (3), retorik (4), samtidshistoriska institutet (3).

Statistiken som framgår i Tabell 5 bör vara av intresse för enskilda ämnen, styrgrupper och andra aktörer som på olika sätt är engagerade i forskarutbildningen. Vi vill här lyfta fram två aspekter där det finns stora skillnader mellan ämnen: volym samt kön.

Volymskillnader

Volymskillnader mellan ämnen är tydlig, där miljövetenskap sticker ut med 45 antagna (och 23 disputerade) för perioden 2010–2024, en siffra som till största delen förklaras av att miljövetenskap är det enda ämnet inom sitt område.

Historia, med totalt 30 antagna doktorander (varav 23 som disputerat) förklaras till stor del av att ämnet förutom intern antagning även haft 17 doktorander som examinerats på andra lärosäten. Andra volymskillnader kräver en noggrannare analys (t.ex. av hur framgångsrika olika ämnen varit i att erhålla externfinansiering för doktorandanställningar), men en sådan analys har vi inte haft möjlighet att genomföra.

Att antagna doktorander genomför sin utbildning på utsatt tid och att deras avhandlingar blir godkända vid en offentlig disputation är ett mått på framgång. Vi har dock inte underlag för att beräkna genomströmning, eftersom detta kräver information om när doktorander antogs, huruvida studieavbrott eller avhopp³¹ förekommit samt hur lång tid³² det tagit för varje doktorand att nå fram till disputation. Ämnen (och områden) med en mindre andel färdiga avhandlingar kan behöva genomföra ytterligare analys kring orsaker och konsekvenser. Om det visar sig att antagna doktorander inte blivit färdiga (pga. överskriden studietid, avhopp, studieavbrott eller andra orsaker) så bör detta utredas.

³¹ Detta kan *exempelvis* handla om att doktoranden bytt arbetsplats, att finansieringen tagit slut (t.ex. om projektet dragit över tiden), föräldraledighet, sjukdom, dödsfall eller arbetsmiljöproblem (t.ex. konflikt med handledare). Vi har inte den typ av underlag som behövs för att klargöra genomströmning och dess orsaker.

³² För 2024 var bruttostudietiden för högskolans utexaminerade doktorer 5,5 år, vilket är kortare än genomsnittet de senaste åren och jämfört med det nationella genomsnittet på 6 år (Årsredovisning för Södertörns högskola, 2024).

Könsskillnader

Som framgår av Tabell 5 finns flera typer av könsskillnader mellan högskolans forskarutbildningsämnen. En del ämnen har en stor majoritet kvinnliga doktorander men en övervägande del manliga huvudhandledare (exempelvis idéhistoria). I andra ämnen är det en majoritet kvinnor både bland handledare och doktorander (exempelvis genusvetenskap). Andra ämnen har av en jämn könsfördelning bland doktoranderna men en ojämnr könsfördelning bland huvudhandledarna (exempelvis arkeologi, företagsekonomi och miljövetenskap med en majoritet manliga huvudhandledare). Några ämnen har en jämn könsfördelning både bland doktorander och huvudhandledare (exempelvis sociologi). Att könsskillnader finns i forskarutbildningen har sina förklaringar, bland annat beroende på nationella och internationella utvecklingsmönster, aspekter som återigen ligger utanför vad vi kan analysera i denna rapport. Utifrån en allmän strävan att uppnå jämställda arbetsmiljöer bör statistiken ändå vara av intresse, bland annat i rekryteringsarbetet.

3 Utmaningar

3.1 Inledning

I detta kapitel beskrivs och analyseras utmaningar rörande forskarutbildningen vid Södertörns högskola. Sammanställningen baseras dels på tidigare utvärderingar och doktorandenkäter, dels på de samtal vi genomfört med företrädare för högskolans olika intressenter och organisationsenheter (styrgrupper, ämnen, studierektorsnätverk, biblioteket, doktorandråd, Fakultetsnämnd, AVM, prefekter och högskoleledning).

En generell reflektion är att det finns ett stort engagemang gällande forskarutbildningen på högskolan och vi har i våra dialoger och inskickade underlag fått ta del av ett stort antal synpunkter och erfarenheter, om än ganska få konkreta förslag. Samstämmigheten är stor vad gäller vilka de huvudsakliga utmaningarna är: sårbara miljöer, bristande finansiering och resursfördelning, komplex organisation samt en rad övriga frågor (doktorandantagning, samordning, administrativa rutiner, karriärstöd och språkfrågan). Samtidigt har vi identifierat intressekonflikter och skilda uppfattningar om vad som fungerar bra respektive mindre bra – framför allt avseende resursfördelning, relationen mellan ämnen och områden, samt frågor om dubbla forskningsmiljöer (BEEGS och UVS).

Vi vill samtidigt betona att även om vi i detta kapitel lyfter fram identifierade problem och utmaningar så motsäger detta inte den generella bilden av en överlag välfungerande forskarutbildning vid Södertörns högskola – vilket framgår av utvärderingar, doktorandenkäter och våra samtal med medarbetare.

3.2 Sårbara miljöer

Att flera av högskolans ämnen är relativt små och därmed som regel mer sårbara lyftes fram redan i beslutsunderlagen då examensrätt tilldelades 2010. Av denna anledning ansågs betydelsen av mångvetenskapliga områden vara stor för att nå den kritiska massa som ansågs behövas. I beslutet om examensrätt för området kritisk kulturteori angavs riktmärket 15 doktorander för en fungerande forskarutbildningsmiljö (HSV, 2010c, s. 4), vilket kan jämföras med VR:s krav på minst 9 doktorander inom humaniora.

Under 2017–2020 utvärderade UKÄ fyra av högskolans forskarutbildningar: konstvetenskap, historia, litteraturvetenskap samt nationalekonomi.³³ För alla dessa ämnesmiljöer konstaterades att en utmaning är den relativa litenheten: få doktorander och begränsade resurser, vilket innebär sårbarhet och risk för att kvalitet brister och miljön blir starkt personberoende. Under 2020–2022 genomförde FN även egna utvärderingar av tio ämnen med forskarutbildning³⁴ och tog samtidigt del av utvärderingar genomförda av UKÄ. I FN:s sammanfattning av UKÄ:s och FN:s egna utvärderingar lyftes de små och sårbara miljöerna fram som den första observationen (SH 2022). I ämnen med mycket få forskare, i något fall endast ett par-tre tillsvidareanställda forskare, är det en tuff utmaning att få till stånd en välfungerande miljö med livaktigt forskarseminarium och fungerande handledarkollegium.³⁵ Även med ett tiotal disputerade forskare kan en miljö ses som relativt liten och sårbar, vilket gäller huvuddelen av högskolans ämnen med examensrätt på forskarnivå. I sådana fall växer betydelsen av större sammanhang (mångvetenskapligt område, nationell forskarskola och internationell kontext). Problemet med små och sårbara miljöer avser alltså såväl resurser för att anta doktorander och fördelningen av doktorandplatser, som livaktigheten i den omgivande forskningsmiljön och vilken formell handledarkompetens som finns.

3.3 Bristande finansiering och resursfördelning

Fördelning av platser

Frågan om hur doktorandplatser fördelas på högskolan hänger ihop med avsnittet ovan om sårbara miljöer men eftersom fördelningsfrågan av många lyfts som ett centralt problem kräver det en separat diskussion. Det här är också en

³³ Konstvetenskap, historia och litteraturvetenskap fick alla det samlade omdömet Hög kvalitet. Nationalekonomi, däremot, fick som tidigare nämnts det samlade omdömet bristande kvalitet vilket, även efter begrundande av åtgärdsrapport, ledde till indraget examenstillstånd (UKÄ 2020).

³⁴ Följande ämnen utvärderades i denna omgång: arkeologi, etnologi, företagsekonomi, idéhistoria, miljövetenskap, pedagogik, religionsvetenskap, sociologi, svenska samt statsvetenskap.

³⁵ I utvärderingen av arkeologi noterades att ämnet vid tillfället (2020) endast bestod av 4–5 forskare (varav endast en tillsvidareanställd professor och en tillsvidareanställd docent). Inte oväntat slog bedömarna fast att "[ä]mnets största utmaning rör resurser och kritisk massa, både vad gäller antal seniorer och antal doktorander." (s. 3). Noteras bör också att arkeologi i dagsläget inte når upp till högskolans krav på minst fyra heltidsekvivalenter (de har knappt 2) samt minst 2 docenter (ämnet har en docent och en professor) – se Tabell 5. Även för idéhistoria noterades att ämnet vid tillfället endast hade tre doktorander, vilket bedömdes som "en liten och sårbar forskarutbildningsmiljö" (s. 2).

fråga där olika miljöer skiljer sig åt något i vilka förändringar man önskar se. Det mesta tyder på att resurserna för forskarutbildning på högskolan kommer vara tämligen konstant på samma nivå som nu de kommande fyra åren. Det antal platser som kan fördelas varje år från det statliga anslaget och medel från Östersjöstiftelsen kommer därmed fortsatt vara klart färre än de ämnen som har eller önskar få rättigheter att examinera doktorander.

Frågan om fördelning av platser avser a) fördelning till områden, och b) fördelning till ämnen/miljöer inom områden. Beslut om fördelning till områden fattas av rektor medan beslut om fördelning inom områdena fattas av respektive områdes styrgrupp. Som regel används i styrgrupperna en rättvisepprincip där alla ämnen ska få minst en doktorand i varje omgång och i annat fall tillämpas som regel lottning. Det är vanligt att ett nytt forskarutbildningsämne får två platser första omgången. En mer detaljerad beskrivning av hur de olika områdena gör finns i kapitel 2.

Många efterfrågar mer långsiktighet och tydligare kriterier för fördelning på både högskole- och områdesnivå. Noteras bör att även om rektor/högskoleledningen formellt beslutar om fördelning av doktorandplatser, så har rektor i delegationsordningen gett FN i uppdrag att ta fram principer för tilldelning – ett arbete som pågår i skrivande stund. Större ämnen framför ofta synpunkten att tilldelningssystemet av doktorander bättre bör reflektera ämnens storlek, behov och kapacitet. En annan synpunkt som förs fram är att fördelningen av doktorandplatser bör vara strategiska beslut baserade på kvalitetsöväväganden (t.ex. hur väl ämnet hanterat doktorander vad gäller disputation i tid). Den här frågan är nära sammankopplad med den komplexa organisationen och forskarutbildningsområdenas roll (se nedan).

Finansiering

Samtliga prefekter och styrgrupper menar att forskarutbildningsområdena är underfinansierade i den bemärkelsen att de 600 000 som lyfts av från rektor till institutionerna för att bedriva forskarutbildningen inte täcker alla kostnader som finns. Resterande medel tas från institutionernas IFF. Det framgår av forskarutbildningsområdenas budgetar att det finns en del skillnader mellan vilka poster man inkluderar, t.ex. vad gäller kurser och administration (se Tabell 4). Skillnaderna i budgetar/kostnader hänger också ihop med hur respektive område är organiserat i termer av antal obligatoriska kurser, antal studierektorer, aktiviteter för doktorander etc. En synpunkt som framförs av KKT och PESO är

att det också är otillfredsställande att styrgrupperna får samma finansiering oavsett områdenas storlek.

När det gäller finansieringen av kursutbudet inom UVS skiljer sig åsikterna åt. IKL/KKT menar till exempel att det är rimligt att kurserna inom det området tas av Lärarutbildningen på samma sätt som övriga institutioner finansierar kurser i de egna områdena. Lärarutbildningen menar i stället att det är rimligt att dubbelanslutna ämnens institutioner tar den delen av kostnaderna.

Eftersom högskolans forskningsanslag inte förväntas öka nämnvärt så skulle en höjning av ersättningen till forskarutbildningsområdena från nuvarande 600 000 i praktiken innebära en minskad IFF vilket på sätt och vis blir ett nollsummespel för institutionerna. Fördelen med att en del tas från institutionernas IFF är att det kan finnas en poäng i att områdena/institutionerna har frihet att organisera och budgetera forskarutbildningen efter de egna förutsättningarna.

3.4 Komplex organisation

Allmänt om komplexitet

I stort sett samtliga underlag (utvärderingar och dialogsamtal) lyfter frågan om att organisationen kring forskarutbildningen är komplex. Noteras bör att detta framkom redan i HSV:s beslutsmotiveringar då högskolan fick examensrätt på forskarnivå 2010. I exempelvis beslutsmotiveringen för PESO noterades att organisationen var onödigt komplex med för många nivåer och med otydlig ansvarsfördelning (HSV 2010a, s. 3). Synen på vilka relationer som är mest problematiska och oklara skiljer sig dock åt något men genomgående återkommer relationen mellan å ena sidan ämnen och å andra sidan BEEGS samt forskarutbildningsområden och deras styrgrupper.

Att doktorander tillhör dubbla och i vissa fall ännu fler miljöer pekas ut som en källa till oro för att det blir för många miljöer att relatera till och att detta kan verka splittrande för doktoranderna. I FN:s sammanfattning av de många ämnesutvärderingarna lyfts "forskarutbildningens organisatoriska struktur" fram som en särskild punkt, att denna involverar många olika nivåer (ämnen, styrgrupper, institutioner, BEEGS, dubbelanslutning till UVS, andra forskarskolor samt Fakultetsnämnden). Å ena sidan noteras att denna organisatoriska komplexitet

kan innebära många kontaktytor, vilket kan vara positivt särskilt för doktorander vars ämnesmiljöer är små. Å andra sidan observeras att den komplexa organisationen uppfattas som svåröverskådlig, med emellanåt otydliga roller.

I flera ämnesutvärderingar lyfts positiva sidor av komplexiteten fram, exempelvis att den "utvidgade miljön" med forskarskolor och beslutande organ dels ses som en "rikedom" och att organisationen är "rationell och smidig" (religionsvetenskap), att det är en styrka att "doktorander inledningsvis får umgås med doktorander från andra ämnen" (företagsekonomi), att doktoranderna har god tillgång till "flera forskarutbildningsmiljöer" (idéhistoria), att organisationen har en "transparent ansvarsfördelning" (sociologi) samt att bedömarna "inte kunnat notera några påtagliga problem i relationerna mellan HLK, PESO och Fakultetsnämnd" (statsvetenskap). Även i våra samtal med styrgrupperna framfördes positiva omdömen om rutiner och riktlinjer för forskarutbildning. Exempel på mer negativa uppfattningar om organisationen är att den framstår som "något överlastad och onödigt komplicerad" (sociologi), "tungrodd" (statsvetenskap), att den kan "bidra till press och splittring" (religionsvetenskap) bland annat avseende förväntningar på doktorandrepresentation i olika organ, medverkan i olika seminarier etc.

Vidare har några av UKÄ:s bedömargrupper för ämnesutvärderingar pekat på pekat på den komplexa organisationen för forskarutbildning vid SH. I bedömningen av ämnet konstvetenskap (2017) konstateras att relationen mellan ämne och område (läs: styrgrupp) präglas av en "komplicerad struktur" vilket kan leda till "missförstånd" och "oklar ansvarsfördelning" (UKÄ 2017, s. 46). Liknande formuleringar är att relationer mellan organisationsenheter "inte har fungerat optimalt" samt att "bilden som ges är något oöverskådlig" (UKÄ 2017, s. 47, 54). Även relationen mellan ämnesmiljöer och BEEGS lyfts fram som något som innebär "kulturskillnader" (UKÄ 2017, s. 46), där språkfrågan blir central då BEEGS är en helt engelskspråkig miljö medan framför allt vissa humanistiska ämnesmiljöer är svenskspråkiga (UKÄ 2018a, s. 109), vilket också syns i vilket språk som avhandlingarna skrivs på (se Tabell 5). UKÄ:s bedömargrupp för historia lyfter även fram att den organisatoriska komplexiteten vid SH inte enbart gäller forskarutbildning utan förefaller vara ett generellt problem, som även påverkar lärare och forskare (UKÄ 2018a, s. 114).

Områden med få gemensamma kurser och avsaknad av tydligt *gemensam* vetenskaplig verksamhet kan möjligen ligga i farozonen; detta eftersom UKÄ betonar att områden ska vila på gemensam vetenskaplig grund och inte enbart ha en administrativ funktion. Å andra sidan har såväl FN som de externa utvärderarna av statsvetenskap noterat att bl.a. PESO har jämförelsevis stor

omfattning av obligatoriska områdesgemensamma kurser (se Tabell 2), vilka alla är på introducerande forskarutbildningsnivå. UKÄ har hittills (våren 2025) endast utvärderat ämnen, ej områden. I några av UKÄ:s ämnesutvärderingar läggs också tonvikten på just ämnets förmåga att stå på egna ben, snarare än att vara beroende av en ämnesextern kontext.³⁶ Bilden av områdets betydelse är således något splittrad och det är också tydligt att hur man ser på områdets roll skiljer sig åt mellan olika miljöer på högskolan.

Liknande kritik mot en alltför komplex organisation för forskarutbildningen framkom i flera av de dialoger vi haft med styrgrupper och andra aktörer inom högskolan. Kommentarer har handlat om att "ingen har ansvar för helheten", att organisationen är "stelopererad" och framför allt att rollfördelning mellan ämnen och områden anses oklar, där det är svårt att veta vem som har ansvar för vad inom forskarutbildningen. Studierektorsnätverket framförde att doktorander ibland skickas runt mellan olika personer och enheter utan att få ett ordentligt svar på sina frågor – någon måste ta ett samlat ansvar, antingen på ämnes- eller områdesnivå. Det har samtidigt noterats att administrativt stöd för forskarutbildning i de flesta fall saknas helt på ämnesnivå.

Det har påpekats att ansvaret är otydligt vad gäller doktoranders studiesociala situation – inklusive visumfrågor, boende och dylikt – något som framförts av Studierektorsnätverket, FN, flera styrgrupper, doktorander samt AVM. Emellanåt har det varit oklart vem som tar ansvar särskilt för nyanlända utländska doktorander – HR, studierektorn för BEEGS, studierektorn för ett område, eller ämnet? Studierektorn för BEEGS har i enkäter, samtal och utvärderingar fått mycket beröm för sitt studiesociala stöd. Men det har samtidigt påpekats att det inte är rimligt att BEEGS ger studiesocialt stöd inklusive introduktionsvecka även för doktorander som inte tillhör BEEGS. Behov av tydligare ansvarsfördelning och samordning har lyfts fram. Det har också framförts att både studierektorer och styrgruppernas handläggare för forskarutbildning ibland uttrycker frustration över att deras mandat och arbetsuppgifter är otydliga – vilket också hänger samman med att rutiner skiljer sig åt mellan områdena.

Skapandet av ett nätverk för högskolans studierektorer framförs allmänt som mycket viktigt, både för erfarenhetsutbyte och för samordning av t.ex. introduktioner och sociala aktiviteter. Ett liknande nätverk är även på gång för institutionernas handläggare för forskarutbildning, vilket även detta anses viktigt för erfarenhetsutbyte och samordning. Samtidigt bör det noteras att "nätverk" har

³⁶ Se t.ex. UKÄ:s utvärdering av nationalekonomi (UKÄ 2018b, 2020).

oklara mandat – att beslutsmakt fortsatt ligger inom andra organ (prefekt, styrgrupper, Fakultetsnämnd och rektor).

Kan det vara så att upplevelsen av otydliga roller och att frågor och personer ”hamnar mellan stolarna” framför allt handlar om att formell beslutsmakt i vissa fall ligger för långt ifrån miljön där forskarutbildning bedrivs? Detta är en uppfattning som framförts av bland annat PESO, HS och FN. Hur delegering i så fall kan se ut, och huruvida delegering åtgärdar problemen, återkommer vi till i kapitel 4. Av relevans är också att doktorandenkäterna påvisat kvarstående upplevelser av negativ stress. 2021 svarade 64% att de upplevde detta i hög eller mycket hög grad. I 2024 års undersökning svarade 54% att de upplevde negativ stress i hög eller mycket hög grad. Upplevelser av en komplex och otydlig organisation, som framgår i övrigt underlag, kan vara åtminstone en bidragande orsak till upplevd stress.

Oavsett hur komplexiteten i organisationen hanteras så är det tydligt att ansvarsfördelningen mellan nivåer och enheter behöver tydliggöras och/eller kommuniceras bättre, framför allt avseende ämnen och områden, eftersom det är i denna relation examensrätten ligger. Att ett område inte enbart har en administrativ roll utan också måste utgöra en integrerad vetenskaplig miljö förtjänar att upprepas.

Dubbla miljöer: BEEGS och UVS

Tillhörighet till dubbla miljöer, specifikt BEEGS respektive UVS, förtjänar särskild uppmärksamhet, något som lyfts fram i stort sett alla underlag. I FN:s sammanfattning av tidigare ämnesutvärderingar konstateras att BEEGS bland annat fyller en viktig social funktion där doktorander lär känna varandra över ämnesgränser, samt att BEEGS ger ett gott studiesocialt och praktiskt stöd.

Doktorandenkäterna visar att en klar majoritet av BEEGS-doktoranderna förfaller nöjda både med att vistas första året vid BEEGS samt mer generellt över att tillhöra dubbla miljöer – positiva attityder som dessutom förstärkts över tid.³⁷ 2024 anger 83% av respondenterna att det varit bra eller mycket bra att vara

³⁷ Det finns vissa skillnader i svaren beroende på vilka institutioner doktoranderna tillhör – siffror som dock bör tolkas försiktigt med tanke på både internt och externt bortfall (25–41% av de som deltog i enkäten gav inget svar på dessa frågor). Svarande tillhörande PESO är i 2024 års enkät mest nöjda med att vara på BEEGS det första året (69%), följt av MVS (57%), KKT (53%) och HS (38%). De som visar störst missnöje med att vara på BEEGS det första året tillhör HS (23%), följt av MVS (14%), PESO (13%) och KKT (6%).

placerad på BEEGS under det första året – en ökning från 60% år 2019.³⁸ Svaren bör tas tolkas med stor försiktighet, dels eftersom svarsfrekvensen är låg, dels det i stor utsträckning är doktorander som befinner sig i början av sin utbildning som har svarat. Förstaårsdoktorander har endast erfarenhet av att vistas i BEEGS-miljön och har därmed inget att jämföra med då de ännu inte genomfört en fysisk flytt. Analyser av doktorander i olika delar av sin utbildning som gjorts av FN pekar på en mer komplex bild (SH 2022).

Generellt sett har andelen doktorander som tycker det är positivt att tillhöra både en ämnesmiljö och BEEGS ökat, från 76% år 2021 till 94% år 2024, även om vissa skillnader finns beroende på områdestillhörighet.³⁹

Positiva omdömen om CBEES/BEEGS som forsknings- och forskarutbildningsmiljö framkommer även i den utvärdering som våren 2025 genomfördes på FN:s initiativ. De externa bedömarna anser att BEEGS är en mycket välfungerande miljö för forskarutbildning (Fakultetsnämnden, 2025, s. 7). Bedömarna anser vidare att doktorandernas inledande fysiska placering vid BEEGS bör behållas, men menar samtidigt att en mer flexibel lösning bör införas, där vistelsen bör kunna såväl förkortas som förlängas, beroende på "behov inom vissa ämnen" liksom om det finns relevant handledarkompetens inom CBEES/BEEGS. Bedömarna nämner särskilt doktorander med naturvetenskaplig inriktning, vars vistelse kan behöva göras kortare än ett år.⁴⁰ Bedömarna noterar också, som framkommit i andra underlag, att BEEGS fyller en social funktion för doktorandkollektivet.

Samtidigt har kritiska uppfattningar om dubbla tillhörigheter framkommit i våra underlag och samtal, särskilt från ett par av högskolans större ämnesmiljöer (i synnerhet från företrädare för miljövetenskap samt MKV). Dessa kritiska röster framför bland annat att BEEGS inte anses ge den vetenskapliga träning som doktoranderna behöver, att Östersjöperspektivet bör kunna garanteras via ämnena (särskilt ämnen med Östersjöprofessorer) samt att det är svårt att se någon mening med att just BEEGS-doktorander separeras från övriga doktorander inom ett ämne (till skillnad från doktorander som är dubbelanslutna till UVS). Det uppfattas också som förvirrande att doktorander som hör till BEEGS

³⁸ Enkätfråga: "Du som tillhör BEEGS: Hur upplever du följande? Att vara knuten både till BEEGS och till en annan forskarutbildningsmiljö" Källa: Doktorandenkät 2024, Fråga 18, Figur 45, s. 37.

³⁹ Enligt Doktorandenkäten 2024 är doktorander vid PESO är mest nöjda (63%), följt av MVS (57%), KKT (53%) och HS 46%.

⁴⁰ Detta är också ett önskemål som framkommit i våra samtal med styrgruppen för MVS, som anser att 6 månaders vistelse vid BEEGS räcker. Liknande förslag har inkommit från företrädare för MKV.

har två olika studierektorer att vända sig till. Att doktorander splittras mellan BEEGS och ämnesmiljön uppfattas vara till men för identitet och kvalitet inom ämnet. Av relevans är här också den mer allmänna kritik mot en onödigt komplex organisation med otydliga roller som framkommit i FN:s ämnesutvärderingar och i våra samtal i denna översyn.

Även dubbelanslutning av doktorander inom UVS är en fråga som återkommit i flertalet av våra samtal inom högskolan. I huvudsak har två kritiska synpunkter framkommit: (1) att det blir ökad konkurrensen om doktorandplatser inom UVS, vilket redan noterats i avsnittet om finansiering och resursfördelning, samt (2) att miljön inom UVS riskerar att bli fragmenterad ju fler ämnen som blir dubbelanslutna. När vi besökte UVS forskardag i november 2024 framfördes att ökad ämnesbredd kan vara en styrka, bland annat vad gäller handledar-kompetens, men att det samtidigt innebär att frågan måste ställas vad UVS som vetenskapligt område egentligen innebär. Företrädare för UVS menade dock att känslan av tillhörighet till UVS vuxit efter hand samtidigt som fler ämnen dubbelanslutits. Den sammantagna bilden är ändå att det finns en oro för hur UVS som område utvecklas när fler ämnen blir dubbelanslutna, samtidigt som inga konkreta förslag på lösning har framkommit (mer än att begränsa antalet medlemmar i styrgruppen).

Företrädare för UVS har också lyft fram administrativa och finansiella samordningsproblem med andra ämnen och områden, vilket vi återkommer till längre fram i detta kapitel.⁴¹ Även Studierektorsnätverket framförde att dubbelanslutning till UVS innebär en särskild komplexitet på grund av en "annorlunda organisation" jämfört med andra områden.

3.4 Övrigt

Bedömning och antagning av doktorander

Doktorandantagning handlar inte enbart om resursfördelning, som diskuterades ovan, utan också om rutiner för bedömning och antagning. Flera styrgrupper, i synnerhet HS, KKT och PESO, har framfört kritik mot det som uppfattas som en onödigt komplicerad process för antagning av doktorander, särskilt BEEGS-doktorander. Att CBEES utser en representant som ska delta i bedömningen av

⁴¹ En specifik fråga, som företrädare för biblioteket lyfte fram, gäller hur dubbelanslutning ska synas i doktorsavhandlingarna. I nuläget saknas tydliga anvisningar för detta.

ÖÖ-relevansen i ansökningarna anses vara en onödigt byråkratisk och konfliktskapande konstruktion. Östersjöstiftelsens i huvudsak geografiska kriterier anses av flertalet instanser inte särskilt svåra att tolka. Det ifrågasätts varför anställning vid just CBEES anses ge ett tolkningsföreträde, och samtidigt varför vissa personer som inte tillhör CBEES har fått förtroende att bedöma.

Vidare har det framförts att CBEES-representanten i vissa fall överskridit sitt mandat och gett sig in i ämnesspecifika tolkningar som ligger utanför ÖÖ-relevansen. Samtidigt kan det noteras, vilket bland annat FN noterat i sina beslutsprotokoll, att vissa ämnen och styrgrupper emellanåt har topprankat sökande som de själva menar har svag eller obefintlig ÖÖ-relevans. Uppenbarligen finns ett behov av att tydliggöra både vad som menas med ÖÖ-relevans och var tolkningsföreträdet ska ligga. Vi återkommer till dessa frågor i kapitel 4, där ett par alternativa lösningar presenteras.

Några miljöer och då främst IPA lyfter problematiken med antagning av och villkor för doktorander med tidigare professionell erfarenhet, ofta anställning i polismyndigheten och en extern finansiering men som inte kan antas som samverkansdoktorander. Högskolan bör ta fram en rutin för att hantera denna form av doktorander.

Ämnen utan forskarutbildningsrättigheter

En annan svårighet som lyfts är den begränsade möjligheten för ämnen som idag inte tillhör ett befintligt forskarutbildningsområde men som uppfyller kraven på att kunna vara ett forskarsutbildningsämne att komma in och kunna få forskarutbildningsrättigheter. Problemet är kopplat till såväl finansiering – ju fler ämnen inom ett område desto färre platser per ämne - och organisation – att områdena är så nära knutna till institutioner gör att ämnen kan hamna i områden som de passar sämre in i än vad de skulle gjort sett enbart till forskningsinriktning. Frågan om möjligheten att ansöka om ytterligare områden har lyfts som ett alternativ men detta har inte lett till någon åtgärd. Även om det inte är en självklar rättighet för alla ämnen att bli forskarutbildningsämnen så bör det vara möjligt för ämnen som uppfyller kraven och där högskolan anser det önskvärt strategiskt, att komma in i ett relevant område.

Samordning och kommunikation

En återkommande synpunkt i våra underlag är att det saknas någon form av högskolegemensam samordningsfunktion för forskarutbildningsfrågor, såväl akademiskt som administrativt. Det påpekas till exempel att det är svårt att få svar på frågor gällande doktorander och forskarutbildningen och att man blir hänvisad mellan olika delar av högskolan. Att ingen tycks "äga" frågorna är en vanligt förekommande synpunkt. Nuvarande studierektor för BEEGS upplevs ha tagit ett informellt helhetsansvar och bland annat initierat det gemensamma studierektorsnätverket. Detta forum och det arbete för alla doktorander som BEEGS studierektor gör lyfts fram som positivt av många och man önskar att denna roll skulle formaliseras och tydliggöras vad gäller relationen mellan BEEGS och övriga doktorander. Det råder samstämmighet om att en introduktionsvecka för doktoranderna är bra och bör fortsättas men att ansvaret för denna bör tydliggöras och omfördelas. BEEGS kan inte ta ansvar för doktorander som inte hör till BEEGS.

En synpunkt som i sammanhanget framförs från flera håll är att även om den finns beskriven i Arbetsordningen för institutioner, Lärarutbildning och CBEES så behöver studierektorsrollen förtydligas och strömlinjeformas. Det råder särskilt delade meningar kring att KKT till skillnad från övriga valt en modell med en studierektor per ämne. KKT ser stora fördelar med den närhet som följer av att varje ämne har en egen studierektor medan flera andra instanser upplever att det gör det svårare att kommunicera kollektivt med KKT.

Även behov av bättre kommunikation mellan olika instanser som är inblandade i antagning (t.ex. AVM och institutioner) och disputation (t.ex. Biblioteket och institutioner) lyfts fram som ett utvecklingsområde. Från bibliotekets sida upplever man exempelvis att vissa handledare och handledarkollegium inte tar tillräcklig hänsyn till de riktlinjer som finns vad gäller tidsplan etc. För att hinna producera avhandlingar i tid behöver man i god tid få kännedom om eventuella förseningar i doktorandens arbete.

Det finns även behov av stöd vad gäller karriärplanering, vilket bland annat Doktorandrådet framfört. Även om en del insatser görs på ämnes- och områdesnivå tycks dessa inte vara samordnade och de sker ofta ad-hoc.

Karriärplanering behöver beaktas mer explicit i planering av kurser, ISP:er, institutionstjänstgöring, samt de särskilda workshops och utbildningstillfällen som anordnas på högskolan.

Språkfrågan

Språkfrågan pekas ut som ett problemområde i såväl tidigare utvärderingar som i de underlag vi har för denna översyn och den lyfts från såväl doktorander och seniora som från administration och akademi (och gäller inte bara doktorander). Huvudproblematiken är att engelsk- och svensktalande doktorander ges delvis olika förutsättningar och att det inte tydligt kommuniceras till potentiella sökande vilket arbetsspråk som gäller i miljön. Frågan är också kopplad till att stödet för internationella doktorander (och övriga internationella medarbetare) upplevs som för bristfälligt på högskolan.

Att myndighetsspråket är svenska står klart men det finns fortfarande områden där information och kommunikation på engelska kan förbättras. Det lyfts i dialogerna till exempel fram att det saknas information på engelska i Retendo, Agresso, mm vilket gör att information missas eller gör saker mer komplicerade än de borde vara. BEEGS, Studierektorsnätverket och Doktorandrådet menar att det är ett problem att det inte är säkerställt att kurserna i svenska för internationella doktorander ges regelbundet och till exempel vid något tillfälle ställts in på grund av personalbrist. Det är ett starkt önskemål att detta stöd säkerställs.

4 Vägval

4.1 Inledning

I detta kapitel diskuterar vi olika sätt att hantera de problem och utmaningar som identifierats i tidigare kapitel. Vi presenterar olika handlingsalternativ och diskuterar deras för- och nackdelar, särskilt vad gäller sårbara miljöer, resursfördelning och den komplexa organisationen. Genom att lyfta fram handlingsalternativ i stället för att ensidigt förorda en viss lösning ges ett mer reflekterande och i vår mening mer användbart beslutsunderlag. I några mer avgränsade frågor förordar vi dock specifika lösningar, särskilt vad gäller doktorandantagning, samordningsfunktioner och språkfrågan. Vi inser att det finns fler alternativ än de vi lyfter här och att det i många fall är möjligt/önskvärt att kombinera några alternativ för vissa problemområden. Vi är också medvetna om att det säkerligen finns fler för- och nackdelar med våra föreslagna alternativ än de vi identifierat, samt att andra slutsatser kan dras av de analyser vi gjort av underlagen.

4.2 Hur skapar vi starka miljöer?

Målet att skapa starka miljöer för forskning och forskarutbildning tas upp i högskolans Utvecklingsplan för 2020–2024/2025-2026, där det bland annat framhålls att en "kvalitetskultur baserad i kollegialitet och akademiska kärnvärden" ska "vidareutvecklas" samt att andelen lärare med tillsvidareanställning ska ökas.⁴²

Att bygga starka miljöer handlar inte enbart om finansiering och resursfördelning (som tas upp i nästa avsnitt) utan också om strategier för rekrytering, profilering, forskningssamverkan och den bredare frågan om hur en kreativ miljö skapas. Av högskolans riktlinjer för inrättande och avveckling av forskarutbildningsämne framgår att examensrätten förutsätter dels en fungerande forskningsmiljö inom

⁴² <https://www.sh.se/om-oss/strategier-och-ekonomi/utvecklingsplan-2020-2024?query=utvecklingsplan>

ämnet med pågående forskning och aktivt deltagande i högre seminarier, dels att ämnet har minst fyra heltidsekvivalenter tillsvidareanställda forskare, varav minst en professor och två docenter.

I alla våra underlag framgår att huvuddelen av högskolans forskarutbildningsämnen är relativt små och sårbara, med ofta enbart en handfull doktorander och relativt få professorer och docenter. Doktorander upplever i vissa fall ensamhet och forskningsmiljön är i en del ämnen starkt beroende av någon eller ett par ledande personer och tillfälliga externa bidrag. Det bör understrykas att en stor miljö inte nödvändigtvis är samma sak som en stark miljö men det är tydligt att för små miljöer inte är bra för vare sig kvalitet eller arbetsmiljö.

Mot bakgrund av de utmaningar som identifierats och olika förslag vi tagit till oss i samtal kan tre huvudalternativ för att få starkare forskarutbildningsmiljöer identifieras: a) ge stöd till sårbara miljöer, b) lägg ned sårbara miljöer, c) integrera små miljöer i större sammanhang. Självklart bör dessa vägval sättas i relation till högskolans övergripande strategiska val och riktningar vad gäller ämnen och profiler.

- a) *Stöd sårbara miljöer.* Detta kan sägas vara det nuvarande förhållningssättet på Södertörns högskola, där antalet forskarutbildningsämnen i stort sett fördubblats under perioden 2010–2024, trots att resurstilldelningen inte ökat i motsvarande grad. Fördelar är att det ger möjlighet för nya ämnen att komma i gång och växa över tid samt att pluralismen i högskolans forskarutbildning ökar. Nackdelar är som redan nämnts att många ämnen blir sårbara, att doktorander och forskare upplever ensamhet, hög grad av personberoende och att risk för kvalitetsbrister uppstår i handledning och forskarkurser då nödvändig kompetens inte alltid finns att tillgå.
- b) *Lägg ned sårbara miljöer.* Fördelar med detta förslag är att det frigör resurser som kan koncentreras i exempelvis tematiska satsningar, stor-driftsfördelar kan uppnås inom bland annat administration, sårbarheter inom små ämnen minskar, risken för ensamhet för doktorander och forskare minskar och förutsättningarna för långsiktiga satsningar ökar. Nackdelar är bland annat att en nedläggningsprocess är konfliktskapande och åtminstone på kort sikt inte är kostnadsbesparande, att värdefull kompetens går förlorad, samt att den vetenskapliga pluralismen vid högskolan minskar.
- c) *Integrera sårbara miljöer i större sammanhang.* Denna metod användes då ämnet tillika området miljövetenskap bildades, på basis av ett flertal tidigare existerande natur- och samhällsvetenskapligt inriktade ämnen. Inom högskolan har liknande diskussioner förts inom ramen för andra ämnen och

områden, men inga konkreta initiativ har tagits i denna riktning. Fördelarna med integrering är i likhet med nedläggning att riskerna med små miljöer minskar och att förutsättningarna för långsiktiga satsningar stärks. Till skillnad från en ren nedläggning av små forskarutbildningsmiljöer innebär integrering inte nödvändigtvis en försvagning av den vetenskapliga pluralismen, utan kan i bästa fall innebära en mer samordnad pluralism till skillnad från många små "öar". Nackdelar är bland annat att små men ändå framgångsrika ämnen riskerar att "slukas upp" och förlorar sin ställning inom ramen för större miljöer samt att konkurrens om resurser inte nödvändigtvis försvinner utan flyttar nedåt och inåt i organisationen.

De tre alternativen är inte nödvändigtvis oförenliga – det går att tänka sig att olika lösningar väljs inom olika forskarutbildningsområden. Oavsett vilken väg som väljs vill vi dock markera att ämnesmiljöer kontinuerligt måste uppfylla de grundläggande kraven på en fungerande forskningsmiljö. Detta bör följas upp i FN:s utvärderingar. Kravet på minst en professor och två docenter anser vi är i minsta laget. Vi föreslår därför att kravet för examensrätt på forskarnivå ökas till två professorer och tre docenter.⁴³

Det är även oacceptabelt om doktorander riskerar bli helt ensamma i sitt ämne. För att motverka sådana risker krävs en kontinuerlig analys inom ämnen och områden av genomströmning, forskningsmiljöns kvalitet, kompetenser och prognos (avseende bland annat pensionsavgångar och rekrytering). Vi föreslår också att Fakultetsnämnden explicit inkluderar detta i sina reguljära utvärderingar.

Ett särskilt dilemma gäller ämnen som uppfyller formella kriterier för forskarutbildning och eftersträvar examenstillstånd men ännu inte har det – en fråga som aktualiserats för exempelvis Medieteknik samt Polisvetenskap.

Om ett ämne inte kan stå på egna ben är alternativet att ansöka om att ingå i ett befintligt forskarutbildningsområde eller, tillsammans med andra ämnen, ansökan om ett nytt område. Ett möjligt förhållningssätt är att det inför beslut om rättigheter för ämnen som uppfyller alla kriterier att kunna erhålla examensrätt på forskarnivå görs en ekonomisk analys: *kommer det finnas tillräckliga resurser för att finansiera ett nytt forskarutbildningsämne utan att det drabbar andra ämnen*

⁴³ Detta krav motsvarar vad som gäller vid exempelvis Malmö universitet. Även Linnéuniversitet och Karlstads universitet kräver minst två professorer. Se vidare redogörelsen i kap. 2 om formella krav för examenstillstånd.

och/eller önskar man prioritera om resurser? Således, om ett ämne både uppfyller alla kvalitetskriterier *och* med externa medel säkrar långsiktig finansiering för forskarutbildning bör examensrätt kunna beviljas. Högskolan kan dock välja en väg där resurser och rättigheter separeras på ett annat sätt än idag och då är frågan om rättigheter mer en strategisk fråga.

Vår rekommendation är att högskolans ledning tillsammans med FN och prefekterna tar ett strategiskt grepp om frågan hur våra ämnes- och områdesmiljöer ska utvecklas. I stort sett alla miljöer strävar efter att ha utbildningar på samtliga nivåer, men är detta verkligen rimligt och önskvärt?

4.3 Hur kan resursfördelning optimeras?

I vår föregående beskrivning och diskussion om finansiering och resursfördelning framkom bland annat att både förutsättningar och fördelningsprinciper delvis skiljer sig åt mellan områden. Vi har identifierat två övergripande sätt att hantera resursfördelningen (dvs. av IFF-medel och BEEGS-doktorandanställningar): att fördela resurser jämnt mellan områden och ämnen eller att koncentrera resurser till särskilda satsningar.

- a) *Fördela jämnt.* Detta är den princip som hittills har varit vägledande vid Södertörns högskola, särskilt vad gäller fördelningen av BEEGS-doktorandtjänster. Principen har tillämpats både på högskole- och områdesnivå. Fördelar är att principen kan uppfattas som en form av rättvisa – att alla vetenskapsområden får en lika stor del av tillgängliga resurser. En annan fördel är att principen underlättar planering inom ämnen och områden. Nackdelar är bland annat att tilldelningen till ämnen minskat inom de flesta områden eftersom antalet forskarutbildningsämnen har ökat kraftigt utan motsvarande ökning av resurser. En annan nackdel är att principen inte nödvändigtvis uppfattas som rättvis eftersom olika områden har olika volym och resultat (vad gäller t.ex. antalet ämnen, professorer, docenter, publikationer, citeringar och externfinansierade forskningsprojekt).

- b) *Koncentrera resurser.* Denna metod är allierad med tanken på att premiera "excellens" och lyfts ofta fram som en framgångsfaktor för att uppnå just excellens. Frågan är hur och till vad koncentration av resurser ska ske. Fördelar är att en koncentration av större resurser möjliggör långsiktighet, att det blir lättare att attrahera starka forskare till miljön och ytterst att möjligheter för att skapa kunskap och forskningsresultat som får betydande genomslag i vetenskap och samhälle. En fördel är också att det skapar större doktorandgrupper. Nackdelar är att koncentration riskerar interna konflikter som försämrar arbetsklimat och kvalitet i forskning, att kollegor överger miljöer som blir förlorare i resursfördelningen, samt att det blir åtminstone kortsiktiga omställningskostnader. Det finns inga givna principer för hur och till vad en koncentration av resurser ska ske, men vi förordar att någon form av kvalitetsmått bör vara avgörande.⁴⁴ En koncentration av resurser bör hur som helst vara ett resultat av strategiska överväganden på ledningsnivå och då kan andra parametrar än befintlig excellens också komma i fråga.

För att komma vidare i denna diskussion menar vi att en skillnad bör göras mellan fördelning på *högskole-* respektive *områdesnivå*. Vi föreslår följande:

- *På högskolenivå* bör resursfördelningen mellan områden inte automatiskt vara lika för alla utan ska utifrån strategiska överväganden och ta hänsyn till *kvalitetsmått*. Exakt vilka dessa mått eller index bör baseras på har vi inte svar på, men som tidigare förslag från bland annat PESO framhållit kan det exempelvis handla om antalet professorer och docenter (vilket relaterar till kriterier för examensrätt), vetenskapliga publiceringar och citeringar samt externa forskningsprojekt.
- *På områdesnivå* bör resursfördelningen till ämnen inte automatiskt vara lika för alla (eller "lottas") utan snarare utgå ifrån dels en återkommande analys av varje ämnes *resultat* och *förutsättningar* för forskarutbildning (inklusive genomströmning samt prognos för kommande år), dels att öppna möjligheten för *strategiska satsningar* (exempelvis för plattformar, forskningscentrum

⁴⁴ Strategisk profilering är en annan metod, men även detta måste utgå ifrån tydliga kvalitetsmått och dessutom bygga på initiativ "underifrån" snarare än från högskoleledning. Södertörns högskola har som bekant etablerade profiler – som förutom Östersjö/Östeuropaforskning framkommer i de fem mångvetenskapliga plattformar som skapats inom högskolan (om den hotade demokratin, digitalisering, minnesstudier, hållbarhetsfrågor och social pluralism, se <https://www.sh.se/forskning/forskningsplattformar>).

eller storprojekt).⁴⁵

En annan möjlighet är att högskolans centrala fördelning inte går via områden utan görs direkt till ämnen eller andra miljöer, såsom plattformar, centrumbildningar eller storprojekt. I Östersjöstiftelsens rapport om Professorsprogrammet vid högskolan föreslås att en doktorandplats skulle kunna knytas till varje professur. Det här går i linje med det arbete som nu pågår i dialog mellan högskolan och stiftelsen för att en stödform för starka forskningsmiljöer ska införas. Om ÖSS vill finansiera miljöer med doktorandplatser så blir det ytterligare en variant av att samla resurser. Dessa miljöer behöver dock inte nödvändigtvis utgå från det befintliga Östersjöprogrammet.

Ytterligare en annan möjlighet är att organisera forskarutbildningen kring interna forskarskolor bestående av ett antal ämnen som tillsätts efter en intern utlysning och som gäller i fyra år framåt, varpå en ny utlysning sker. Dessa utlysningar bör ha olika teman mellan åren och forskarskolorna kan vara olika stora.⁴⁶ En sådan lösning ger ett större strategiskt beslutsmandat på högskolenivå samtidigt som områdena blir försvagade. Frågan är om och i så fall hur kollegialt inflytande och vetenskaplig kompetens kommer in i ett sådant centraliserat beslutsfattande.

4.4 Hur kan organisationen göras tydlig och effektiv?

Att högskolans organisation för forskarutbildning uppfattas som komplex är ovedersägligt. Samtidigt har vår undersökning visat att det finns såväl positiva som negativa uppfattningar om denna komplexitet, vilket framför allt gäller relationen mellan ämnen och områden samt den dubbla tillhörigheten till BEEGS och UVS.⁴⁷ Särskilt bekymmersamt är, enligt vår mening, att roller och ansvar av många uppfattas som otydliga. Vi presenterar här tre huvudalternativ för hur organisationen och styrningen kan förtydligas: a) stärk ämnesnivån, b) stärk områden och styrgrupper, c) ge organisatorisk valfrihet. Ett fjärde alternativ skulle vara att låta allt vara som det är nu, men det vore att lämna problem och utmaningar utan åtgärd.

⁴⁵ Detta förslag är baserat på en diskussion som förts inom FN.

⁴⁶ Vetenskapsrådet har till exempel ett minimikrav om 9 doktorander för sina forskarskolor inom humaniora.

⁴⁷ Frågan om BEEGS och UVS behandlas separat i nästa avsnitt.

- a) *Stärk ämnesnivån.* Detta har delvis redan gjorts inom KKT, där varje ämne har en egen studierektor för forskarutbildning. Noteras bör att dessa studierektorer överlag är professorer. En förstärkning av ämnesnivån skulle kunna realiseras genom att handledarkollegierna får beslutsmyndighet vad gäller utseende av bedömargrupper och handledare (det behövs göras en översyn av högskolans olika delegationsordningar), samt att en administrativ resurs tillförs ämnet för forskarutbildning. Nackdelar är bland annat att stordriftsfördelar försvinner och att det skulle krävas ökad resurstilldelning, inte minst för forskningsadministration. En annan nackdel är att förmågan att ta ansvar för en effektiv och högkvalitativ forskarutbildning kan skilja sig mellan ämnen (vilket utvärderingar visar), och att det skulle vara till men för kvaliteten om områdenas stöd och resurser försvagas. Det kan också bli stora skillnader mellan ämnen vilket doktorandkollektivet ofta lyfter som ett upplevt problem. Om en förstärkning av ämnena görs på områdenas bekostnad kan detta möjligen innebära en risk för att examenstillstånd ifrågasätts i det fall områdena utsätts för en extern utvärdering.
- b) *Stärk områdena.* Detta kan exempelvis innebära ökad delegering av ansvar från FN till styrgrupper vad gäller beslut om antagning av doktorander och beslut om forskarkurser. Däremot kan det knappast innebära en centralisering av makt från ämnena till styrgrupperna, eftersom ämnenas beslutsmyndighet redan är svag. Eventuellt skulle dock KKT kunna övergå från en studierektor per ämne till en för hela området. *Fördelar* med att stärka områdena och deras styrgrupper skulle bland annat vara att beslutsvägar blir kortare och snabbare, att den vetenskapliga kompetens som finns inom området får ett större inflytande på besluten (en viktig del i "kollegial styrning"), samt att stordriftsfördelar kan utnyttjas framför allt vad gäller administrativa resurser. En fördel är också att stärkta områden är gynnsamt för att fördjupa den vetenskapliga gemenskapen, vilket kan vara avgörande vid en eventuell extern utvärdering av områden. Det är dock mycket lite som pekar på att UKÄ avser att utvärdera hela områden. *Nackdelar* är bland annat att en del, särskilt större ämnesmiljöer kan uppleva stärkta områden som en onödigt "överrock", att ämnet är moget och tillräckligt starkt för att fatta de flesta beslut om forskarutbildningen på egen hand. En annan nackdel kan vara

riskerna för att vissa, starka ämnen får ett stort informellt inflytande på områdesnivå till nackdel för andra ämnen, till exempel vad gäller fördelning av doktorandtjänster.

- c) *Ge organisatorisk valfrihet.* I viss mån har valfrihet redan realiserats, eftersom områdena i praktiken organiseras och finansieras på delvis olika sätt (se kapitel 2, där dessa skillnader beskrivs). Noteras bör dock att de skillnader som finns inte bottenar i en tydlig strategi att låta områden "göra som de vill", utan detta förefaller ha vuxit fram på ett inkrementellt sätt, utan att någon övergripande tanke ligger bakom. Fördelar med organisatorisk valfrihet är att det dels innebär att större hänsyn kan tas till att viljor och förutsättningar skiljer sig åt mellan områden, bland annat vad gäller antal och storlek på ämnen, om miljön är svensk- eller engelskspråkig, samt att möjligheten ökar för att ge fördjupande snarare än introducerande (högskolegemensamma) kurser. Nackdelar är bland annat att om förutsättningarna för doktorander i ökande grad skiljer sig åt mellan områden och ämnen kan detta uppfattas som orättvist. En annan nackdel är att det kan bli svårare att följa upp kvalitet samt efterlevnad av högskolegemensamma riktlinjer.

Oavsett vilken lösning som väljs måste det upprepas att områden inte bara är administrativa enheter utan också utgör – eller ska utgöra – vetenskapliga gemenskaper. Vad det senare innebär kan se olika ut, men områdesgemensamma kurser, forskningsprojekt, seminarier och konferenser torde höra till detta. Att enbart påpeka att ämnena är närliggande är inte tillräckligt – någon form av kontinuerliga gemensamma vetenskapliga aktiviteter behövs för att legitimera examenstillstånden som ju är kopplade till området.

Samtidigt måste ett förtydligande ske av relationen mellan ämnen och styrgrupper – något som kan kräva en revidering av högskolans arbets- och delegationsordningar. Ämnena är och förblir kärnan i forskarutbildningen – det är där huvudansvaret för kvalitet och genomförande måste ligga – men samtidigt behöver områdenas ansvar förtydligas, som administrativt och vetenskapligt komplement. Här behövs fortsatt utredning där flera berörda aktörer bör vara delaktiga, däribland FN och styrgrupperna. Ett förslag är också att se över hur styrgruppernas sammansättning ser ut och hur de utses.

4.5 Förslag om BEEGS och UVS

Att doktoranders dubbla tillhörighet till BEEGS respektive UVS innebär en ökad komplexitet med bland annat flera studierektorer, administratörer och styrgrupper att förhålla sig till har redan konstaterats. Vi har också konstaterat att det finns såväl positiva som negativa attityder till och upplevelser av doktoranders "dubbelanslutning". Här presenterar vi ett antal handlingsalternativ för båda dessa miljöer, samt olika för- och nackdelar. Vi ser exempelvis följande möjliga vägar för BEEGS:

- a) *Behåll nuvarande organisation.* Detta inkluderar BEEGS-doktorandernas första år vid CBEES, den obligatoriska BEEGS-kursen, BEEGS studierektor samt den internationella och mångvetenskapliga miljö som CBEES/BEEGS utgör. *Fördelen* är att den nuvarande organisationen och forskningsmiljön är mycket uppskattad av många doktorander och även av enskilda ämnen och styrgrupper, kanske främst mindre eller medelstora ämnen. En fördel är också att denna modell är tydlig för Östersjöstiftelsen som finansierar dessa doktorander. *Nackdelarna* är bland annat att den otydliga ansvarsfördelningen mellan ämnen, styrgrupper och BEEGS därmed kvarstår, samt att vissa ämnen fortsatt upplever att deras doktorander "förlorar" ett år innan de kommer in i den, för dem viktigare ämnesmiljön.
- b) *Gör BEEGS-anslutningen flexibel.* Detta kan exempelvis innebära att BEEGS- doktorander via ämnets HLK ges möjlighet att få en kortare eller längre vistelse vid CBEES, alltså inte nödvändigtvis de 12 månader som gäller nu. Detta är ett förslag som framförts av de externa utvärderarna av CBEES/BEEGS och som även har stöd av styrgruppen för miljövetenskap (som förordar 6 månaders vistelse vid CBEES) och inte minst av doktorandrådet. En annan variant är att det blir helt valfritt om doktorander ska placeras vid CBEES eller direkt i ämnet. *Fördelar* med sådana lösningar är bland annat att det ökar handlingsfriheten för ämnen samt att doktoranderna från början snabbare integreras i de ämnesmiljöer där de kommer att disputeras. *Nackdelar* är att antalet doktorander i CBEES-miljön förmodligen blir klart färre än idag vilket kan försämra miljöns sociala

funktion och dess mångvetenskapliga profil. Samtidigt kan detta minska möjligen betydelsen av CBEES som högskolegemensam miljö, bland vad gäller seminarienärvaro. Frågan är också vilka konsekvenser detta kan få för upprätthållandet av Östersjö- och Östeuroparelevansen i doktorandprojekten.

- c) *Omdisponera roller från BEEGS till CBEES och styrgrupper/ämnen.* Denna lösning skulle innebära att CBEES kvarstår som en forskningsmiljö med seminarier, konferenser, publiceringsverksamhet samt att den introducerande "Östersjökursen" fortfarande ges. CBEES skulle även fortsättningsvis kunna erbjuda olika sociala aktiviteter, som exempelvis filmvisning och studieresor. Däremot skulle doktoranderna inte placeras fysiskt vid CBEES och de nuvarande arbetsuppgifterna för studierektorn vid BEEGS skulle överföras till andra enheter, såsom styrgrupper eller en central studiestödsfunktion för *alla* doktorander vid högskolan. *Fördelar* är bland annat att uppdraget inom CBEES därmed kan fokuseras mer på just formande av forskningsmiljö men att de slipper det studieadministrativa ansvaret för doktorander. Andra fördelar liknar de som gäller för alternativet med ökad valfrihet – att doktorander finansierade av Östersjöstiftelsen inte separeras från andra doktorander, samt att doktoranderna tidigt får sitt ämne som hemmamiljö, inom vilket de kommer disputeras. *Nackdelen* är att en avveckling av BEEGS åtminstone initialt förmodligen skulle möta ett visst motstånd från BEEGS samt eventuellt andra intressenter.

Vårt eget förslag för BEEGS:

Vi förordar en flexibilitet vad gäller fysisk placering vid CBEES. Ökad flexibilitet tillfredsställer både de som vill ha längre vistelse vid CBEES och dem som föredrar en kortare tid i denna miljö – ett förslag som lagts fram av den externa utvärderingen av CBEES/BEEGS och även framförts av Doktorandrådet och området Miljövetenskap. En mer långtgående möjlighet är som sagt att göra det valfritt för ämnen att låta sina doktorander sitta vid BEEGS eller från början placeras fysiskt i ämnesmiljön. De vetenskapliga och sociala aktiviteterna gällande "Östersjöforskning" inklusive doktorandkonferens och seminarieverksamhet, liksom den så kallade "Östersjökursen", bör fortsätta och kan möjligen hanteras av CBEES. Med detta förslag kan ämnesmiljön förstärkas, vilket är avgörande för kvaliteten i forskarutbildningen eftersom det är inom en

vetenskaplig disciplin och inte inom BEEGS som doktoranderna disputerar. Samtidigt kvarstår de fördelar som erbjuds av CBEES/BEEGS, som en internationell mångvetenskaplig miljö.

Därtill föreslår vi att studieadministrationen vid BEEGS delas upp mellan en central stödfunktion vid högskolan (se längre ned) samt ämnes- eller områdesnivån. Detta skulle avlasta BEEGS samt minska risken för att doktorander som söker hjälp "hamnar mellan stolarna". Vår uppfattning är att även om det som görs inom BEEGS är uppskattat och välfungerande så är det förvirrande och onödigt med en formell organisation för detta, vars ansvar med fördel kan delas mellan högskolegemensam funktion samt områdena/ämnena. Den centrala studiestödsfunktion som vi föreslår nedan kan behövas för *alla* utländska doktorander, inte bara för de som finansieras av Östersjöstiftelsen.

Vad gäller UVS ser vi fyra möjliga vägar framåt:

- a) *Tillåt fortsatt dubbelanslutning.* Fördelar med detta är att alla ämnen i så fall får samma möjlighet till dubbelanslutning, samt att UVS utvecklas till en bredare, mångvetenskaplig miljö. Nackdelarna är uppenbara: chansen för ämnen att få en dubbelansluten doktorand minskar med varje nytt anslutet ämne; UVS som forskningsmiljö riskerar att bli fragmenterad med otydlig identitet; den administrativa bördan ökar ju fler ämnen som ansluts och styrgruppen riskerar att bli för stor.
- b) *Frys dubbelanslutningen.* Fördelar är att det ger framförhållning i planeringen för ämnen och UVS samt att UVS lättare kan konsolidera sin miljö jämfört med om dubbelanslutningar fortsätter. Nackdelarna är att det kommer uppfattas som mycket orättvist av ämnen som är UVS-relevanta men inte är dubbelanslutna, samt att UVS-miljön fortsatt uppfattas som fragmenterad.
- c) *Dubbelanslutning avvecklas – UVS blir eget område/ämne.* Lösningen är i princip densamma som den Miljövetenskap valde då detta område/ämne bildades 2010. Fördelen med denna lösning är att UVS kan definiera en sammanhållen vetenskaplig profil på ett mycket tydligare sätt än vad som är möjligt genom dubbelanslutningar. En nackdel är att det inte är säkert om förutsättningar finns för att UVS "på egen hand" kan utgöra ett forskarutbildningsområde utan att det vilar på flera andra discipliner. En annan nackdel är att en sådan omstöpning vore konfliktfylld och förmodligen skulle innebära en krånglig övergångsperiod under flera års tid till men för

de redan dubbelanslutna doktoranderna.

- d) *Dubbelanslutning omprövas*. Denna lösning innebär att dubbelanslutning som modell finns kvar, men att nuvarande dubbelanslutningar omprövas och att nya, striktare kriterier införs. En *fördel* skulle vara att UVS får chansen att tydliggöra sin forskningsprofil i stället för att som nu låta en påverkas av varje nytt ämne som ansluts. En annan fördel skulle vara att dubbelanslutning kan göras mer strategiskt, exempelvis baserad på inbjudning snarare än ansökan. *Nackdelen* är en förmodligen konfliktfylld och rörig process, samt att det inte finns någon garanti för att en omprövad dubbelanslutning leder till en starkare eller mer integrerad miljö.

Vi har själva inte landat i något konkret ställningstagande vad gäller UVS förutom att vi ser negativt på att fortsätta precis som nu, med en ständig expansion av dubbelanslutningar. Vi hoppas att vår analys kan vara till hjälp för en fortsatt diskussion, oavsett vilken lösning som tas fram.

- Kriterier för bedömning av ÖÖ-relevansen förtydligas genom såväl intern dialog som i fortsatt dialog med Östersjöstiftelsen;
- Bedömning av ÖÖ-relevans delegeras till ämnenas bedömargrupper.

En sådan delegering skulle stärka den kollegiala styrningen i bedömningsprocessen men ställer också höga krav på att varje ämne tar Östersjöstiftelsen kriterier på allvar och exempelvis inte topprankar sökande som bedömare själva menar har svag ÖÖ-relevans. Generellt hög kvalitet på sökande till en BEEGS-doktorandplats trumfar inte ÖÖ-relevans.

Anställnings- och finansieringsmodell är en annan fråga kring doktorandantagning som identifieras som problematisk från framför allt IPA:s sida, som ju inte har examenstillstånd på forskarnivå. Om en person med polisexamen ska antas som doktorand måste det ske inom något av de fem befintliga forskarutbildningsområdena vid SH.

Våra riktlinjer säger att när det gäller lön för de som är anställda som doktorander vid högskolan så är det doktorandstegen som gäller, medan de med en annan sorts anställning och inom ramen för den får bedriva utbildning på forskarnivå på lägst 50% nivå, då kan annan lön beslutas. Den får som lägst vara som doktorandstegen (Antagningsordningen 2.3.3). Det borde därför vara möjligt att anställa dessa personer som t.ex. adjunkter på polisutbildningen och anta dem

till forskarutbildningen i lämpligt ämne så länge som de uppfyller kraven i det angivna ämnets ASP. En annan svårighet som dels regleras i HF (Kap. 7, 36§) samt lyfts av IPA är kravet att finansiering för alla fyra år ska säkras för hela utbildningen (dvs. alla fyra år). Ett förslag är att godkänna intyg på ansvar för finansiering under ett antal kommande år i stället för förskottsbetalning av hela beloppet. Enligt högskolans Antagningsordning kan en doktorand antas om det bedöms att finansieringen kan säkras under hela utbildningen. Det borde därmed redan nu vara möjligt att ha en finansieringsplan där inte alla medel behöver finnas på plats vid antagningstillfället.

4.6 Förslag kring samordning, språk och administration

Samordningsfunktion

Att en samordningsfunktion för studieadministrativa frågor behövs har lyfts fram i ett flertal av de samtal vi genomfört på högskolan.

Studierektorsnätverket med BEEGS studierektor som sammankallande fyller redan en viktig funktion för att dela information och erfarenheter, men det har idag är endast en informell och rådgivande sammanslutning. En konkret fråga gäller hur BEEGS har bistått utländska studenter med myndighetskontakter och olika praktiska frågor (t.ex. angående visum, personnummer, boende, bankärenden, försäkringar och liknande). Detta stöd är ovärderligt, men det är inte rimligt att BEEGS tar på sig allt detta, särskilt som de endast har doktoranderna i sin miljö under första året. Detsamma gäller den introduktionsvecka som BEEGS håller i – som är välorganiserad och mycket uppskattad – men där inte bara BEEGS-doktorander utan även andra doktorander medverkar. Mot denna bakgrund *föreslår* vi att:

- en högskolegemensam stöd- och samordningsfunktion inrättas med särskilt ansvar för de praktiska frågor som rör doktorander

En sådan funktion skulle kunna ledas av en koordinator, som också är sammankallande för Studierektorsnätverket. Man bör också överväga att formalisera detta nätverk till en mer beständig grupp (t.ex. Råd för doktorandfrågor). Övrigt studieadministrativt stöd bör kunna hanteras på styrgrupps- eller ämnesnivå. Avgörande är att doktorander inte blir skickade runt mellan enheter där ingen tar ansvar för att hantera deras problem. Detta kan

också kräva att studierektorsfunktionen inom områdena förtydligas med riktlinjer, samt stärkt samordning med den personal som arbetar med forskarutbildningsfrågor i den gemensamma förvaltningen.

Språkfrågan

Språkfrågan kan delas in i två delar – dels behovet av ett gemensamt språk för ett fördjupat vetenskapligt samtal, dels att alla medarbetare oavsett modersmål måste inkluderas i alla informationsflöden. Vi har förståelse för att vissa, framför allt humanistiska ämnen uttrycker ett behov av att föra vetenskapliga samtal på svenska och att ventileratexter skrivna på detta språk. Men att behålla en svenskspråkig miljö blir i princip omöjligt om ämnet har en internationell rekrytering av doktorander, som inte kan svenska. Det är otillräckligt att erbjuda kurser i svenska språket, eftersom det tar tid att lära sig detta och framför allt för att på lika villkor kunna delta i ett vetenskapligt samtal på svenska. Icke svensktalande doktorander och kollegor har uttryckt att de ofta känner sig exkluderade i miljöer där svenska talas men där det inte är uttalat att svenska är umgängesspråk. Det finns i princip bara två lösningar: antingen rekryteras endast svensktalande doktorander *eller* så anammar ämnet engelska för såväl vetenskapliga samtal som intern kommunikation. Hursomhelst, om goda kunskaper i svenska förväntas så måste detta synas i annonserna för doktorandanställningar. För andra ämnen, där samtal eller texter på svenska inte anses nödvändigt för vidmakthållande av vetenskaplig kvalitet, är enda lösningen att helt övergå till kommunikation på engelska.

Att kursen i svenska ges regelbundet är trots allt mycket viktigt och vi menar att det bör formaliseras som en del av forskarutbildningens infrastruktur på så vis att rektor ger ämnet Svenska i uppdrag att genomföra denna utbildning två gånger per år och att finansieringen för detta skrivs in i planeringsförutsättningarna.

Information på medarbetarwebben om olika system etc. måste finnas både på svenska och engelska. En satsning som har gjorts är att uppdatera innehållet och skapa tydlig struktur på "doktorandsidan" på Medarbetarwebben. Denna sida finns både på svenska och engelska.

Vi föreslår att högskolans språkpolicy ses över och förtydligas vad gäller utbildning och forskning.

Administrativa rutiner mm

I underlagen framförs en rad förslag kring olika administrativa rutiner och system som kan tyckas som marginella frågor i sammanhanget men som upplevs som viktiga och i behov av förbättring och förändring. Vi föreslår därför följande:

- Gör det möjligt att lägga in schema för forskarutbildning i Timeedit
- Samla information om alla doktorandkurser som ges på ett ställe, även externa, summer schools etc.
- Skapa kontaktlistor för aktiva doktorander och alumni (som uppfyller GDPR)
- Ta fram information på engelska gällande centrala system som Agresso och Retendo
- Tillse att doktoranders anställning hanteras på samma sätt i de olika områdena/ämnena
- Underlätta planering av disputation och publicering av avhandlingar genom förbättrad kommunikation mellan ämnen/styrgrupper och biblioteket
- Ta fram riktlinjer för doktoranders institutionstjänstgöring

En generell kommentar är att vissa oklarheter och upplevda problem kan vara en fråga om kommunikation och information snarare än om att riktlinjer i sig är otydliga.

4.7 Avslutande kommentar

Remissvaren visar på ett betydande engagemang inom vår högskola för frågor som rör forskarutbildning. Rapporten har uppenbarligen fungerat som den var tänkt – att få i gång intern diskussion om forskarutbildningens organisation och finansiering. Svaren visar också kring vilka frågor och förslag som stödet är förhållandevis starkt och kring vilka frågor skilda uppfattningar råder.

Förslaget om en samordnad, högskolegemensam stödfunktion för doktorander får starkt stöd. Detta handlar till stor del om att samla information om och stöd kring praktiska frågor, särskilt för doktorander som befinner sig i början respektive slutfasen av sin forskarutbildning.

Det finns även starkt stöd för att kvalitetsaspekter bör vägas in i hur fördelning av doktorandtjänster ska genomföras inom högskolan. Hur detta ska ske, och vad som egentligen menas med kvalitet, råder det dock delade meningar om.

Fakultetsnämnden har enligt Delegationsordningen ett uppdrag att ta fram förslag rörande detta, vilket är på gång i skrivande stund.

Vidare är det en utbredd uppfattning att högskolan behöver en språkpolicy, som beaktar behovet av en inkluderande ämnesmiljö – avseende social samhörighet, informationsflöde och det vetenskapliga samtalet.

Vad gäller UVS är det en generell uppfattning att nuvarande modell med dubbelanslutning inte är långsiktigt hållbar. Här finns ett fortsatt utredningsbehov.

Vad gäller BEEGS skiljer sig uppfattningarna åt både mellan och inom olika instanser. Noteras bör dock att Doktorandrådet stödjer rapportens förslag om flexibel placering vid BEEGS/CBEES. Liksom för UVS finns ett fortsatt behov av utredning om reformering.

Frågan om vad som utgör en stark respektive svag forskarutbildningsmiljö har väckt en hel del reaktioner – som bland annat allt pekar på att numerärt små miljöer inte nödvändigtvis är forskningsmässigt svaga.

Avslutningsvis hoppas vi att kunskapen om utveckling, utmaningar och kännedom om möjliga vägval för vår forskarutbildning nu är bättre än innan. Vi hoppas också att alla inblandade – på alla nivåer – står bättre rustade att fatta kloka och kollegialt förankrade beslut som stärker forskarutbildningens kvalitet. Av allra största vikt, som betonas av flertalet remissinstanser, är att öka ansträngningen för att nå en betydande ökning av antalet doktorandtjänster.

Källförteckning

HSV (2010a) Beslut om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå inom området politik, ekonomi och samhällets organisering. Reg.nr. 641-1469- 10. Högskoleverket.

HSV (2010b) Beslut om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå inom området miljövetenskapliga studier. Reg.nr. 641-1498-10. Högskoleverket.

HSV (2010c) Beslut om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå inom området kritisk kulturteori. Reg.nr. 641-1473-10. Högskoleverket.

HSV (2010d) Beslut om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå inom området historiska studier. Reg.nr. 641-1427-10. Högskoleverket.

Fakultetsnämndens ämnesutvärderingar (2017-2024). Södertörns högskola. Tillgängliga här: https://www.sh.se/om-oss/kvalitetsarbete/utvardering-och-uppfoljning-av-utbildning-och-forskning?query=utv%C3%A4rderingar#app_mount_12_41c4d31b195fbaa75873a4ac_12_4a51d3151799e35bc3b159eb

SH (2025) Rapport doktorandenkät. Enkät utförd april-maj 2024. Dnr 3568-2.1.3-2024. Fakultetsnämnden, Södertörns högskola.

SH (2024a) Södertörns högskolas forskningsstrategi. Dnr 2965-1.1.2-2023.

SH (2024b) Årsredovisning för Södertörns högskola (2024).

SH (2023) Arbetsordning för institutioner, Lärarutbildningen och CBEES, Dnr 3000-1.1.2-2022, beslutad av Rektor den 7 mars 2023.

SH (2022) Lärdomar av utvärderingen av forskarutbildningen vid Södertörns högskola. Opublicerat dokument. Fakultetsnämnden vid Södertörns högskola.

SH (2020) Riktlinjer för inrättande och avveckling av forskarutbildningsämne. 17 juni 2020. Dnr 2329-1.1.2-2020.

SH (2019) Södertörns högskolas utvecklingsplan 2020–2024. Dnr 1279-1.1.2-2019.

SH (2006) Universitetsansökan – Södertörns högskola 2006. Uppdaterad universitetsansökan. Dnr 92/11/2002, den 5 maj 2006.

UKÄ (2023) Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen.
Allmänna utgångspunkter och riktlinjer. Dnr 412-00066-21.
Universitetskanslersämbetet.

UKÄ (2020) Bedömargruppens yttrande: Nationalekonomi vid Södertörns
högskola. Reg.nr. 411-00214-19. Universitetskanslersämbetet.

UKÄ (2019) Bedömargruppens yttrande: Litteraturvetenskap vid Södertörns
högskola. Reg.nr. 411-00084-18. Universitetskanslersämbetet.

UKÄ (2018a) Bedömargruppens yttrande: Historia vid Södertörns högskola.
Reg.nr. 411-00394-16. Universitetskanslersämbetet.

UKÄ (2018b) Bedömargruppens yttrande: Nationalekonomi vid Södertörns
högskola. Reg.nr 411-00391-16. Universitetskanslersämbetet.

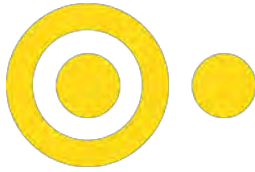
UKÄ (2017) Bedömargruppens yttrande: Konstvetenskap vid Södertörns
högskola. Reg.nr 411-00423-16. Universitetskanslersämbetet.

Remissvar

Remissvar inkom ifrån följande instanser:

AVM, BEEGS, Biblioteket, CBEES, Doktorandrådet, FN, HSS, IKL, ISV, KKT, MKV, MVS, NMT, PESO, Stina Bengtsson (avgående dekan), Studierektorsnätverket samt UVS.

Några av remissvaren innehöll sammanställningar av faktafel/korrekturfel (vilka inte tas med här, eftersom påpekade fakta/korrekturfel i görligaste mån åtgärdats).

Remissvar från BEEGS rörande rapporten ”Forskarutbildning vid Södertörns högskola. Utveckling, utmaningar och vägval”

Jag vill inledningsvis framhålla att mina synpunkter har enbart tagit i anspråk av rapportförfattarna under ett gemensamt möte med studierektorsnätverket. Jag har inte själv varit en del av en dialog kring BEEGS organisation eller om eventuella problem som jag uppfattar i verksamheten. Mot den bakgrunden ställer jag mig kritisk till flera av rapportens beskrivningar av och slutsatser om forskarskolan BEEGS.

Otydlig ansvarsfördelning?

Rapportförfattarna återkommer flera gånger till att det skulle råda otydlighet mellan områdesstudierektorerna och BEEGS studierektor, eller mellan forskningsutbildningsområdet och BEEGS (t.ex. s. 51), och det framställs som om detta skulle utgöra ett betydande problem med den nuvarande organisationen. Påståendet att ”roller och ansvar uppfattas som otydliga” lämnas dock utan någon som helst konkretisering. Vari ligger egentligen dessa påstådda oklarheter? Vem är det som uppfattar detta som ett problem? Inom vilka ansvarsområden skulle det finnas oklarheter?

Det hävdas även att det är ”förvirrande att BEEGS (...) har två olika studierektorer att vända sig till” (s.41). Här vill jag klargöra att BEEGS studierektor har en koordinerande funktion och har ansvar enbart för några mycket tydliga och avgränsade aktiviteter. BEEGS studierektor:

- Organiserar mottagandet av nya BEEGS-doktorander vid CBEES och Södertörns högskola
- Planerar, genomför, undervisar på och examinerar den sk BEEGS-kursen, den doktorandkurs på 7,5 hp som är obligatorisk för BEEGS-doktorander
- Organiserar varje vårtermin BEEGS Internal Conference, där BEEGS-doktorander från olika årgångar lägger fram papers och även är kommentatorer. Studierektorn ser även till att seniora kolleger vid CBEES

deltar i konferensen och bidrar till sessionerna som kommentatorer och ordföranden.

Ingen av dessa aktiviteter och ansvarsområden överlappar med vad som görs av områdenas studierektorer. Och allt annat som rör BEEGS-doktoranderna handhas vid institutionerna, av områdets studierektor, handledare, handledarkollegier och forskarutbildningsområdets styrgrupp, samt institutionens avdelningsföreståndare, exempelvis:

- Antagning av doktorander beslutas av Fakultetsnämnden efter beredning av handledarkollegier och områdesstyrelse
- Handledare utses av områdesstyrelsen efter förslag från handledarkollegiet
- ASP:ar och ISP:ar beslutas och följs upp i handledarkollegier och områdesstyrelser
- Områdets studierektor förbereder doktorandernas disputationer
- All studieadministration av doktorandernas kurser görs vid institutionerna.

BEEGS studierektor har inte heller något inflytande över fördelningen av doktorandplatser – detta beslutas av rektor. Det kan tilläggas att det inte heller kan råda någon oklarhet på styrgruppsnivå: BEEGS saknar nämligen styrgrupp.

Sammantaget vill jag säga att ansvarsfördelningen mellan BEEGS studierektor, områdenas studierektorer och styrgrupper faktiskt är mycket klar och tydlig. I rapporten anges det inte heller något som helst konkret exempel på något område där ansvaret skulle vara otydligt. Däremot kan det naturligtvis vara så att en del kolleger vid ämnena inte känner närmare till den existerande ansvarsfördelningen och därför *uppfattar* den som oklar. Om så är fallet är detta snarast en fråga om bristfällig information och kunskap, inte ett organisatoriskt problem som måste åtgärdas.

Studiemiljö och studiesociala frågor

Rapporten lyfter att ansvarsfördelningen för utländska doktoranders studiesociala situation varit oklar. Här vill jag understryka att ansvaret alltid legat på HR-funktionen vid doktorandens institution, inte på vare sig områdesstudierektor eller BEEGS. Problemet har snarare varit att ärenden bollats mellan olika enheter. Detta har numera lösts genom att en HR-specialist har fått ett tydligt uppdrag att stötta HR-generalister i den internationella rekryteringen. BEEGS/CBEES har därmed ingen

roll i detta längre. Det formella arbetsmiljöansvaret för doktoranderna åvilar dessutom avdelningsföreståndaren, inte någon av studierektorena.

Betydelsen av BEEGS-doktorandernas första år vid CBEES

Genom placeringen vid CBEES under doktorandernas första år erbjuder BEEGS en bred och mångvetenskaplig forskningsmiljö med fokus på Östersjö- och Östeuropafrågor, vilket stärker doktorandernas kompetens och utvecklar dem som forskare. Den årliga internkonferensen ger dessutom träning i att presentera forskning, ge och ta emot feedback samt utveckla argumentation tvärvetenskapligt. Det är anmärkningsvärt att rapporten inte tydligare erkänner de vetenskapliga fördelarna med att doktorander ingår i BEEGS och CBEES, något som framhålls i den nyligen genomförda externa utvärderingen.

För internationella doktorander är det första året vid CBEES särskilt avgörande. Förutom integreringen i den vetenskapliga miljön ges ett erkänt gott stöd i både akademiska och sociala frågor kring avhandlingsarbetet (t.ex. stresshantering, prestationsångest, tidsplanering). För internationella doktorander är det också en stor tillgång att under det första året kunna vara placerad i CBEES engelskspråkiga miljö. Det finns redan i nuvarande läge ett tydligt problem för en del internationella BEEGS-doktorander att bli inkluderade i svenskspråkiga ämnesmiljöer. Om sådana doktorander placeras inom sin svenskspråkiga ämnesmiljö från första början kommer troligen dessa problem att bli betydligt allvarigare, och dessa doktoranders studiesociala situation skulle bli betydligt svårare.

Splittring av doktorandgruppen?

Från ämnenas perspektiv innebär naturligtvis placeringen av BEEGS-doktorander vid CBEES en splittring av doktorandgruppen, om ämnet även får in doktorander med annan finansiering. Men för många av de BEEGS-anslutna ämnena är denna forskarskola i nuläget den enda möjligheten att finansiera doktorander, och doktorandmiljön inom dessa ämnen är därför ganska tunn. Och om BEEGS-doktorander skulle placeras direkt vid sitt ämne skulle å andra sidan den speciella BEEGS-gemenskapen minska, för att inte säga utraderas. Erfarenheterna visar att för många BEEGS-doktorander, särskilt för dem med internationell bakgrund, har just sammanhållningen och utbytet inom BEEGS-doktorandgruppen varit en mycket viktig tillgång under hela avhandlingsarbetet. För många av dem har detta varit en betydligt viktigare resurs än den relativt glesa doktorandmiljön inom det egna ämnet.

Förbättrad samordning på högskolenivå

Jag stödjer förslaget om en högskolegemensam stöd- och samordningsfunktion, som även skulle vara sammankallande för studierektorsnätverket. Syftet bör dock vara att stärka koordinering och undvika överlappande aktiviteter – inte att ”tydliggöra relationerna mellan BEEGS och övriga doktorander” (s. 43). En gemensam samordnare för akademiska och sociala aktiviteter är avgörande för kvalitetsutvecklingen av forskarutbildningen vid SH.

Rapportens förslag rörande BEEGS

Av de i rapporten framlagda handlingsalternativen ställer jag mig klart positiv till Förslag 1, dvs:

- Behålla nuvarande modell.

Jag ställer mig tydligt bakom att nuvarande modell bibehålls. För BEEGS-doktoranderna utgör CBEES vetenskapliga miljö en viktig tillgång för deras utveckling till kompetenta forskare med inriktning mot Östersjö- och Östeuroparegionen. En studierektor eller koordinator för BEEGS behövs också för att organisera forskarskolans aktiviteter. Den i rapporten angivna nackdelen med att bibehålla den nuvarande organisationen, ”den otydliga ansvarsfördelningen”, visar sig vid närmare analys vara starkt överdriven eller snarare direkt obefintlig. Här målar rapportförfattarna upp en problembild som egentligen inte finns.

Några av de andra i rapporten angivna handlingsalternativen skulle kunna diskuteras vidare, medan andra ställer jag mig klart kritisk till:

- Förslag 2: Göra BEEGS-anslutningen mer flexibel. I den externa utvärderingen av CBEES och BEEGS föreslås en mer flexibel lösning, att vissa doktorander - särskilt miljövetare med naturvetenskaplig inriktning - skulle vara enbart den första termin vid CBEES, medan andra BEEGS-doktorander skulle kunna vara där längre. En sådan flexibilitet kan vi naturligtvis diskutera. En annan variant vore att dela upp placeringen vid CBEES i två perioder, t ex att BEEGS-doktorander är placerade där under termin 1 och 6. Men det andra i rapporten angivna alternativet, att placeringen vid CBEES skulle vara helt flexibel och bestämmas av respektive ämnes handledarkollegium, ställer jag mig dock starkt kritisk till. Risken är då överhängande att dessa handledarkollegier enbart skulle se till ämnets doktorandmiljö, och bortse från den fördel det innebär för BEEGS-

doktoranderna att även få tillgång till CBEES forskningsmiljö. Och inom ämnen där det råder oenighet om var BEEGS-doktorander ska placeras kommer detta säkerligen att leda till konflikter och slitningar inom kollegiet. Det principiella beslutet om BEEGS-doktoranders placering bör därför fattas på rektorsnivå, också för att frågan om forskarskolan BEEGS verksamhet och utformning är av strategisk karaktär för hela högskolan.

- Förslag 3: Omdisponera roller från BEEGS till CBEES/ämnen. Det här förslaget framstår som både oinitierat och ologiskt. Det föreslås att studieadministration ska flyttas från BEEGS/CBEES till institutionerna – men som tidigare visats så görs ingen studieadministration vid BEEGS/CBEES. All administration kring doktorandkurser, ASP:ar, ISP:ar och disputationförberedelser sker vid institutionerna. Det finns helt enkelt inget sådant att flytta. Att BEEGS studierektors arbetsuppgifter och ansvarsområden, främst BEEGS-kursen och BEEGS Internal Conference, istället skulle kunna hanteras av andra vid CBEES, framstår som både ogenomtänkt och ologiskt. Om arbetsuppgifterna kvarstår, varför kan de inte utföras av en studierektor / koordinator för BEEGS? Kan man tänka sig en fungerande forskarskola utan någon ansvarig koordinator? Om dessa ansvarsområden lite diffust skulle läggas på andra kolleger verksamma vid CBEES skulle detta snarare skapa en otydlighet än att åtgärda någon sådan.

BEEGS betydelse för Södertörns högskola

BEEGS har funnits som forskarskola under 25 år och stått för den klart dominerande rekryteringen av doktorander vid högskolan. Under den tiden har BEEGS vunnit ett mycket starkt internationellt renommé, har ett högt söktryck både nationellt och internationellt, samt fungerar som ett betydelsefullt varumärke för Södertörns högskola. BEEGS är välkänt och respekterat inom vida akademiska kretsar. Den externa utvärderingen lyfter fram att BEEGS är en mycket välfungerande forskarskola (s. 40), understryker särskilt värdet av kopplingen mellan BEEGS och CBEES. Även bland BEEGS-doktoranderna är stödet för den nuvarande ordningen mycket starkt, och faktiskt ökande under senare år. Doktoranderna själva menar att de har ett mycket stort utbyte av att få tillgång till CBEES forskningsmiljö under sin forskarutbildning. Alumnundersökningar visar också på att disputerade inom BEEGS till övervägande del har haft framgångsrika akademiska karriärer, både nationellt och internationellt, och att just kopplingen mellan ämneskompetens och mångvetenskaplig Östersjö- och Östeuropakompetens har varit en stor tillgång för dem.

Samtidigt bygger den struktur som håller samman BEEGS bara på ett fåtal beståndsdelar: startåret vid CBEES, koordineringen av en studierektor på 40%, en doktorandkurs på 7,5 hp, samt en årlig intern konferens. BEEGS-doktorandernas övriga forskarutbildning sker inom ramen för ämnena och forskarutbildningsområdena. Att avskaffa en eller flera av BEEGS grundläggande beståndsdelar skulle därför allvarligt utarma forskarskolan. Att upphöra med startåret vid CBEES skulle säkerligen minska söktrycket från internationella masterstudenter med god kompetens kring Östersjö- och Östeuroparegionen, vilket i sin tur skulle reducera kvaliteten på de avhandlingar som produceras inom forskarskolan. Detsamma gäller förslaget att avskaffa CBEES involvering i doktorandantagningen till BEEGS - även det skulle resultera i en försämring av kvalitetssäkringen av forskarskolan, och en sänkning av kvaliteten på de doktorander som antas till BEEGS och de avhandlingsprojekt som ska genomföras. Förslaget att BEEGS skulle kunna fungera som forskarskola utan någon koordinator / studierektor framstår också som verklighetsfrämmande. Om någon av dessa grundläggande betingelser för BEEGS avskaffas skulle, menar jag, forskarskolan reduceras till att enbart utgöra en etikett på vissa doktorander, en etikett utan reellt innehåll, och sakna ett fungerande kvalitetssäkringssystem som borgar för god kvalitet och "Östersjörelevans" i de producerade avhandlingarna.

I ett något längre tidsperspektiv skulle en sådan urvattning av BEEGS utgöra en tydlig risk för doktorandfinansieringen vid högskolan. Östersjöstiftelsen har under en lång period varit positiva till att finansiera forskarskolan BEEGS, och även om några ämnen nu även får doktorander via andra forskarskolor är BEEGS fortfarande den klart största rekryteringsvägen för doktorander, i nuläget antas tolv varje år. Om BEEGS skulle utarmas och reduceras till en kuliss skulle det med all sannolikhet innebära Östersjöstiftelsens intresse för att finansiera forskarskolan minskar betydligt – vilket i sin tur skulle utarma forskarutbildningen vid Södertörns högskola och minska våra möjligheter att rekrytera hög kompetens och erhålla universitetsstatus. För lärosätet är det därför av stor strategisk vikt att BEEGS kvalitet upprätthålls och att stödet från Östersjöstiftelsen fortsätter.

Mot bakgrund av detta framstår det som svårbegripligt varför rapportförfattarna väljer att föreslå en nedläggning eller drastiska förändringar av en modell som under lång tid visat sig fungera mycket väl, som ökar högskolans möjlighet att finansiera doktorandtjänster och som har resulterat i doktorsavhandlingar med mycket hög kvalitet.

Bibliotekets synpunkter på översynen av Forskarutbildningen vid Södertörns högskola

Översynen tar upp bra områden. För bibliotekets arbete med produktion och spikning av avhandlingar är det främst organisationen och kontaktvägar som är det viktigaste. Det är bra att lyfta problemet med att "sällan användare" inte är alltid insatta i rutiner och riktlinjer. För doktoranderna sker processen för första gången, så det är bra om det finns ett administrativt stöd som är insatt i rutinerna.

Kommentarer till tabell 5

Kommentar har skickats direkt till Johan Eriksson och Anna Maria Jönsson från Greta Linder (27/6), som lämnat underlaget. Fyra avhandlingar från Samtidshistoriska institutet saknas i sammanställningen. De bör räknas till Historia. Se bifogad pdf.

Kommentar till stycket 4.3 Hur resursfördelning kan optimeras

Under förslaget i punkt b (s. 49) som avslutas med "...vetenskapliga publiceringar och citeringar samt externa anslag" föreslås ett tillägg: "En utredning om vilka mått som är möjliga och lämpliga att ta fram bör göras innan en förändring genomförs".

Kommentar till avsnittet om Samordningsfunktion

I sista stycket (s.60) som inleds med "En sådan funktion..." och avslutas med "...med forskarutbildningsfrågor i den centrala förvaltningen." föreslås att också biblioteket läggs till. Det vill säga att meningen avslutas med: "...med forskarutbildningsfrågor i den centrala förvaltningen och på biblioteket."

Kommentarer till administrativa rutiner

- Förslaget att samla information om alla doktorandkurser (s. 61) skulle förbättra möjligheterna för biblioteket att nå ut med utbildningsinsatser för doktoranderna. I dagsläget är det svårt att få en överblick över alla doktorandkurser.
- Förslaget att se över högskolans språkpolicy (s. 61) skulle göra det tydligare för oss på biblioteket vad som gäller när vi riktar oss till doktorander.
- Lägga till en sats som hänger ihop med förslaget på (s. 60) att inrätta en samordningsfunktion för nationella och internationella studenter: " - Inrätta en högskolegemensam stöd- och samordningsfunktion med särskilt ansvar för praktiska frågor."

I beredningen av kommentarerna har Greta Linder, Frida Frimodt, Malin Jenslin och Lotta Janson ingått.

Flemingsberg, 250908

Feedback on Doctoral Research Education Report 2025

Doctoral Council board, 2025.09.24

General comments

1. Student influence and representation

The report lists under Chapter 2, section 2.5 the distribution of resources which various steering groups have made for student representation. We would like to get more information on why these groups have done so, as it raises certain flags (ss. 22, 25). The university has a specific budget (through Studentavdelningen and SöderS) which is meant for student representation. The amount listed in the report is less than the minimum attributed by SöderS – does that mean that the budget is given in addition to the existing one or does it replace it?

The results of this can have crucial consequences. For example, if the ordinary student representation budget is replaced with the amount listed in this report, PhD students acting as student representatives have received an incorrect amount of compensation for their work. In turn, this can lead to legal consequences for the institution. We would like to obtain more information about what this “separated” budget for student representation implies.

We can also use this situation to remind the heads of management about the university’s policies and governing documents on student influence and representation. All the relevant policies can be found under *Medarbetarwebben/Organisation och ledning / Styrdokument / Utbildning på forskarnivå*, [click on this link](#).

2. About the organisation and financing of UVS

Throughout the report there is a lack of in-depth description of the logics and routines of UVS, especially if compared to the expensive details provided for the other research areas. Because of the few existing details, it is difficult to get a decent understanding of their situation. In turn, this affects us by not being sufficiently informed to pose suggestions and/or make decisions about the future of UVS.

For example, compared to the other research areas, UVS does not “belong” to a School but to the Teacher Education (although there are talks about TE becoming a School, it is not a fact yet). While the report claims that subjects pay for their involvement in the courses offered by UVS, it would be helpful to see further details about the distribution of finances

and engagement in managing and financing UVS-related activities. Especially in relation to the subjects that have double affiliation.

It is possible to make out that a major problem for UVS is the lack of funding to support the research area, since it directly influences (a) the number of doctoral student positions available, (b) the support to organise and maintain quality education, and (c) to administrate the research area. It should be noted that in line with (b), there are factors not accounted for in the report. For example, according to Handlingsplan för karriärstöd för forskare vid Södertörns högskola 2023 – 2025 the steering groups have the responsibility to organise career workshops for PhDs, something which the current PhDs have reported has not been done directly by their steering group, and is equally sought-after by PhDs generally (p. 44). This indicates a clear need to have additional funds allocated to the steering group of UVS in order for them to be able to fund a basic and functioning environment for PhD students; it is especially clear when compared to the amount that other research areas use to engage with their PhD education (pp. 21-23).

Furthermore, it is clear that a major issue is the lack of sufficient doctoral student positions/vacancies in relation to the size of the research area (compared to the seven positions offered to KKT, which is the same size as UVS in terms of affiliated subjects).

We argue that this research area is in dire need of an economic analysis, investigation or discussion forum to review current economic struggles and explore new alternatives. It appears that the steering group itself is already addressing this question, but central representatives in management also need to engage in these discussions. Our suggestion aligns with the proposal of *pausing* the double affiliation until practical solutions are implemented (pp. 55-56).

3. Implementation of a general coordination unit (högskolegemensam stöd- och samordningsfunktion) for doctoral education and research

We consider this to be a great suggestion. As mentioned in the report, many of the issues that PhD students have can often be “resolved” simply by providing the right information by the right person. Having a general unit that can guide PhD students seems like a good investment. Ideally, this unit can be working closely together with the Doctoral Council to address questions and organise informational events. Preferably, this unit would also allocate additional staff which can work with these questions fulltime, in order to have the time and resources to commit to the work of coordinating the administrative and organisational issues with the doctoral education at Södertörn.

Furthermore, as the report claims, this unit would be great for managing questions that many international students have. However, it could potentially address general questions

that many doctoral students have (regardless of their citizenship), such as questions about departmental duties (institutionstjänstgöring), taxes and labor conditions and laws (which can be address by the coordination unit together with trade unions), career development/support suggestions and so on. These issues are currently often handled by the Doctoral Council (DC) taking up much of our capacity, as well as by supporting figures in the departments (e.g., boss or supervisor), but can easily be addressed on a general level to increase common knowledge of “good-to-know-things.” Here, the DC could work closely with the coordination unit, and the student- and trade unions to facilitate the flow of information.

The amount of effort that Florence has put into making a safe, intellectually stimulating, and vibrant environment for PhD students should not go unnoticed, and she should definitely be compensated for her work. But that also makes it clear that it is not reasonable that she does this beyond her actual role as BEEGS director of studies. Having a central group that manages the common issues of PhDs is therefore a better approach to distribute responsibility through a centralized unit who can handle the broader questions which all PhDs need.

Finally, we note that the description of a coordination unit includes a parentheses of the necessity of supporting all international staff (p 60), not just doctoral students. While we agree with the need for supporting all international staff, it is crucial that a coordination unit with the task of supporting PhD students will *not* be merged with all international staff. While some issues could be applicable for all international staff, doctoral students have a specific situation and should be offered specific support. We see a risk of a potential merger of doctoral support and international support to stretch one unit too thin.

4. Policy documents (arbetsordning, departmental duties, language, etc.)

Amongst the many propositions on how to move forward, there are various indicators that point to the need for updating or creating new policies and guidelines. We think this is a great opportunity and necessity.

First, a guiding document that lists diverse tasks and activities that relate to the departmental duties is a great idea. Here, there is also room for connecting it to the financing of PhD activities at Södertörn: in the future, allocate a small budget to fund international PhDs to take the Swedish language course as part of their duties. This serves various purposes. Firstly, the university takes responsibility for integrating international employees by including in its structure time and space for them to learn the language. Secondly, it promotes opportunities and competence development for PhDs to stay in Sweden after their degree, especially for gaining experience in essential academic skills and actively

contributing to BA and MA education on the same terms as it is possible for Swedish speakers.

Our second point concerns the language policy. We know it has not only been highlighted in the report, but it has also been brought up in other forums of the university's management boards. What we want to highlight is that there are two crucial aspects to this matter. On the one hand, doctoral education cannot be solely in Swedish when departments recruit international students (the advertisement is in English, but lectures for Södertörn-based courses will be in Swedish). This has broader consequences affecting legal matters (discrimination) and practical implications (difficulties in participation in coursework, classroom participation, and examination forms). For this reason, the organisational structure concerning how research environments are maintained and developed across the university needs to be discussed on local levels to ensure that the environments engage in both English and Swedish speaking practices. Specially for subjects with international recruitment practices.

On the other hand, if international recruitment is prioritized, then practices of integration need to be prioritized as well, and the advertisements need to be clear that the applicant is expected to learn Swedish, for example by stating in the ad or during the interview that the PhD should make an effort to learn a certain level of Swedish by a given time. Similarly, the vague use of "myndighetsspråk" creates difficulties for international employees to navigate and participate in the decision-making processes that affect their work- and study conditions. For example, the information about the organisation of the university is not available in English on Medarbetarwebben. That official documents are in Swedish is understandable, but social spaces and information can be adapted to the needs of the participants for better inclusion.

The duties of study directors, steering groups, and other parties should be reviewed in order to simplify processes for communication and administrative management, as well as to clarify their role and tasks for both the organisation of social and academic activities and their support for PhD students.

5. Relying on PhD survey

We find it a bit problematic that the report relies uncritically on data and results from the PhD survey conducted by the Faculty Board. Firstly, a majority of the respondents are first- or second-year PhDs, meaning there is a lack of data and representation of late-stage PhD needs and satisfaction. Next, in this situation, anonymity works against the purpose of the survey. If we (as a university) want to ensure quality education for doctoral students, and become aware of issues to purposefully address them, we often need to know more details about who is affected to be able to follow up on the needs. While anonymous surveys play

an important role in gathering overview data, the method lacks in gathering in-depth understanding of the doctoral student experience. The report seems to focus on preserving anonymity to the degree where it outweighs the possibility for PhDs to participate meaningfully in more complex aspects. Our stands in this matter goes beyond this particular report, but the implications of survey reliance are clearly shown here. While the survey is a valuable resource, the DC do not think it should serve as the only resource to assess the situation for PhDs. We therefore encourage further discussions on how the survey can be complimented by other evaluation forms, which would focus on reaching a larger majority of PhD students, for example implementing standardised efforts on department level. It is concerning that roughly half of the doctoral students at Södertörn have not responded to the survey, which, considering its weight for the report, is far too few to ensure a diverse and rich baseline for understanding how doctoral students themselves experience the doctoral education.

It should be noted that the authors of the report have done a good job in voicing central concerns voiced by the Doctoral Council, throughout the report and specially under section 3.4.

Section-specific comments

Chapter 2

Section 2.4 and 2.5 Organisation and finance of UVS

Further details about the organisation, management, and finance of UVS are needed. In comparison to the description of the other research areas (see also p. 34), there are very few details, making it difficult to get a decent understanding of their situation. In turn, this affects us by not being sufficiently informed to pose suggestions and/or make decisions about the future of UVS.

For example, compared to the other research areas, UVS does not “belong” to a School but to the Teacher Education. While the report claims that subjects pay for their involvement in the courses offered by UVS, it would be helpful to see further details about the distribution of finances and engagement in managing and financing UVS-related activities. Specially in relation to the subjects that have double affiliation.

Section 2.5 Gender differences

We are happy to see that women are well-represented amongst PhD students, but it is saddening that these statistics are not more equal among the senior staff (p. 30); for

example, there are various subjects that do not have any women supervisors (archeology, social work, and pedagogy, according to Table 5 (p. 28). Maybe this is a factual error in the report?

If we can give dreamy suggestions, it would be appreciated if the university could allocate a budget to create a support program for subjects with few women supervisors. The budget could fund mentorship programs, fund hours to engage in competence development course, or to create targeted recruitment as means to support and recruit more women to those departments. An initiative that aligns with the university's "broader recruitment" goals.

Section 2.6 Internationalisation

We note that a large number of dissertations are written in English, also by Swedish speaking PhD students. This is a good example of added aspects the internationalisation work of Södertörn could benefit from. Internationalisation at home is already a living discussion, and the contributions doctoral projects make are potentially an overlooked resource. As the linkages between doctoral student issues and internationalisation goes beyond international recruitment (such as international fieldwork outside university exchange programs, attending international conferences and courses, joining international networks, etc), we suggest broadening the view and to invest in exploring other synergies that could be boosted from what is already happening when PhDs at Södertörn navigate international academia.

Chapter 3

Section 3.4 Complex organisation (p.31+)

While Florence has done a great job with coordinating and organising the introduction days for PhDs, much of the essential information is lost during the excitement and information-overload of the first month for PhDs. The Doctoral Council has started a new routine (started spring 2025) where a recapitulation of good-to-know things are presented and discussed, something which first and second year PhD students have asked for and some last year PhDs complained they had not received prior. The purpose was to revise the terms of employment contract, attached benefits, rights and obligations of PhDs, the organisation of PhD education in Sweden and at Södertörn University. We have received comments that this type of half-day seminars can be useful for clarifying complex structures and information the PhDs might not get otherwise. As a result, it can help PhDs to orient and navigate the "complex" system if it is explained throughout their employment and not solely in the introduction week.

Additionally, there is plenty of information on the (not very user-friendly) website which supervisors, bosses, and other personnel can refer to, for example the table listing which managerial body handles which type of issue:

VANLIGA FRÅGOR OCH SVAR

Vilka frågor bereds och beslutas i de olika organen?

I tabellen nedan ser du några exempel på ärenden kopplade till forskarutbildningen som de olika organen bereder och beslutar om:

Ärende	Beredande organ	Beslutande organ
Fastställande av individuella studieplaner	Forskarhandledarkollegium	Styrgrupp
Fastställande av kursplaner på forskarutbildningsnivå	Forskarhandledarkollegium Styrgrupp	FFU
Beslut om betygsnämndsledamöter och opponenter vid disputation	Forskarhandledarkollegium Styrgrupp	FFU
Fastställande av allmänna studieplaner	Forskarhandledarkollegium Styrgrupp	FFU
Antagning av doktorand	Forskarhandledarkollegium Styrgrupp	FFU
Fastställa styrdokument inom FoU	FFU	Fakultetsnämnden

Listed under: [Medarbetarwebben / Stöd till doktorander / Forskarutbildningens organisation och studentinflytande](#)

Section 3.4 Double affiliation and revision of research project development

It is a good suggestion to bring together scholars with Baltic Sea and East European competence and require their involvement in the “progress seminars” (stegseminarier) of PhDs within the BEEGS school. Similarly, the same could be said for the subjects with UVS affiliation: senior researchers who are listed in the application for affiliation, since they have the competence, should be more participant in their own and other subjects’ PhD progress seminars to revise and comment on the direction of the project and its relevance for Baltic Sea and East European perspective or UVS perspective.

In terms of quality of education, it would be more meaningful and impactful to discuss the development of the doctoral project and its relevance to the Baltic Sea and East European region or UVS during a progress seminar than to discuss it during the steering group meetings behind closed doors. It would practically also imply that administrative work can be shared and distributed among faculty members rather than one single person who attends a series of steering group meetings to revise the Individual Study Plans of PhD students.

Section 3.4 About IPA (p. 59)

We understand it can be difficult to secure the funding for four years of fulltime studies in advance, but this criteria should not be removed and it should not be modified without precaution and discussion (see also [HF 1993](#): 5 chap 4 § and 5 chap 7 §, as well as Södertörn university's [antagningsordning för forskarnivå](#) chap 6.3). An uncertain funding situation can lead to long-term deterioration of quality in the PhD's study- and employment conditions and well-being. The doctoral students should be able to have (financial) security for their employment time.

Section 3.4 Director of Studies

Similarly to how individual subjects are evaluated by the Faculty Board, should steering groups be evaluated as well?

We ask this hypothetically, as we are curious about the models used for managing directors of studies. The CCT model of having one director of study per subject, in comparison to the other four steering groups, is on the one hand costly and difficult to coordinate/communicate with, but on the other hand it creates a space for discussion where all subjects are represented. Therefore, we ask, how can we know the extent to which this is meaningful and effective? Should this (and other models) be evaluated also in line with the revision or economic analysis needed as a continuation of this report?

Chapter 4

Section 4.2 Suggestion of changing criteria for subject requirements (pp. 28, 47)

One suggestion made is to modify the requirement for the number of professorships and *docenter*. First, this would require a new financial model for the departments in order to recruit or promote new professors (since there seems to be an abundance of *docenter*). Secondly, this would imply that some subjects that currently have doctoral degree rights

would no longer be qualified (e.g. archaeology and journalism, see Table 5 on p. 28). What would happen to these subjects? How would the transition be done more practically?

More importantly, we highlight that a strong research and educational environment do not necessarily come with a title, but rather through good communication, participatory activities and inclusive attitudes. Thus, we ask that other methods for improving research environments are considered.

Section 4.2 FN's quality work

The evaluation system implemented by the previous Faculty Board is great; we also agree that this work should continue.

Section 4.3 Areas of responsibility

Regarding the differentiation of responsibility areas per university- and research area level (p. 50), we find this to be an interesting suggestion.

We do have the concern that a central distribution of funds should be done through the steering committees to ensure that the funds are given to the right activities and administrative tasks. If given to research centres or other "middle hands," it can result in more vaguely defined activities that might not prioritize PhD student needs (in terms of organisation, management, social activities and education) and by proxy, funds may not be evenly distributed.

Section 4.4 Reinforced research environments (pp. 51-52)

We also like the suggestion of conducting a revision of the delegation orders and joint scientific activities. However, we have some concerns about giving organisational autonomy; while it is a good practice and gives freedom to individual Schools to do what works for them, we are afraid it may also increase injustices (which already exist, as the report points out). The university should strive for alternatives that raise and improve the basic conditions for the subjects/schools in general.

Of the suggestions listed in the report, improving and strengthening the research areas and subjects are then more in line with the ideals that we doctoral students strive for.

Section 4.5 Sitting at CBEES (pp. 40, 53-54)

Previous reports have pointed out that doctoral research education at Södertörn University is overall quite good, but a potential flaw is that many issues are handled on individual basis and needs. However, this works because the university is small and there are not so many PhD students with special needs (not in the sense of disabilities but in the sense that they require modified study plans or other practical adaptations to their employment, for example). The seating arrangements at CBEES is an example of where individual experiences differ greatly. The Doctoral Council have heard testimonies from PhDs who fully enjoyed their experience, while others had a very hard time adapting between their first year and relocation for the following years. Some students gain social bonds to other colleges which last throughout their continued doctoral studies, while others experience a distance and lack of belonging to their home department which never fully recovers. Some students who are not seated at CBEES experience the first year as isolating and confusing, wishing they had the support system CBEES-based doctoral students get.

Based on this, it is reasonable that the “mandatory” sitting of a year at CBEES is flexible, where, for example, the first six months are mandatory, but the remainder can be adapted to the needs of the PhD, e.g. increasing or decreasing the time and choosing when to sit there. While sitting at CBEES is commonly well-received by first-year students, over time, it might not be as significant. Introducing PhDs to their departments and inviting them to participate in collegial activities (social and scientific) are therefore vital to make the PhD “feel at home” on both settings: CBEES and their subjects and to smooth the transition from one place to another. The degree to which this is done today is not clear, and this issue also seems to connect to broader issues of integration, collegial kindness, and social quality of research environments.

We do not agree that PhD students should have the say to remove their whole time of sitting at CBEES, as it may be hard for them to judge themselves during their first year, especially if it is a beneficial choice in the long run.

Additionally, physically moving between departments and office spaces can be mentally demanding as it requires adapting to a new space and to new people. Moving around people frequently can create disruptions for people in the affected areas. There is also a worry among some PhD students that a flexible solution would ultimately mean that they are robbed of a work station all together, as the University already has challenges to provide adequate offices for all staff. In some circumstances, the lack of space have resulted in prioritisation of who gets better conditions – which almost exclusively results in worse conditions for PhDs as junior staff.

Section 4.6 Decision of assessment groups

Decision-making should not be delegated to HLK, but to the steering groups. First, the quality assessment would become too internal if it were left to the subject area alone, therefore having issues be discussed by the steering groups at least creates a forum for discussion and potential to improve quality and avoid biases.

For this reason, we would like to highlight the need for revising the role and duties of diverse collegial groups, not least HLK.

Section 4.6 Baltic Sea and East European relevance

This is a well-done overview, although if we can suggest freely, more interdisciplinarity would be beneficial during PhD progress seminars, where colleagues with a connection to or expertise in Baltic Sea and East European research attend the progress seminars. Similarly, these suggestions could be adopted to UVS and potentially be more integrated in practice within the research areas.

Currently, the Baltic Sea and East European relevance is stressed as a crucial part of the projects during their first year (perhaps because the PhDs are sitting at CBEES), but overtime the nitpicking fades, creating difficulties for the PhDs.

Section 4.6 Administrative routines

Gathering information about external courses is a difficult task, but we can recommend PhDplanner.com. It should be noted that the current website (sh.se) is terrible in terms of navigation and user-friendliness for this type of database/collected information. While this point has little to do with the organisation and financing of doctoral education, the website's navigation really needs to be revised. We have had the current website for a few years now, it is time to evaluate it as well.

We cannot stress this enough, it is incomprehensible and discriminatory that information about the central systems and how to use them is not already available in English. All information on the *Medarbetarwebben* should be available in English.

If detailed translations cannot be produced because of the lack of translation staff, there should at least be a short text explaining the functions and services that are available so that the person can find out more information via colleagues/managers/other staff or means.

Regarding the finance department, what implies having a contact person at that management body? Doctoral students, as well as other research employees, already have

a contact person in the finance department (projektekonomi@sh.se), so what is meant by a contact person?

Fakultetsnämndens synpunkter på rapporten *Forskarutbildningen vid Södertörns högskola: utveckling, utmaningar och vägval*

Flemingsberg, 2025-09-24

Den 5 november 2024 beslutade rektor att genomföra en översyn av forskarutbildningen med analys och förslag på åtgärder. Analysen genomfördes av vicerektor för forskning Anna Maria Jönsson och prodekan Johan Eriksson.

Fakultetsnämnden lämnar härmed sina synpunkter. Nämnden vill först framhålla att utredningen är viktig då den tillhandahåller en mängd insamlad data om forskarutbildningen vid Södertörns högskola och pekar ut vissa förhållanden som behöver bevakas. Forskarutbildningen vid högskolan är organisatoriskt komplex, med ämnen, områden, forskarskolan CBEES, projektdoktorander och andra forskarskoledoktorander. Svensk forskarutbildning befinner sig i ett föränderligt utbildningspolitiskt landskap, vilket blev påtagligt för högskolan 2023, då den antog 10 fler doktorander än vanligt tack vare Vetenskapsrådets tillfälliga forskarskolor. Det finns alltså skäl för Högskolan att utöver Fakultetsnämndens utvärderingar av ämnen med forskarutbildning göra lärosätesövergripande översyner och analyser.

Detta sagt riktar följande svar dock in sig på några punkter i rapporten som nämnden finner problematiska eller svagt underbyggda. Nämnden vill inledningsvis betona två saker, dels nödvändigheten av att inte göra några större vägval om forskarutbildningen med rapporten som grund utan skynda långsamt, då den, trots dess styrkor, inte fullt ut lyckas visa att det som framställs som utmaningar verkligen är det.

Dels – och som en följd därav – vill nämnden se en konsekvensanalys av vissa alternativ, i relation till följder för enskilda forskarutbildningar och -miljöer likaväl som för högskolan i stort. Analysen bör också sättas i relation till andra väsentliga delar av högskolans strategier och mål, framför allt universitetssträvan och strävan efter en hög grad av kollegialt styre. Rapporten innehåller några sak- och korrekturfel. Nämnden påtalar dem i ett särskilt dokument, ej bilagt här.

Längst bak i denna text, s. 7, finns dess slutsatser i korthet.

1. Kvalitet, starka miljöer och frågan om små och ”sårbara” miljöer.

Rapportens uttalade syfte är inte att göra en utvärdering av kvalitet i forskarutbildningen, utan att identifiera utmaningar i dess organisation och finansiering och föreslå alternativ på vägar framåt. Målsättningen är, som framgår på s 45, att bidra till att skapa starka miljöer. Icke desto mindre förs kvalitetsfrågan in genom en sammanblandning av kvalitet och sårbarhet, varpå sårbarhet i sin tur tydligt sammankopplas med små miljöer. Nämnden anser att sammankopplingen inte bara är olycklig, utan följderna av en ofullständig analys som riskerar att leda oss vilse i vårt arbete.

Här måste nämnden tillåta sig en längre argumentation. Kontentan av den är att rapporten är något förvirrad i att definiera vad en "liten miljö" är. Är det en miljö som har *få doktorander*, eller är det en miljö som har *få forskare* som kan bedriva forskarutbildningen? Det förblir oklart, men det är två vitt skilda situationer som kräver vitt skilda lösningar. Rapporten förefaller landa i slutsatsen att det är *få forskare* som är problemet. Nämndens uppfattning är att problembilden på många håll på högskolan är en annan: att det är *för få doktorander även i förhållandevis stora och livskraftiga miljöer*.

I det avsnitt som heter just "Sårbara miljöer" görs först en litet olycklig argumentation. Det sägs att Högskoleverket för området Kritisk kulturteori 2010 angav riktmärket 15 doktorander. Utifrån det sägs att 15 doktorander kan indikera ett riktmärke för en nedre gräns för storleken för ett område. Sedan sägs att inget ämne (utöver Miljövetenskap på grund av dess unika organisation) når upp till riktmärket. Men det är irrelevant, riktmärket gäller områden, inte ämnen. Alla områden lever enligt rapportens tabell 3 (s 20) upp till riktmärket med råge, de minsta har 22 doktorander, det största 37. Vi har fem områden och hade i december 2024 139 doktorander på Högskolan. Påståendet om ämnen sätter dock en ton: Små ämnen verkar ses som ett problem i sig, ett kvalitetsproblem.

Denna uppfattning om litenhet som ett kvalitetsproblem blir sedan explicit när rapportförfattarna, på s 47, föreslår att högskolan ska höja de grundläggande kraven på en fungerande forskningsmiljö, från 4 heltidsekvivalenter varav 1 professor och 2 docenter, till 5 heltidsekvivalenter varav 2 professorer och 3 docenter. Sammantaget görs i rapporten påståenden om kvalitet, och kopplas kvalitet till miljöers storlek (det gäller även de kvalitetsparametrar som tas upp nedan).

Och förvisso: små miljöer är verkligen ett problem, och nämnden instämmer helt med rapportens uppfattning att ingen doktorand ska behöva vara ensam i sin utbildning. Vad rapporten dock inte visar är huruvida våra miljöer är små på det sätt rapporten avser – alltså inte i antal doktorander utan i antal forskare (heltidsekvivalenter varav professorer och docenter), och huruvida dessa miljöer är "sårbara".

Rapporten redovisar (s. 31–33) att UKÄ framhållit riskerna med små miljöer, att Högskolan har många små miljöer, och att ett grundläggande kvalitetskrav är miljöns tillräckliga storlek. Rapporten vilar också på tidigare utvärderingar, av bland andra Fakultetsnämnden. Men vad är en liten miljö?

Vi kan ta området Historiska studier (tillika forskarutbildningsämnena vid institutionen för Historia och Samtidsstudier, HSS) som exempel, där fem ämnen ingår: arkeologi, etnologi, historia, idéhistoria, religionsvetenskap. Flera av dem har i tidigare utvärderingar utpekats som små och sårbara, som framgår av not 33 i rapporten, där idéhistoria och arkeologi lyfts fram som exempel. Arkeologi är också ett ämne som i termer av *heltidsekvivalenter* är sårbart, vilket noten lyfter fram. Idéhistoria däremot sägs vara det i kraft av *få doktorander*. Här sker en explicit sammanblandning av två olika saker. Vid utvärderingstillfället (2020) fanns i ämnet idéhistoria tre doktorander – ja, det är få. Vad som dock inte sägs är att ämnet vid tillfället hade 8 heltidsekvivalenter varav 3 professorer och 4 docenter. *Ämnet* kunde då inte klassas som en sårbar eller ens liten miljö.

HSS beskrivs ofta som en institution med flera små ämnen. Men hur ser verkligheten ut? Etnologi har nyligen utvärderats i Fakultetsnämndens utvärderingscykel. Ämneskollegiet består av 9 tillsvidareanställda, varav 2 professorer och 4 docenter. Historieämnet utvärderades 2023 i samma cykel. Ämneskollegiet bestod då av 11 heltidsekvivalenter varav 5 professorer och 4 docenter.

Idéhistoria utvärderas just nu. Ämnet har nio tillsvidareanställda, varav 4 professorer och 5 docenter. I religion finns fyra professorer.

Vad gäller detta ofta anförda exempel, HSS/Historiska studier, på "små" och "sårbara" miljöer är det alltså endast en av fem som kan klassas som en "liten" eller "sårbar" miljö. Det bör framhållas att övriga miljöer inte ens är *ganska* små utan rätt normala i ett svenskt perspektiv. Att klassa dem som små och sårbara har stora konsekvenser bortom forskarutbildningen. Inom utvärderingscykeln har ännu endast två ämnen utöver de nämnda med forskarutbildning utvärderats: Medie- och kommunikationsvetenskap och litteraturvetenskap. Det senare får nog ses som litet, men redovisar fem heltidsekvivalenter varav 2 professorer och 2 docenter. Sakkunniga granskare fann att forskarutbildningen "fungerar mycket väl", har en "tydlig ämnesmässig profil", har "bra styrning och tydliga anvisningar". Endast styrkor, inga svagheter, påtalades.

Nämnden menar sålunda att rapporten, förvisso användbar och intressant, i ett väsentligt avseende ger en oklar och kanske något felaktig problembild, som kan bekräftas varken av den pågående utvärderingscykeln av högskolans ämnen, eller av exemplet ovan med heltidsekvivalenter, professorer och docenter på HSS. Lösningar och vägval görs för ett problem som kanske inte finns i den utsträckning rapporten gör gällande.

Två av vägvalen i denna fråga faller därmed litet platt. Stöd små miljöer: det verkar utifrån rapportens betoning på kollegiers storlek *de facto* inte finnas särskilt många små miljöer utifrån de diskuterade måtten (det nuvarande och det föreslagna). Lägg ner forskarutbildningen i små ämnen: I så fall de som ligger under kraven på heltidsekvivalenter i dag, de måste vara få utöver det som rapporten identifierar (not 33).

Nämnden menar dock att det verkligen finns ett problem, ett annat problem, med små miljöer, som också framgår av tabell 3 (s 20): *doktorandgruppernas* litenhet och sårbarhet.

Vi tar återigen HSS som exempel. När rapporten skrevs hade arkeologi 4 doktorander, etnologi 7, historia 5 (varav 4 i Historiska studier och 1 i UVS), idéhistoria 4 och religion 5. Då ska man dra sig till minnes att området Historiska studier är något lyckligt lottat som är så litet. Ämnena i området har gynnats i tilldelningen av doktorander, eftersom den skett enligt en rättvis princip till områdena. Områdena KKT och PESO är större, med flera större ämnen, men får samma antal doktorander. Statsvetenskap har 5 doktorander enligt tabell 3, journalistik har 3.

Slutsats efter denna långa redogörelse: Högskolans grundläggande problem är för små *doktorandmiljöer*, inte för små forskningsmiljöer. Detta är negativt för hela högskolan men missgynnar framför allt de större ämnena som trots större handledarkapacitet inte tilldelas fler doktorander, vilket har konsekvenser för juniora forskares möjligheter att meritiera sig och i förlängningen också för högskolans möjligheter att attrahera unga forskare.

Sålunda återstår vägval 3: ökad integration. Men vägval 3 är ju också status quo, vår forskarutbildning är enligt examenstillstånden uppbyggda just så. Högskoleverket visste från början att ämnena inte skulle få stora doktorandkullar, så såg det ut runt 2010, och därför integrerades forskarutbildningsämnena i forskarutbildningsområden. Detta vägval förefaller vara den rimliga vägen framåt i denna fråga, och frågan om *områdenas betydelse och roll* blir därmed viktig – vilket rapporten också påpekar flera gånger.

Dock måste högskolan dra en annan slutsats. Vi har för få doktorander, i absoluta tal och i förhållande till andelen disputerade. Detta är ett generellt nationellt problem som uppmärksammas av såväl Vetenskapsrådet som nu senast UKÄ.¹ Nämnden anser att ett väsentligt mål för högskolan vad gäller forskarutbildningen måste vara att öka antalet doktorander.

Det är viktigt av flera skäl: 1) i vår strävan efter att bli universitet måste vi ha en bred flora av livskraftiga forskarutbildningar (se nedan). 2) för att rekrytera och behålla duktiga anställda forskare måste vi erbjuda undervisning och handledning på forskarutbildningsnivå. Detta problem är särskilt påtagligt för större ämnen. Vi har enligt EU:s system HR Award/HRS4R åtaganden vad gäller karriärstöd och karriärplanering. Att inte få undervisa och handleda på forskarutbildningen är numera starkt karriärhämmande i det svenska systemet. Södertörns högskola har också åtagit sig genom sin forskningsstrategi, *Södertörns högskolas forskningsstrategi 2025–2027*, att verka för denna typ av karriärplanering (se mål där, "Möjlighet att utvecklas i alla delar av karriären").

3) för att vara ett synligt lärosäte i nationellt och internationellt avseende måste vi producera högkvalitativ forskning, samt, med ett citat ur forskningsstrategin, "främja vetenskapligt genomslag". Doktorander bedriver billig och högkvalitativ grundforskning, och doktorsavhandlingar har större medialt genomslag än artiklar.

Och detta är möjligt! – kanske till och med mer möjligt för oss än för andra lärosäten. Det sker enklast genom ett omfattande, kontinuerligt, genomtänkt och prioriterat strategiarbete gentemot Östersjöstiftelsen, men också genom andra vägar. Lejonparten av Södertörns högskolas miljöer är inte sårbara utan där finns de forskare som behövs för en större forskarutbildning. Nämnden föreslår att Södertörns högskola driver önskemålet mot ÖSS om, förslagsvis, en fördubblad tilldelning till forskarutbildningen under ett antal år framöver, utöver nu befintligt bidrag.

I andra änden bör Högskolan bevaka och upprätthålla de nuvarande kraven för forskarutbildning: fyra heltidsekvivalenter varav en professor och två docenter. Ämnen som inte lever upp till detta bör inte tilldelas doktorandplatser.

2. Universitetssträvan

Fakultetsnämnden menar att rapporten kunde ha ställt vissa av vägvalen och förslagen i relation till andra mål och ambitioner. Det finns några förslag som kan vara svårförenliga med lärosätets strävan att bli universitet. Ett exempel är vägvalen om hur resursfördelningen kan optimeras. Där finns två val, på s. 48f (i brödtexten; ett tredje i not 43). Ett är fördela jämt, vilket rapporten helt riktigt beskriver som status quo, det andra är en koncentring av resurser. Rapporten redovisar för- och nackdelar på ett tydligt sätt.

Kan dock denna fråga avgränsas till detta? Kännetecknande för ett universitet är snarare en bred flora av olika utbildningar på olika nivåer, än en koncentration till få miljöer. I *Södertörns högskolas*

¹ Universitetskanslerämbetet, *Universitet och högskolor 2025*, s. 89, visar tydligt hur låg andel doktorander Sverige har i hum-sam jämfört med både våra nordiska grannländer och med OECD i sin helhet; Vetenskapsrådet betonade riskerna med detta för återväxten i svensk högskolesektor redan 2019, se *Forskningsöversikt. Humaniora och samhällsvetenskap*, 2019, s. 24. VR:s forskarskolor som gynnat högskolan är en direkt följd av den insikten.

forskningsstrategi 2025–2027 står i första stycket att forskningsstrategin är ”ett led i högskolans strävan att uppnå formell universitetsstatus”. Därmed ges denna strävan en stark position i högskolans aktuella syn på sin forskning. Forskarutbildningen är i sin tur central för denna forskning. I samma forskningsstrategi lyfts inte endast mångvetenskaplighet fram som ett kärnvärde (s 4), utan även att ”målet är att alla högskolans ämnen som uppfyller kompetenskraven ska kunna examinera doktorander”. I ljuset av forskningsstrategin bör en eventuell koncentration av resurser konsekvensutredas. Kan en sådan koncentration innebära att viktiga delar av forskningsstrategin och universitetssträvan undergrävs? Hur kan en sådan koncentration ske utan att den bredd som kan förväntas av ett universitet hotas? Resonemangen om tematiska satsningar, s. 50, bör sättas i samma ljus: tematiska satsningar är möjliga enbart när en bredd i forskarutbildningsutbudet redan föreligger.

Högskolan behöver antagligen definiera för sig själv – varför inte i det av rektor aviserade kommande strategiarbetet – vilken typ av forskarutbildning som *krävs* för att bli universitet, och som högskolan finner *önskvärd* för att bli just det universitet vi vill bli, innan frågan om resurskoncentration kan resas.

3. Kollegialitet, kvalitetsmått och områdets betydelse

Fakultetsnämnden har i andra sammanhang påtalat behovet av att se över, vårda och så långt möjligt stärka kollegialiteten på alla nivåer på högskolan. Det är i linje med Högskolans mål vad gäller forskningen. I nämnda forskningsstrategi står under rubriken *Kärnvärden* (s. 4) att Södertörns högskola ”vill verka för att skapa starka kollegiala och kreativa forskningsmiljöer” och att högskolan vill skapa en ”miljö präglad av kollegialitet, intellektuell nyfikenhet”, etc. Kollegialitet innebär att en så stor del av besluten som möjligt läggs på vetenskapligt kompetenta personer nära den bedrivna verksamheten.

Såsom nämnden ser det bör en stor del av makten över forskarutbildningen fortsättningsvis ligga på områdesnivå. Rapporten betonar vid flera tillfällen områdenas betydelse: den är också rent formell – utan dem skulle vi inte ha någon forskarutbildning. Nämnden delar helt uppfattningen att det är centralt att områdena även fortsättningsvis utgör starka vetenskapliga sammanhang. Det finns emellertid vissa inslag i rapporten som snarare tar bort inflytandet över forskarutbildningen från områdena, t.ex. att fakultetsnämnden skapar riktlinjer för fördelning av platser i stället för att områdena har makten, och att tilldelningen kan förbigå områdena för att gå direkt till ämnen eller andra instanser (plattformar nämns, s. 51). Då riskerar vi att få just det som rapporten varnar för: icke integrerade små miljöer. Tanken s. 50 om centralt beslutade forskarskolor är inte i linje med kollegialitetens ideal och svårsmält för nämnden.

En väg framåt är som rapporten påpekar s. 49 att högskolan (kollegialt, dvs genom fakultetsnämnden) tar fram olika kriterier för vad som anses gälla för tilldelning av doktorander, och sedan låter områdena fatta lokala beslut utifrån dessa riktlinjer. Sådana kriterier kan då vara dels absoluta, som den av Högscoleverket stipulerade gränsen för heltidsekvivalenter, professorer och docenter, dels av mindre stark karaktär, såsom genomströmning, och kanske andra mått som avhandlingarnas kvalitet, ansökningars relevans för områdena och ÖSS/UVS, etc.

Dock krävs en större diskussion om vad kvalitet är. I dessa tider, när utvecklingen verkar bromsa något vad gäller bibliometriska mått (publicering, citering), med en ökad tonvikt på akademiskt medborgarskap, bör andra kvalitetskriterier också tas i beaktande. Högskolan har förbundet sig något till denna rörelse mot en lägre tonvikt på mekaniska mått genom att ha anslutit sig till CoAra (Coalition for Advancing Research Assessment) och skrivit under deklARATIONEN Dora (The Declaration on Research Assessment).

Rapporten tar upp vissa kvalitetskrav men det främsta kvalitetsmålet som är verksamt i rapporten är ändå ämnesmiljöernas storlek. Det gäller inte enbart resonemangen om sårbarhet utan även tankarna under vägvalen för optimerad resursfördelning, t ex att antalet professorer och docenter kan användas som mått (alltså inte endast som minimikrav, grundläggande heltidsekvivalenter, utan även som optimumnormer, vilket gör storlek till ett kvalitetsmått i sig).

Bör inte ett lärosätes forskarutbildning, liksom all forskning, vara *dynamisk*? Och tenderar inte mått som bygger på storlek, och även ÖSS tanke (s 50) om att knyta en doktorand till ÖSS-professurerna, att tvärtom gynna *cementering*? Vad gäller det sista vill nämnden framföra att en bättre idé för både ÖSS och Södertörns högskola än att knyta doktorander till professorer, det vill säga till specifika, namngivna individer: att helt enkelt återinföra möjligheten till doktorander i ÖSS projektutlysningar, alltså att skapa dynamik och kvalitet genom konkurrensutsättning – både för ÖSS som får en ständigt rörlig, av forskare i konkurrens definierad östersjö/Östeuropaprofil, och för högskolan som för alla miljöer skapar möjligheten att förstärka sina doktorandmiljöer genom konkurrenskraftiga ansökningar. Denna åtgärd är också starkt kollegialt efterlyst då det är en ständigt återkommande punkt i kollegiers diskussioner om ÖSS stödformer.

5. Forskarskolor och säkerställande av UVS och ÖSS-relevans

En återkommande fråga, även i rapporten, är hur relevansen för olika inriktningar säkerställs. Det har också att göra med frågan om BEEGS och andra forskarskolor. Rapporten visar att BEEGS inte är något större problem, annat än att det efterlyses en större flexibilitet vad gäller året på BEEGS. Det bör vara ett enkelt problem att lösa i dialog mellan områden och BEEGS.

Däremot är det tydligt att det på senare år skett en större splittring av forskarutbildningarna på lärosätet. Dels har UVS tillkommit som ligger utanför BEEGS. Dels har den universitetspolitiska tendensen gått mot forskarskolor, på högskolan främst synlig genom de doktorander som delfinansieras av Vetenskapsrådet. Sålunda kan i en redan liten doktorandgrupp olika individer ha rätt skilda studiegångar. För att återigen ta idéhistoria som exempel har ämnet i skrivande stund tre BEEGS-doktorander, en UVS-doktorand och två doktorander i VR-forskarskola. I andra ämnen, som etnologi, tillkommer även projektdoktorander.

Det måste åligga områdena och ytterst ämnena att sörja för sammanhållningen i dessa doktorandgrupper. Att som rapporten föreslår s. 50 organisera forskarutbildningen kring forskarskolor förefaller då vara – och bör nog vara – en stängd väg. Som rapporten påpekar försvagar detta områdena – och vi får inte försvaga områdena på grund av examenstillstånden. Men vi kan inte heller kräva av doktoranderna att de ska vara med i två forskarskolor. Placerar vi doktorander i nya forskarskolor måste den gamla – BEEGS – försvinna eller försvagas såsom

nämnden ser det, och det kräver en konsekvensanalys, då BEEGS och CBEES i nuvarande organisation är oskiljaktliga.

Givet rapportens syfte är det en hel del som inte tas upp. Något som blir ganska osynligt i en sådan här rapport är det som handlar om: doktoranderna. Rapporten talar om deras arbetsmiljö. Den har rätt i att ingen doktorand ska vara ensam, och de ämnen som har tre–fyra doktorander kan säkert ha svårigheter med att skapa en fungerande och vital doktorandmiljö, även om de har en stor mängd professorer och docenter. Detta är såvitt nämnden ser det ännu en anledning till att vårda och värdesätta områdena, och inte splittra forskarutbildningen i ännu fler forskarskolor och tillfälliga satsningar. Rapporten åberopar vid något tillfälle den nyligen genomförda doktorandenkäten. Det huvudsakliga resultatet av denna är, trots att vissa problem och utmaningar framträder och trots varierande svarsfrekvens mellan områdena, att forskarutbildningen vid Södertörn, utifrån ett övergripande doktorandperspektiv, fungerar väl som den är nu.

En fråga som nämnden finner angelägen är hur inriktningar mot UVS respektive BEEGS garanteras. Under den förra mandatperioden (2022–2025) såg fakultetsnämnden utlåtanden för antagning till forskarutbildning, där ämnen rankat sökande högt trots att de saknat BEEGS-relevans, vilket fordras för antagning. Rapporten tar även upp andra problem som nämnden sett i denna bedömning, såsom vissa inslag av godtycklighet. Detta behöver ses över, och med tanke på de många dubbelanslutningarna till UVS bör en liknande diskussion föras där.

Slutsatser i korthet

– Frågan om små och sårbara miljöer ges för stort utrymme i rapporten utan att det klargörs att det är ett problem. Nämnden menar att problemet är litet fel framställt: högskolan har inte huvudsakligen sårbara *forskningsmiljöer*, utan resilienta forskningmiljöer som dock har för få *doktorander* i relation till storlek. Om den bilden stämmer skjuter förslagen vad gäller starka miljöer på fel måltavla.

– Högskolan har flera starka skäl att arbeta strategiskt för att utöka antalet doktorander.

– Högskolans strävan efter universitetsstatus måste tas i beaktande inför eventuella vägval. Bredd och mångfald med en rik flora av forskarutbildningar – som det är nu – är mer i linje med en universitetsstruktur än t.ex. särskilda resurskoncentrationer. Några tankar i rapporten förefaller gå emot kärnvärden formulerade i högskolans forskningsstrategi.

– Forskarutbildningsområdena är, vare sig vi vill det eller inte, navet i vår forskarutbildning, såsom examenstillstånden är utformade. Dessutom: mycket talar för att de fungerar. De måste upprätthållas och stärkas vid behov.

– Högskolans värnande om kollegialitet måste tas i beaktande. Eftersom forskarutbildningsområdena är så centrala bör mycket av inflytandet över forskarutbildningen ligga där: på områdesnivå, det vill säga lokalt och nära verksamheten.

– Dynamik och föränderlighet i konkurrens kännetecknar det moderna universitetet. Förslag som stärker denna dynamik bör övervägas i högre grad än de som cementerar ordningar.

Linda Vikdahl Gunséus
prefekt
Institutionen för historia och samtidsstudier

Synpunkter på Forskarutbildningen vid Södertörns högskola: Utveckling, utmaningar och vägval

Det har varit både intressant och lärorikt att ta del av FU-rapporten. Det är uppenbart att det ligger en stor arbetsinsats bakom, och att många har bidragit till innehållet, vilket gör rapporten till ett gediget och genomarbetat dokument.

Rapporten har skickats ut till institutionens medarbetare med uppmaningen att inkomma med synpunkter. Rapporten har även diskuterats i institutionens ledningsgrupp. Nedan följer en sammanställning av kommentarer som har kommit in från medarbetare och ledningsgrupp.

Som så ofta när synpunkter efterfrågas, är det främst sådant som upplevs som otydligt eller bör utvecklas vidare som lyfts fram. Det betyder inte att rapporten i stort inte uppfattas som både relevant och välskriven – tvärtom finns det mycket som uppskattas och upplevs som värdefullt.

Koppla samman diskussionen med lärosätets strävan att bli universitet

Det finns synpunkter på att flera av förslagen i rapporten kan uppfattas som motverkande för ambitionen att bli universitet. Ett exempel är förslaget att koncentrera resurser till vissa ämnen, vilket riskerar att urholka mångvetenskapligheten – en kvalitet som är viktig om man strävar efter att bli universitet.

Alla ämnesmiljöer behöver inte vara stora för att vara viktiga

Det är inte rimligt att alla ämnen förväntas växa eller att alla forskningsmiljöer ska vara stora. Inom HSS finns flera starka och välfungerande mindre ämnesmiljöer som, trots sin storlek, bidrar med viktig forskning, samverkan och ansvar för att högskolans profil och strategiska mål upprätthålls.

Excellens och en bra forskarutbildning – inte alltid samma sak

Det finns inte ett självklart samband mellan excellens och en välfungerande forskarutbildning. Excellenta forskare är inte nödvändigtvis de som bäst bygger miljöer eller handleder doktorander. I vissa fall är de inte ens närvarande i miljön. Ett alltför starkt fokus på individbaserad excellens riskerar att skapa sårbara och obalanserade forskningsmiljöer.

Förtydliga begreppen: vad menas med "små ämnen"

Det behövs en tydligare definition av vad som avses med "små ämnen" i rapporten.

Vad innebär excellenta miljöer – enligt vem?

Det bör klargöras vad som avses med "excellenta miljöer" och hur detta förhåller sig till högskolans styrdokument.

Uppdrag till FN – finns det ett pågående arbete?

På sidan 19 står att FN har i uppdrag att "föreslå principer för utveckling av högskolans forskarutbildning samt för fördelning av doktorandplatser", men en tidigare ledamot i FN har framfört att något sådant pågående arbete inte existerar.

Hårdare personella krav för examensrätt – varför?

Rapporten föreslår utökade personella krav för att uppnå examensrätt, men det är oklart varför. Fungerar inte forskarutbildningarna idag med de nuvarande kraven (fyra helårsekvivalenter, varav en professor och två docenter)? Frågan behöver utredas innan ett ev. beslut om utökade personella krav för examensrätt fattas. Strängare krav riskerar att utesluta mindre, men ändå livskraftiga, miljöer – vilket går emot ambitionen att bli universitet.

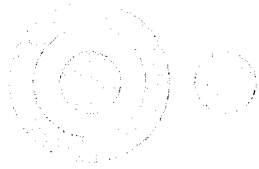
Resursfördelning bör ta hänsyn till kvalitet – men hur ska den mätas?

På sidan 49 föreslås att resursfördelningen mellan områden bör ta hänsyn till kvalitetsmått snarare än att fördelas lika. Exakt vilka mått som avses framgår dock inte tydligt. Tidigare förslag, t. ex. från PESO, har nämnt antal professorer och docenter, vetenskapliga

publikationer, citeringar och externa anslag. Här bör framförallt doktorandernas prestationer vägas in – som avhandlingarnas kvalitet och doktorandernas genomströmning.

Förslag om delegerad doktorandantagning – praktiskt svårt

På sidorna 57–58 föreslås att doktorandantagning ska kunna delegeras från FN till styrgrupper. Förslaget skulle kunna förenkla processen, men det kan bli problematiskt i vissa miljöer där samma personer sitter både i bedömargrupp och styrgrupp – vilket inte är lämpligt ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Svar på rapporten *Forskarutbildningen vid Södertörns högskola: utveckling, utmaningar och vägval*

Institutionen för Kultur och Lärande (IKL)

Inledning

Rapporten har behandlats samtliga kollegier/ämnesråd vid IKL, i institutionens Ledningsgrupp på möte den 19/8 2025 och vid Institutionsnämndens sammanträde den 28/8 2025. Nedanstående svar är en sammanfattning av de diskussioner som förts vid institutionen.

IKL välkomnar rapporten som på många sätt ger en god lägesbild av forskarutbildningen vid Södertörns högskola, och pekar ut de relevanta utmaningarna och möjliga vägvalen för framtiden. Överlag ställer sig institutionen positiv till underlaget som vi menar ger goda förutsättningar för framtida diskussioner om forskarutbildningens utformning. På sidan 48 i rapporten – i diskussionen om hur starka ämnesmiljöer kan skapas – skriver författarna att: "vår rekommendation är att högskolans ledning tillsammans med FN och prefekterna tar ett strategiskt grepp". Denna rekommendation uppfattar IKL behöver utsträckas till hela frågan om forskarutbildningens framtid. Om prioriteringar ska göras, bör dessa föregås av fortsatt analys och strategiskt motiverade vägval som sker på ett för medarbetarna transparent sätt i såväl kollegiala organ som i linjeorganisationen. Det är också viktigt att detta strategiska arbete harmoniserar med- och sker i relation till högskolans bredare långsiktiga strategiarbete mot en ny utvecklingsplan från år 2027.

Rapportens inledande delar

I tabell 5 (s. 29) beräknas "genomströmningen" på ett sätt som riskerar att bli missvisande. Den modell som används för att räkna fram genomströmningen är antalet antagna doktorander i relation till antalet producerade avhandlingar. Det sättet att räkna tar inte hänsyn till när doktoranderna antogs, och alltså om de kunnat förväntas disputera eller ej. Förslagsvis borde ett mer rättvisande och etablerat sätt att beräkna genomströmningen

användas istället om detta ska kunna vara ett användbart underlag för kvalitetsdiskussioner. Alternativt kan genomströmningsmättet i tabell 5 utgå.

En central fråga i rapporten rör BEEGS/CBEES och därför blir Figur 2 på s. 39 av betydelse. Stapeldiagrammet visar doktorandernas attityder till att vara placerade på BEEGS under första året som antagen. Som påpekats av fakultetsnämnden finns dock en bias i den data som kommer från doktorandenkäten: en mycket stor andel av de som svarar i enkäten är förstaårsdoktorander som alltså inte har någon annan erfarenhet än att vara placerade på BEEGS. Om man tar hänsyn till detta eller bryter ut svaren från doktorander som kommit längre i sin utbildning är attityden till att vara placerad på BEEGS under första året betydligt mindre positiv.

Frågan om starka och sårbara miljöer

I diskussionerna på IKL har svårigheterna med att mäta kvalitet och att avgöra vad som är en sårbar respektive en stark miljö lyfts fram. Framförallt IKL betonat vikten av att ha väl genomtänkta och sammansatta mått för kvalitet, dvs. mått som inte enbart inkluderar ett fåtal kvantitativa variabler, som t ex antalet professorer, publikationer, citeringar o dyl. Det har också understrukits att det är viktigt att utvärdera en ämnesmiljös styrka över längre tidscykler: medarbetare, forskningsanslag, studenter och doktorandtilldelning varierar över tid, vilket innebär att starka miljöer kan försvagas och sårbara miljöer kan utvecklas och blir starkare. IKL vill också framhålla att rapporten på ett olyckligt sätt sätter likhetstecken mellan "små" och "svaga" miljöer. Det finns små miljöer som håller mycket hög kvalitet vid IKL. Vad det gäller en miljöes storlek kan man också behöva lyfta blicken utanför högskolan; även det som vid vårt lärosäte är en liten miljö kan ingå i ett större sammanhang och ämnet i sig kan vara stort och livaktigt i ett sådant vidare perspektiv, vilket också kan tänkas spela in i frågan huruvida miljön är sårbar eller ej.

Vad det gäller det skarpa förslaget att öka kravet för examenstillstånd till 2 professorer och 3 docenter ställer sig IKL försiktigt positiv till detta, men det bör i sådana fall genomföras på ett sådant sätt att ämnena får en rimlig chans att leva upp till de högre kraven, till exempel genom befordran, rekrytering eller liknande.

Sammanfattningsvis menar IKL att det inte nödvändigtvis behöver vara orimligt att koncentrera resurser i högre grad än vad som hittills skett på högskolan. Att tilldelningen av doktorander är helt jämn (ett ämne, en doktorand) behöver inte vara det bästa eller ens det mest rättvisa sättet att fördela doktorandplatser. Här behöver man kunna se till ämnesmiljöernas behov, deras förutsättningar och till högskolans behov av att kunna göra strategiska satsningar men *framförallt* till frågor om kvalitet. IKL vill dock understryka vikten av att *om* koncentration av resurser måste göras, så måste det ske utifrån genomtänkta mått som kan vinna kollegial acceptans; samt utifrån en tydlig strategi och med hög grad av förankring i kollegiala organ.

Frågan om hur resursfördelning kan optimeras

Att i frågan om prioriteringar särskilja mellan högskolenivå och områdesnivå är rimligt. De förslag som rapporten pekar på, dvs. att på båda dessa nivåer kunna göra prioriteringar utifrån kvalitet, resultat och förutsättningar liksom utifrån strategiska behov, är något som IKL ställer sig bakom.

Frågan om hur organisationen kan göras tydlig och effektiv

I frågan om en tydlig och ändamålsenlig organisation förespråkar IKL det som i rapporten kallas Alternativ C, dvs. organisatorisk valfrihet. IKL ställer sig överlag positiv till en stärkt ämnesnivå, och som det framhålls i rapporten så har KKT – vilket är det FU-område i vilket de flesta ämnena på IKL är med – redan genomfört organisatoriska förändringar i denna riktning. Samtidigt finns inte alltid förutsättningar på ämnesnivå att ta ansvar för en effektiv och högkvalitativ forskarutbildning och det kan också finnas ekonomiska eller andra administrativa skäl att tillåta organisatorisk flexibilitet.

Även om IKL i huvudsak bejakar att föra ner beslutsmandat till ämnesnivå (Handledarkollegium) har det också påpekats att detta riskerar att medföra utökad administration, vilket behöver beaktas i den fortsatta processen.

Förslag om BEEGS och UVS

IKL vill understryka att det som i rapporten kallas för Alternativ A, att behålla nuvarande organisation, inte är önskvärt. Vad det gäller BEEGS-anslutningen förefaller alternativen B och C vara de mest tilltalande handlingsalternativen. Att ha en mer flexibel BEEGS-anslutning, baserat på vad som är bäst för den enskilda doktoranden/det specifika avhandlingsprojektet bejakas av IKL. IKL ställer sig också bakom rapportens förslag för hur vissa funktioner från BEEGS/CBEES kan omdisponeras till ämnen och styrgrupper. Givet att IKL byggt upp en betydande kompetens inom Östersjö- och Östeuropaforskning, med många forskningsprojekt, mycket pågående forskning och samarbeten i regionen samt ett flertal ÖSS-professorer, har betydelsen av BEEGS/CBEES som samlande miljö minskat över tid. Från IKL vill man också framhålla att BEEGS roll i antagningsprocessen inte fungerat väl och att ämnesmiljöerna själva har kompetens att bedöma den s k "ÖS-relevansen".

Vad det gäller UVS delar IKL rapportens ståndpunkt och "ser negativt på att fortsätta precis som nu". I övrigt hänvisar IKL till de inkomna remissvaren från UVS och KKTs styrgrupper i denna fråga, och ställer sig positiv till att UVS-frågan behandlas mer ingående i en separat utredning.

Förslag kring finansiering, doktorandantagning, samordning och språk

IKL ställer sig positiv till rapportens förslag om att det även fortsättningsvis bör vara institutionerna som budgeterar för FU-områdena genom IFF.

Vad det gäller antagning har diskussionen på IKL framförallt rört BEEGS roll i denna process. IKL ställer sig bakom förslaget att bedömning av "ÖS-relevans" delegeras till ämnenas bedömaregrupper.

Från IKL vill vi också framhålla behovet av ett sammanhållet stöd för samverkansdoktorander, som ställer särskilda administrativa krav.

Det är positivt om en stöd- och samordningsfunktion för praktiska frågor som rör internationella doktorander inrättas på högskolan. IKL ser även positivt på att en sådan stöd- och samordningsfunktion inte bara arbetar med frågor som rör internationella doktorander utan internationell rekrytering mer allmänt.

Administrativt stöd

I tabell 4 jämförs fördelningen av interna medel för forskarutbildningen. I den framgår att IKL har mest administrativt stöd av alla institutioner (140 %). För att sätta siffran i ett sammanhang bör beaktas att KKT har det största antalet doktorander och handledare samt att administrationen vid IKL utför mycket utvecklingsarbete som kommer forskarutbildningen vid hela högskolan till gagn. Några exempel är framtagande av högskolegemensamma rutiner och riktlinjer, införandet av ISP i Ladok samt planering och medverkan vid handledarkursen och introduktionsveckan för nya doktorander. IKLs handläggare stöttar även löpande andra handläggare, administratörer, AVM och studierektorer i olika frågor då handläggarstöd saknas vid en del institutioner. Vidare är det studierektorerna vid några institutioner/områden som utför en del av det arbete som vid IKL utförs av handläggare/administratör. Det är således inte helt enkelt och rättvisande att jämföra siffrorna rakt av.

Mindre sakfel, påpekanden

- Genomgående i rapporten skrivs "examensrättigheter", men vi tycker det är bättre att använda den formella termen "examenstillstånd".
- Det är ej konsekvent hur området Miljövetenskapliga studier förkortas, både MS och MVS används.
- Individuella studieplaner i plural förkortas lämpligen ISP:er (-planer), inte ISP:ar.
- "Doktorandanställning" är den korrekta termen enligt högskoleförordningen för en anställning som doktorand vid ett lärosäte, inte "doktorandtjänst".
- Det är ej konsekvent hur forskarutbildningsämnet Den praktiska kunskapens teori benämns, både praktisk kunskap och CPK används (se bl.a. stycke 2.3 och tabell 3).
- På ett par ställen (första stycket sid 21 och andra stycket sid 22) står det att forskarutbildningsområdena får medel för att administrera forskarutbildningen. Det är

lite oklart vad som avses med administration i det här sammanhanget, är det inte snarare medel för att bedriva utbildningen?

för Institutionen för Kultur och Lärande (IKL)

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized, cursive letters that appear to be 'F. Stiernstedt'.

Fredrik Stiernstedt, prefekt

Remissvar från styrgruppen för Kritisk kulturteori (KKT) angående rapporten Forskarutbildningen vid Södertörns högskola

De flesta av KKT:s synpunkter på rapporten och den analys och de förslag som presenteras där gäller forskarutbildningens organisering. Generellt är KKT:s styrgrupp för decentralisering av beslutmandatet gällande forskarutbildningens organisering och styrning till forskarutbildningsområdena respektive till de ingående ämnena, även om det finns några punkter där vi har sinsemellan olika uppfattningar.

Starka miljöer och resursfördelning

Vi reagerar på att det i rapporten genomgående sätts likhetstecken mellan små och svaga miljöer. Inom KKT finns flera relativt små ämnen som är starka forskningsmässigt, och en av högskolans styrkor är dess bredd av humanistiska ämnen, vilket borgar för vetenskaplig pluralism. Det är inte helt klart vad som menas med "integrering av små miljöer i större sammanhang" (s. 47), men om det är sammanslagning av ämnen eller av ämnens forskarutbildningar som avses är det något som vi motsätter oss. Åtminstone inom KKT skulle det innebära en utslätning av ämnenas och därmed även av forskarutbildningens vetenskapliga profil. Det är inte heller klart var gränsen går mellan små och stora miljöer, men förslaget att det bör vara ett krav för examensrätt på forskarnivå att det finns minst två professorer och tre docenter skulle onekligen kunna orsaka problem för vissa ämnen inom KKT, t.ex. i samband med pensionsavgångar. Det finns ändå ett visst stöd inom KKT:s styrgrupp för förslaget, förutsatt att det tillämpas på ett ansvarsfullt sätt. Man skulle t.ex. kunna tänka sig att ett ämne som förlorar kompetens pga. pensionsavgångar eller uppsägningar får stöd för att kunna bygga upp den erforderliga kompetensen på nytt. Dessutom menar vi att kompetens inte bara kan mätas i titlar utan att det är helhetsbilden som bör vara avgörande. Även lektorer bidrar med kompetens, och kan enligt högskolans egna regler vara handledare åt doktorander.

Generellt vill vi framhäva vikten av att det tas ett centralt ansvar för forskarutbildningen även på ämnesnivå, dvs. att varje ämne med examenstillstånd på forskarnivå ges förutsättningar att bygga en levande och varaktig forskarutbildningsmiljö. Detta innebär att man vid tilldelningen av doktorandplatser inte bara kan se till områdena, som om dessa vore homogena enheter, utan också tar hänsyn till konsekvenserna av tilldelningen för de enskilda ämnena.

Vissa inom KKT:s styrgrupp har därför föreslagit att det vore bättre om fördelningen av doktorandplatser sköttes centralt, kanske av Fakultetsnämnden. Andra menar dock att det är bättre om styrgrupperna även fortsättningsvis beslutar om fördelningen, i stället för att flytta beslutet längre bort från dem som berörs av den, och med risk för minskat kollegialt inflytande. Vad gäller frågan om huruvida fördelningen av resurser bör utgå från bestämda kvalitetsmått finns det olika uppfattningar inom KKT:s styrgrupp. Om sådana ska tas fram menar vi dock att detta är något som kräver ordentlig eftertanke, där man inte stirrar sig blind på kvantitativa

mått som citeringar och antal professorer, och där hänsyn tas till skillnaderna mellan olika vetenskapsområden.

Forskarutbildningsområdenas organisation

Vad gäller forskarutbildningsområdenas interna organisation, såsom antal studierektorer, föreslår vi att det beslutet överläts på forskarutbildningsområdena själva. Förutom KKT har även UVS en studierektor per ämne, vilket inte framgår av rapporten.

Vi föreslår att beslut om bedömargrupper i samband med doktorandantagning, handledare samt om individuella studieplaner (ISP) delegeras till handledarkollegierna. Detta kräver dock att det tas fram nya riktlinjer för handledarkollegiernas sammansättning, och särskilt i fråga om vilka som ska ha rösträtt.

Det framstår som närmast en självklarhet att UVS organisation behöver ses över, med tanke på områdets expansion. Ett nygammalt förslag (ursprungligen formulerat av dåvarande Fakultetsnämnden 2015) är att låta UVS anta projektdoktorander, dvs. med extern finansiering, med relevans för Lärarytbildningen, men att inte ha några ämnen anslutna till UVS. I stället skulle svenska och pedagogik kunna ansluta sig till andra befintliga forskarutbildningsområden, vilket skulle göra det möjligt för de ämnena, särskilt svenskämnet, att även anta doktorander med en annan profil än den utbildningsvetenskapliga.

CBEES och BEEGS

Inom KKT:s styrgrupp anser vi att det finns anledning att se över CBEES och BEEGS roll på högskolan i stort. Det finns idag en helt annan Östersjö- och Östeuropakompetens på högskolans ämnen, jämfört med hur det såg ut när CBEES bildades. Arrangemanget med en representant från CBEES i varje bedömargrupp i samband med doktorandantagning anser vi bör överges. Självklart bör det finnas ÖSS-kompetens inom varje bedömargrupp, men den behöver inte nödvändigtvis komma från CBEES. Dessutom har CBEES representanter inte alltid samma tolkning av vad ÖSS-relevans innebär som Östersjöstiftelsen har, och det är inför den senare som vi behöver stå till svars vad gäller doktorandprojektens inriktning och utformning.

Vi menar också att BEEGS har en oklar organisationsform: det kallas för en forskarskola och har en studierektor, men fungerar i praktiken inte som en forskarskola, eftersom doktorandernas utbildning nästan helt och hållet sker inom ramen för forskarutbildningsområdena, där de har sin anställning och där dessutom studierektorerna finns. Om forskarutbildningsområdena själva organiserade den doktorandkurs som idag ges av BEEGS, skulle det bli möjligt att utveckla kursen på ett sätt som bättre motsvarar doktorandernas behov och intressen.

Charlotta Weigelt

Ordförande för styrgruppen för Kritisk kulturteori

Kommentarer på rapport om Forskarutbildningen vid Södertörns högskola 2025 från Institutionen för naturvetenskap, miljö och teknik

Följande kommentarer baserar sig på inkomna synpunkter från enskilda medarbetar, samt diskussioner i NMT Ledningsgrupp och i institutionsnämnden. Eftersom styrgruppen för Miljövetenskapliga studier inkommer med ett eget svar, så fokuserar denna text främst på ämnet Medieteknik. En särskild inlägga har inkommit från ämnesrådet i Medieteknik, se nedan. I slutet av dokumentet finns inkomna synpunkter på formalia.

Sammanfattning av inkomna synpunkter och diskussioner i NMT Ledningsgrupp och Institutionsnämnden

Generellt har intrycket varit att rapporten ger en god översikt över forskarutbildningen vid högskolan. Samtidigt har det framförts att det saknas konkreta förslag på hur forskarutbildningen kan utvecklas och stärkas framöver, vilket hade varit värdefullt. Vidare har flera reagerat på att språket ibland är tendensiöst och tolkar detta som negativt. Till exempel står det i stycket om frågan att ansöka om ett ytterligare område (s.43), att det inte ansetts **önskvärt** av högskoleledningen. Det ges dock ingen motivering till varför det inte önskvärt. Det borde framgå varför, beror det på ekonomi eller något annat? Vidare har frågan ställts om tillräckliga ekonomiska resurser och forskarutbildningsrättigheter måste sättas i samband? Varför kan inte ett ämne ha rättigheter utan att garanteras ekonomiska resurser? Detta anses heller inte framgå tydligt av texten. Det har också framförts synpunkter på texten under rubrik: *I vilken mån disputerar antagna doktorander?* (s.29) Eftersom uträkningen av genomströmningen är oklar och kanske till och med missvisande, så framstår texten i detta stycke endast som gissningar, vilket är onödigt och inte säger något om kvalitet. Flera har också reagerat på ordvalet på s.48 sista stycket, där ordet **hävdar** anses vara onödigt ifrågasättande. Man menar att det i slutändan inte högskolan som avgör om ett ämne uppfyller kriterierna för forskarutbildning.

Det har inte framkommit några kommentarer om CBEES, vilket förmodligen avspeglar avsaknaden av utbyte mellan NMT och CBEES. NMT har i tidigare sammanhang framfört synpunkter rörande doktorandernas första år på BEEGS, men eftersom Styrgruppen för Miljövetenskapliga studier också inkommer utvecklar jag inte detta vidare.

Det finns en förståelse för problematiken med att mindre ämnesmiljöer kan vara särskilt sårbara men trots det har flera framfört att de stöder det framlagda förslaget om ett förändrat internt krav på examensrätt till två professorer och tre docenter. Synpunkter som stöder förslag på kvalitetsmått för tilldelning har också framförts. Fokus för NMT ligger emellertid på hur ämnet Medieteknik ska kunna ansöka om forskarutbildningsrättigheter. Nedanstående svar kommer direkt från Ämnesrådet i Medieteknik.

Ämnesrådet i Medieteknik

Medieteknikens ämnesråd tycker att det är positivt att rapporten belyser att ett antal stora forskningsämnen saknar forskarutbildningsrättigheter, men rådet tycker att frågan inte alls behandlas med det allvar som frågan kräver, och att ett antal aspekter inte beaktas eller diskuteras i rapporten.

Specifika kommentarer

Kap 3.4: Avsnittet "Ämnen utan forskarutbildningsrättigheter"

Det är positivt att problemet lyfts, men det görs väldigt kortfattat

Det vore önskvärt att belysa hur stor andel av högskolans ämnen som saknar forskarutbildningsrättigheter.

Utvärderingen nämner att: "Problemet är kopplat till såväl finansiering – ju fler ämnen inom ett område desto färre platser per ämne". Här vore det önskvärt med en reflektion kring att detta system har konserverande effekter. Det finns inga incitament för existerande områden att ta in fler ämnen, och att man därför eventuellt borde se över områdenas möjligheter att hindra ett ämne som vill ansluta sig.

Följt av "att områdena är så nära knutna till institutioner gör att ämnen kan hamna i områden som de passar sämre in i än vad de skulle gjort sett till bara forskningsinriktning" - Här vore det önskvärt med ett klagörande kring om högskolan tycker att områdena bör vara nära knutna till institutioner eller inte, och förmedla en tydligare signal till ämnen som står utanför områdena såväl som till områdenas styrgrupper om denna modell bör efterlevas eller inte. Kan ett ämne söka om att ansluta till ett område på en annan institution?

Utredningen nämner även: "Frågan om möjligheten att ansöka om ytterligare områden har lyfts som ett alternativ men högskoleledningen har hittills inte sett detta som önskvärt." Här vore det högst angeläget med en mer fördjupad diskussion. Varför är det inte önskvärt? Vad betyder "i nuläget"? Det vore önskvärt för ämnen som står utanför forskarutbildningsområdena att få tydliga signaler och en långsiktig strategi kring möjligheterna att forma nya områden.

Under kapitel 4.3 diskuteras också ämnen som står utanför forskarutbildningsområdena

Här återfinns denna mening: "Ett särskilt dilemma gäller ämnen som (hävdar att de) uppfyller kriterier". Passagen inom parentes är onödig och direkt provocerande.

Här finns också följande mening:

"Ett möjligt förhållningssätt är att det inför beslut om rättigheter för ämnen som uppfyller alla kriterier att kunna erhålla examensrätt på forskarnivå görs en ekonomisk analys: kommer det finnas tillräckliga resurser för att finansiera ett nytt forskarutbildningsämne utan att det drabbar andra ämnen?" och att ämnena måste "säkra långsiktig finansiering för forskarutbildning".

Detta förslag gör det ju avsevärt svårare för nya ämnen att bli del av forskarutbildningsområdena, vilket bidrar ytterligare till de statiska och konserverande strukturer som redan finns. Här vore det högst rimligt att om en ekonomisk dimension införs, den även beaktas för ämnen inom forskarutbildningsområdena, exempelvis i relation till diskussionen om små och svaga forskarutbildningsämnen. Det vore även belysande med en reflektion kring vilka ämnen inom forskarutbildningsområdena som kan anses ha en säkrad långsiktig finansiering för sin forskarutbildning idag.

En stor brist i rapporten är att det saknas en långsiktig framtidsvision och en diskussion om hur forskarutbildningen kan förändras utifrån förändringar i samhället och på högskolan.

Exempelvis kunde man tänka sig ett underkapitel under kap 4 som explicit fokuserar på hur forskarutbildningen kan förändras i takt med samtiden, med följande innehåll:

- En redogörelse och långsiktig strategi för det stora antal ämnen som i nuläget står utan forskarutbildning.
- En diskussion som belyser de konserverande mekanismerna i nuvarande system (exempelvis systemet för fördelning av doktorander som skapar hinder att ta in nya ämnen, matchningen mellan institutioner och områden, och 15 år gamla områdesbeskrivningar som begränsar områdenas forskningstematiker)
- Möjligheten att förändra/söka om de existerande forskarutbildningsområdena via UKÄ. Högskolan och samhället förändras. Högskolan har exempelvis nu fem forskningsplattformar, som kanske hade utgjort de tematiska områdena för forskarutbildning om ansökan skett idag. Eftersom områdena är tematiskt smalare än fakulteter, så borde de också vara mer föränderliga. Varför exempelvis inte lämna in uppdaterade ansökningar om forskarutbildningsrättigheter till UKÄ med uppdaterade områdesbeskrivningar var 10:e år? Eller åtminstone initiera en diskussion med UKÄ om en ny process för att uppdatera dessa beskrivningar (vilket även borde vara i UKÄ:s intresse)

I och med att åren går kommer forskarutbildningsområdena att utgöra en allt mer illasittande kostym. Har högskolan råd med en sådan statisk struktur?

MKV:s kommentarer till

Rapport om forskarutbildningen vid Södertörns högskola. Utveckling, utmaningar och vägval

I tillägg till KKTs samlade remissvar vill MKV inkomma med ett par synpunkter för att förtydliga ämnets överväganden (vilka inte riktigt kommer fram i KKTs svar), dels några specifika korrigeringar av sakuppgifter gällande ämnet. Ämnena är förvisso inte remissinstanser, men i flera avseenden berörs de i rapporten, och vissa förslag – som MKV sympatiserar med – pekar också ut en möjlig förstärkning av ämnenas roll i FU. Tidigare värderingar av ämnenas FU har också pekat på handledarkollegiernas (HLK) centrala roll för kvalitet inom FU, varför det är viktigt att ämnenas ställningstaganden också inhämtas.

Nedanstående kommentarer är baserade på kollegiala diskussioner i hela MKV-kollegiet, i MKV:s handledarkollegium och inom MKV:s professorsgrupp (exklusive rapportförfattaren).

1. MKV ställer sig positivt till att införa kvalitetsmått som fördelningsprincip vid tilldelning av doktorander. Här behövs dock tas fram kvalitetsindikatorer, som t.ex. beaktande av handledarkapacitet och forskningsaktivitet, inklusive externfinansierad forskning inom den ämnesmiljö som ger forskarutbildningen, tidigare doktoranders genomströmning, huruvida doktorander som disputerat får arbete som postdoktor, lektor, etc. vid andra lärosäten, förekomsten av avhandlings- eller andra priser, osv.
2. MKV ställer sig även bakom förslaget att skärpa kriteriet för att få räknas som FU-ämne till 2 professorer och 3 docenter för att harmoniera med nationell praxis. SH bör ha kvalitetsprocesser och -kriterier som inte avviker från andra lärosäten. Dock bör det framhållas att "universitetsambitionen" kräver en viss bredd i högskolans forskarutbildning, där så stor andel ämnen som möjligt bör beredas plats inom denna, samt att mindre miljöer också *kan* erbjuda en hög-kvalitativ, om än mindre stabil, forskarutbildning. Här krävs strategiska beslut från högskoleledningen.
3. MKV ställer sig positivt till utredningens förslag att stärka ämnesnivån, för att förstärka den kollegiala styrningen, eftersom styrgrupperna inte är kollegiala organ fullt ut. Kollegiala organ har valda representanter som tar ansvar för helheten, snarare än att bevaka sina egna ämnen. MKV menar därför att fördelning av doktorander till ämnena bör ske i annan kollegial instans än inom styrgrupperna, eftersom egenintressena gör att kvalitetsmått inte tillämpas, vilket resulterar i lottning. Se vidare under p. 6 nedan.
4. Den roll som BEEGS hade under forskarutbildningens barndom vid Södertörns högskola har förändrats. Idag finns ÖS-professorer med Östersjö-/Östeuropa-kompetens inom många FU-ämnen, liksom många andra forskare med erfarenhet av forskning om ÖÖ-området. Detta undanröjer behovet av BEEGS/CBEES som garant för ÖÖ-kompetensen inom FU. För vissa ämnen – MKV är ett av dessa – är BEEGS-doktorander en minoritet (2025 4 av 11), och sett till högskolan som helhet utgör de ungefär hälften av alla doktorander (lite varierande beroende på mätår). Därför är det konstigt att BEEGS fortfarande har en så central roll i högskolans forskarutbildning: t.ex. vid intro-veckan i september varje år, som leds av BEEGS "studierektor", och där *alla* doktorander hälsas välkomna av BEEGS-anknutna forskare. BEEGS-doktoranderna bör integreras i sin ämnesmiljö direkt vid antagning istället för att tillbringa ett år vid BEEGS, något som splittrar ämnenas redan små doktorandgrupper och riskerar att försämra avhandlingarnas ämnesdjup. Av historieskrivningen på sid. 10 framgår att endast ca 50 av högskolans ca 130 doktorander år 2006 var BEEGS-doktorander. Och på sid 19 framgår att ca två tredjedelar av doktoranderna 2025 är finansierade via ÖS, och 72 (av sammanlagt

137 doktorander) är BEEGS-anknutna. Det finns alltså en relativt stor grupp doktorander som inte tillhör BEEGS.

MKV's mening är att ämnena och styrgrupperna nu är mogna att ta ansvar för sin egen forskarutbildning och decentralisera ansvaret för ÖÖ-kompetensen till ämnen/styrgrupper, samt att låta ett större ansvar vila på ÖS-professorerna (och att sådana även tillsätts i ämnen som nu inte har sådana). I dagsläget antas 12-13 BEEGS-doktorander per år, ca en i varje ämne som antar doktorander. Dessa utgör en mycket heterogen skara, och det är oklart på vilket sätt det gagnar kvaliteten i forskarutbildningen att dessa 13 sitter tillsammans under det första året, snarare än att de placeras med andra doktorander och seniora forskare inom sitt eget ämnesområde. Dessutom måste doktoranderna, med nuvarande modell, ryckas upp ur sin invanda sociala miljö och socialiseras in i ett nytt sammanhang med nya rutiner och nya människor, vilket tar energi och kraft ifrån avhandlingskrivandet.

5. I slutet presenteras fyra scenarier för UVS (s. 55f). I tillägg till dessa har det funnits ett femte förslag, framtaget 2015 av dåvarande fakultetsnämnden på uppdrag av förförre rektor Moira von Wright som fortsatt kan vara värt att beakta (von Wright fattade stick i stäv med detta förslag beslut om det femte området "i särskild ordning" på eftermiddagen hennes sista arbetsdag). I detta förslag uppgår svenska och pedagogik i redan befintliga områden (PESO och/eller KKT) och de fakultetsmedel som idag används för att förse UVS med doktorander används för att tillskjuta medel för att samfinansiera doktorander till externfinansierade forskningsprojekt med relevans för LU. På detta sätt säkerställs att doktoranderna anställs i ämnesmiljöer som har seniora forskare med UVS-kompetens, och det är inte heller doktoranderna som utgör hela "lärarutbildningens forskningsunderbyggnad". I dagens organisation finns en sammanblandning mellan "lärarutbildningens forskningsunderbyggnad" och "forskarutbildning inom UVS" som är olycklig, och som t.ex. hänger med när det refereras till beslutet om UVS som område i rapporten (s. 13f):

"I beslutet för Utbildningsvetenskapliga studier (UVS) - det femte området som tillkom 2017, angavs att områdets 'omfattning och avgränsning [...] är väl vald. Kraven på en forskningsbaserad lärarutbildning gör området särskilt angeläget, såväl på Södertörns högskola som nationellt'."

Här har man alltså låtit FU bli den forskningsöverbyggnad som är tänkt att stärka LU, men en utbildning kan aldrig utgöra en forskningsöverbyggnad. Med den föreslagna alternativa modellen skulle också svenska och pedagogik kunna anta doktorander med annan profil än UVS, vilket åtminstone för svenskämnet är en angelägen fråga.

6. Slutligen vill MKV kommentera principerna för fördelning av doktorander. Även om Tabell 5 på sidan 28 sannolikt kommer att justeras efter kontroll av siffror (se korr nedan under Sakuppgifter), visar den på stora skillnader i hur ämnena försörjts vad gäller doktorander, vilken kapacitet de har för handledning, och hur de förvaltat sina resurser. Rapporten pekar ut de ämnen som har haft flest doktorander (oavsett finansieringsform), där Miljövetenskap haft flest (49), eftersom de både är ett ämne och ett område, Historia näst mest (30), och därefter MKV (26) och Statsvetenskap (25). Siffrorna tål att reflekteras över. Miljövetenskap, som har sammanlagt 16 docenter/professorer, har fått en oproportionerligt stor del doktorander (MKV som har 14 professorer/docenter har endast fått 11 BEEGS-doktorander). MKV har dessutom varit forskarutbildningsämne kortare tid än både historia och statsvetenskap, vilka antog doktorander redan runt år 2000 (MKV's första kom 2006). MKV har alltså självt skaffat 15 doktorander genom projekt och forskarskolor. Här skulle kunna tydliggöras vad som fördelats av högskolan, respektive finansierats av andra medel. Jämför man MKV med andra KKT-ämnena är det också stora skillnader. KKT-ämnena

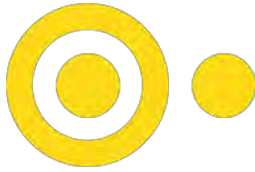
har i stort sett tilldelats lika många doktorander var av högskolan eftersom det inte tagits hänsyn till handledarvolym eller ämnesstorlek.

MKV menar att det vore bra om ansträngningar för att bygga stabila FU-miljöer premierades i stället för att fördelning ska vägledas av principen en doktorand per ämne oavsett storlek, kvalitet, eller engagemang.

	Ex-tillstånd	Antagna	Avh	Examen SH/andra	Kön doktorand K / M (%)	Kön huvud- handledare K / M (%)
MKV KKT	2010	22	16 (15+1)	11 (10+1) / 5	77 / 23	40 / 60
MKV UVS		4	0	0	100 / 0	50 / 50

För MKVs kollegium,

Göran Bolin, studierektor FU MKV

Remiss på översynen ”Forskarutbildningen vid Södertörns högskola”, från Styrgruppen för forskarutbildningsområdet PESO

Sammanfattning

Till att börja med vill vi rikta ett stort tack till dem som sammanställt denna mycket informativa översyn. Vi ser det som en berömvärd insats för att öka alla involverades insyn i hur forskarutbildningen fungerar både i teori och praktik vid högskolan. Rapporten uppskattas eftersom den visar på den komplexitet som forskarutbildningen har, samt de olika strukturer som omfattas. Detta har fångats upp på ett bra sätt.

Denna insats är viktig, då detta för många inte alltid varit så tydligt, och med detta underlag blir det möjligt för fler som arbetar med forskarutbildningen – på alla dess nivåer – att bättre förstå varför den ser ut som den gör, vilka utmaningarna är, men också vad som är möjligt att förändra till det bättre.

Våra synpunkter handlar främst om översynens avslutande del ”Vägval”, där vi kommenterar flertalet av de alternativa förslag som presenteras. Vi konstaterar att det blev en del sakfel i statistiken över antalet doktorander i PESO. Tabellen överensstämmer inte alltid med texten.¹

Frågan om starka miljöer (s. 45–48)

PESOs ingående ämnen har delade meningar om hur vi uppnår starka miljöer.

När det gäller de tre huvudalternativ som diskuteras i frågan om små forskningsmiljöer, stödjer vi i första hand alternativ **a** (stöd små miljöer), i andra hand alternativ **c** (integrera små miljöer i större sammanhang). Vi tror alltså att, ifall det skulle visa sig att en forskningsmiljö är liten (på grund av bristande antal professorer och docenter, eller andra skäl) ser vi det bättre att denna miljö integreras än mer i ett större redan existerande sammanhang som t.ex. ett forskarutbildningsområde. Vi instämmer i att varje ämnesmiljö måste uppfylla grundläggande krav för en fungerande forskningsmiljö och några ämnen

¹ Tabell 5 innehåller många felaktigheter. Alla tabeller bör kontrolleras mot Ladok och stämma överens med texten.

ställer sig bakom att *dessa krav kan skärpas*. Det vill säga, de ställer sig bakom en skärpning av kravet på minst två professorer och tre docenter för examensrätt.

Andra ämnen påtalar risken att sätta för mycket fokus på antal och mindre på hur välfungerande miljön är i övrigt. Det kan finnas en stark forskarmiljö fast det inte finns två professorer och tre docenter. Vad gäller översynens resonemang om ett specifikt mått för en stark forskningsmiljö menar PESO-doktoranderna att antalet professorer och docenter inte är en adekvat indikator på en stark forskningsmiljö. Aktiv handledning och en stimulerande forskningskultur bör också värderas. En viktig del av forskarutbildningen sker genom PESO-området, med gemensamma kurser, möjlighet till handledare från andra ämnen än sitt eget, och att forskarutbildningar ingår i en nationell eller regional forskningsmiljö.

Små miljöer fyller viktiga funktioner för mångvetenskaplighet på högskolan. De stärker generellt kvaliteten på högskolan, som blivande universitet och inför Östersjöstiftelsen. Om små miljöer förlorar rätten att bedriva forskarutbildning kan det bli en nedåtgående spiral för ämnet som sådant. Det blir svårare att attrahera kvalificerade medarbetare som vill kunna meritiera sig (genom att handleda och medverka i forskarutbildningen). Här behövs konkreta förslag på hur vi kan säkra Södertörns tvärvetenskapliga profil om små ämnen försvinner, i synnerhet om Södertörn strävar efter universitetsstatus.

Vidare diskuterades vikten av att kontinuerligt utvärdera att ämnena erbjuder en acceptabel forskningsmiljö – t ex. att som rapporten föreslår, kontinuerligt analysera genomströmning, forskningsmiljöns kvalitet, kompetenser och prognos. Ett ytterligare förslag är att i bedömningen även inkludera hur mycket externa forskningsmedel som ämnet erhållit och att ämnet har ett fungerande högre seminarium. Samtidigt påpekades det att det är viktigt att inte bidra till en utvärderingshets som lägger administrativa bördor på ämnena.

Några frågor som restes om en skärpning av kravet på examensrätt var: hur påverkas existerande doktorander i små ämnen av denna förändring och vilka övergångsregler kommer att skapas i sådant fall?

Frågan om resursfördelning (s. 48–50)

Synpunkter som framkom här är olika. Vissa ämnen anser att resursfördelningen för doktorander inte ska bygga på principen "fördela jämnt" och instämmer i rapporten om att det råder luddighet kring hur rättvis denna princip faktiskt är, på grund av att ämnena skiljer sig åt vad gäller volym och resultat. De ser gärna en fördelning som bygger på kvalitetsmått, medan andra ämnen menar att forskarutbildningar ser olika ut och att det kan vara svårt att hitta relevanta och transparenta kvalitetsmått. Ett par ämnen föreslår att områdena inte själva bör genomföra kvalitetsbedömningarna.

Ett annat perspektiv på resursfördelningen är en kombination av två förhållningssätt.

Med detta menas att alternativ **a** (fördela jämnt) bör användas för att tillsäkra att alla ämnen med examinationsrättigheter med jämna mellanrum (vanligen vartannat år) får en doktorand, så att det går att upprätthålla någon form av forskarutbildning på ämnesnivå.

En sådan princip fungerar dock enbart när det tilldelade antalet BEEGS-doktorander möjliggör att alla ämnen inom ett område erhåller en doktorand (och inte någon blir utan).

Vid situationer då de nya BEEGS-doktoranderna är färre än ämnena inom ett område, samt vid den omvända situationen då det finns fler nya doktorander än antalet ämnen, bör man därför istället fördela doktorander utifrån någon variant av alternativ **b** (koncentrera resurser). Fördelningsprincipen bör då premiera ämnen och områden där relevanta indikatorer visar att forskarutbildningen där erbjuder doktoranderna en bättre vetenskaplig miljö och utbildning, och ämnen/områden som har fler anställda professorer och docenter. Vi delar därmed inte synen på att "excellens" bör premieras med fler doktorander, då vi tror att ett sådant mått både är luddigt och oklart vad det innebär i relation till just forskarutbildningen.

Vad gäller diskussionen om fördelningen på högskolenivå (mellan områden) och på områdesnivå (mellan ämnen) anser vi att rapportens förslag i stora drag är bra. Vi delar dock inte allt som sägs där, och vi efterlyser några förtydliganden enligt nedan:

Högskolenivå (mellan områden): vi tycker det är rimligt att det tas större hänsyn än idag till olika kvalitetsmått vid fördelning mellan områden. Antalet professorer och docenter anser vi vara ett sådant rimligt kvalitetsmått. Vi är dock mer skeptiska till att enbart se till antalet vetenskapliga publiceringar eller citeringar. Förvisso kan omfattande vetenskaplig aktivitet och produktion inom ett område (eller ett ämne) vara relevant som indikator för den vetenskapliga miljöns kapacitet och lämplighet att härbärgera många doktorander, men vi anser att rent numeriska mått på detta riskerar att bli missvisande. Som många av senare års mer kritiska diskussioner om problemen med en simpel bibliometrisk grundad resurstilldelning har visat, skiljer sig publiceringstraditioner ofta åt mellan områden och ämnen. Därför måste stor hänsyn tas till sådana olika traditioner, och mer kvalitativa omdömen göras, då detta annars enbart skulle gynna ämnen med omfattande samskrivande av artiklar i internationella tidskrifter på bekostnad av ämnen där det är vanligt med monografier på svenska.

Områdesnivå (mellan ämnen): vi delar här uppfattningen att hänsyn ska tas till olika ämnens resultat och förutsättningar och fördelning inte avgöras genom lottning (i enlighet med våra resonemang ovan). Samtidigt bör varje ämnens möjlighet att återkommande få doktorander tillgodoses. Vad gäller genomströmning är det dock viktigt att detta mäts på ett genomtänkt sätt, så att det inte missgynnar ämnen där många doktorander till exempel är föräldralediga eller har andra laga skäl till avhandlingens slutförande försenas.

Vi är dock tveksamma till utredningens diskussion om strategiska satsningar som ett sätt att fördela forskarutbildningsresurser. Även om det vore önskvärt att plattformar eller centrum gavs ökande möjligheter att vara del av forskarutbildningen, bör medel till detta inte tas från de befintliga medlen utan i så fall sökas externt eller ordnas på annat sätt. På samma sätt är vi mot att ge varje Östersjöprofessor en doktorand. Ifall Östersjöstiftelsen skulle bevilja medel till sådana ändamål utöver de forskarutbildningsmedel vi idag redan får, vore ett förslag förstas möjligt att beakta, men inte om de förefintliga medlen används till detta. Vi är också emot idén om att ha temporära forskarskolor, som man ansöker om i konkurrens. Risken med det förslaget är att kontinuiteten i forskarutbildningen skulle äventyras, ifall en

sådan modell skulle ersätta den nuvarande fördelning. Om detta förslag skulle bygga på nya resurser, och inte på de befintliga, vore det förstås dock värt att beakta en sådan idé.

Frågan om tydlighet i organisationen (s. 50–53)

Avseende de tre huvudalternativ som diskuteras ser vi inte dessa som ömsesidigt uteslutande, i synnerhet mellan alternativen **a** (stärk ämnesnivån) och **b** (stärk områdena). Vi vill snarare diskutera olika aspekter av det organisatoriska ansvaret separat, enligt nedan.

Vad gäller *studierektorer*, tror vi att detta lämpligen är något som sköts på områdesnivån och inte på ämnesnivån. Men om man inom ett område (som idag inom KKT) vill sköta detta på ämnesnivå, bör det kunna finnas flexibilitet att göra så.

Vad gäller beslutsmakt om *bedömggrupper* och *handledare* anser vi att ansvaret för detta bör föras ner till ämnesnivån. Beslut om att inrätta kursplaner för forskarutbildning bör kunna fattas av styrgrupperna och även beslut om disputation/opponent/betygsnämnd.

Vi vill alltså både föra ner makt från FN till områdena, och från områdena till ämnena.

Vi delar också utredningens tanke om att relationen mellan ämnen och områden bör tydliggöras. PESO-området anses ge komparativa fördelar när det gäller kursutbud, doktorandfrågor generellt, tillgång till handledare samt administration. Ett ämne anser att PESO lagt ner mycket arbete på att få till en bra struktur för doktoranderna och undrar hur ämnesnivån kan stärkas utan att tillföras nya resurser.

Frågan om BEEGS och UVS (s. 53–56)

Vad gäller diskussionen om möjliga vägar för BEEGS, förordar vi enhälligt alternativ **a** (behåll nuvarande organisation). Samtidigt ser vi det som viktigt det missnöje med BEEGS verksamhet – som uppenbarligen finns inom vissa ämnen och som ligger bakom önskan att genomföra andra modeller – tas på allvar. Ska alternativ **a** kunna fungera, bör därför områdenas inflytande över den del av forskarutbildningen som bedrivs vid BEEGS stärkas, så att alla områden och ämnen upplever att man är delaktig i de beslut som formar verksamheten.

BEEGS-forskarskola bör behållas i sin nuvarande form då den erbjuder ett starkt mervärde för doktoranderna, bygger tvärvetenskaplig forskningskompetens om regionen (doktoranderna deltar i bl a CBEEES Advanced Seminar och workshops), och organiserar ett flertal workshops som främjar doktorandernas arbetsliv. Förslaget om en avveckling av BEEGS-forskarskola riskerar att urholka Södertörns Östersjö-profil. BEEGS fungerar som en inkörspport för doktorander som inte redan har en stark Östersjöförankring. Men också som ett varumärke i så mån att det kommer kandidater av hög kvalité just på grund av sitt rykte. Miljön är huvudsakligen en engelsktalande miljö vilket underlättar när utländska doktorander ska integreras in i det svenska lärosätet.

Samtidigt framfördes synpunkten att inte alla doktorander på SH ingår i BEEGS-gemenskapen; ett starkt BEEGS-kollektiv upprätthålls på bekostnad av andra kollektiv, t.ex. på ämnesnivå. Det görs alltså en avvägning mellan olika kollektiv.

Givet de små miljöerna är det positivt att lära känna varandra och skapa en kohort-känsla genom att sitta på CBEES under det första året. Det verkar i huvudsak också uppskattas av doktoranderna. Vi ställer oss negativa till förslaget att öka flexibiliteten för BEEGS-doktoranderna vad gäller längden på vistelsen på CBEES. Det skulle öka administrationen och försvåra samordning med andra doktorander.

Förbättringspotentialen är, som det beskrivs i rapporten, tydlig vad gäller kommunikation om t.ex. vem man vänder sig med ekonomifrågor och dylikt, inte frågor gällande själva forskarutbildningen. Doktorander kan uppleva det som en utmaning att orientera sig bland de olika stödfunktionerna. Vi vill föreslå att interaktionen mellan BEEGS och forskarutbildningsområdena och ämnena ytterligare stärks, bland annat genom att handledare får mer information om BEEGS verksamhet samt att ansvarsfördelningen mellan PESO och BEEGS tydliggörs för samtliga parter (doktorander, handledare, HLK).

Förslag kring doktorandantagning (s. 57–59)

Vi delar helt de båda förslagen (s. 58) om beslut om att bedömargrupper delegeras från styrgrupper till handledarkollegier, samt att beslut om antagning av doktorander delegeras från FN till styrgrupper. Utredningens argumentation om detta är mycket övertygande.

Vi delar också helt förslaget (s. 59) om att kriterier för bedömning av Östersjörelevans förtydligas genom dialog med Östersjöstiftelsen. Det är rimligt att den som faktiskt finansierar merparten av högskolans doktorander gör tydligare vad de menar med detta, för att undvika återkommande oklarheter och samexistensen av olika tolkningar av vad detta innebär.

När det gäller förslaget att bedömningen av Östersjörelevans delegeras till ämnenas bedömargrupper, vill vi göra ett tillägg. Vi anser nämligen att bedömning inom ämnenas bedömargrupper bör ske i dialog med och medverkan av CBEES. Det kan antingen ske genom att ämnets Östersjöprofessor deltar, för de ämnen som har en sådan. För de ämnen som inte har en Östersjöprofessor, bör en representant från CBBES bjudas in för detta. Helst bör denna dialog ske tidigt i bedömningsprocessen.

Förslag kring samordningsfunktion (s. 59–60)

Vi ser förslaget om införandet av en gemensam stöd- och samordningsfunktion för alla doktorander (samt för alla utländska kollegor) som mycket klokt. Vi anser dock att det mer noggrant bör undersökas vilken enhet vid högskolan som bäst kan sköta en sådan funktion. Exempelvis har både BEEGS och International Office kompetens i dessa frågor (då de redan har kompetens av att arbeta med frågorna), och dessa bör därför kunna komma i fråga för att få ansvar för detta.

Språkfrågan (s. 60–61)

Utredningens behandling av språkfrågan uppvisar dessvärre inte samma uttömmande, resonerande och genomtänkta förhållningssätt som präglar utredningen i övrigt. Språkfrågan är mycket komplex, och inbegriper viktiga aspekter såsom vad som bäst främjar icke-svenskspråkiga doktoranders möjligheter att kvalificera sig för ett framtida arbetsliv som

universitetslektor i Sverige, men också frågor om akademisk frihet, olika vetenskapsdiscipliners forskningsobjekt och traditioner, samt inte minst det faktum att högskolan är en förvaltningsmyndighet där myndighetsutövning måste bedrivas på svenska (för en god överblick av några av de juridiska, praktiska och principiella aspekter dessa frågor inbegriper, se Wenander 2020).

Vi håller dock med förslaget om att svenskämnet vid högskolan bör ha ansvar för, eller åtminstone vara delaktiga i, utformandet av svenskutbildning för icke-svenskspråkiga doktorander, och att denna utbildning ges en större betydelse i forskarutbildningen. Förutom det rent studiesociala argumentet, handlar detta om att ge de icke-svenskspråkiga studenterna verktyg för att kunna ha en reell chans att kunna konkurrera på den svenska akademiska arbetsmarknaden om lektorstjänster, när de väl har disputerat. I de flesta ämnen man anställs inom som universitetslektor i Sverige, kommer man att behöva kunna behärska det svenska språket, för att kunna undervisa på grundutbildningen – samtidigt som denna språkkunskap även är nödvändig för att man ska kunna delta fullt ut i den del av det kollegiala arbetet som inbegriper myndighetsutövning. Vi tror dessutom att det är viktigt att i övrigt tidigt kommunicera de förutsättningar som råder inom svensk akademi vad gäller språkbruk, så att nyantagna icke-svenskspråkiga doktorander tidigt får en insikt i varför det är värdefullt att kunna svenska. För dem som ser vistelsen i Sverige som enbart temporär, bör givetvis rätten att inte delta i sådan undervisning finnas.

Vi anser också att det är viktigt att ha en inkluderande vetenskaplig miljö, i den bemärkelsen att icke-svenskspråkiga doktorander inte bör utestängas från högre seminarier genom att de enbart hålls på svenska och så långt möjligt bör hållas på engelska (så länge doktoranderna inte uppnått en tillräcklig nivå i sin svenska).

Vi anser även att information som rör vetenskapliga aktiviteter inom ämnet och området bör vara utformad så att den inte exkluderar icke-svenskspråkiga doktorander. Förslagsvis kan informationen vara på både engelska och svenska, då detta understödjer lärandet av svenska.

Vi tror också det är viktigt att det även i annonser om utlysta doktorandplatser görs tydligt att det finns en förväntning om att man som doktorand ska lära sig svenska, samt att möjligheten att göra institutionstjänstgöring genom undervisning i de allra flesta fall kommer att kräva att man kan lära sig att undervisa på svenska (men att man även kan göra annan form av institutionstjänstgöring). Skälet är att de som söker borde få förväntningar som motsvarar den verklighet som de kommer att möta på plats, ifall de blir antagna.

Vad gäller möten som inbegriper myndighetsutövning, och kanske representation av grundstudenter, omöjliggör dock myndighetsformen att dessa möten hålls på annat språk än svenska. Detta faktum är viktigt att kommunicera till (ännu) icke-svenskspråkiga doktorander, samtidigt som stöd bör ges för att de ska kunna delta på svenska i sådana sammanhang.

Det saknas också i denna del av utredningen en reflektion om de lokala förhållanden som torde vara speciellt relevanta för Södertörn, då många doktorander (men även annan forskande personal) rekryteras från länder där inte engelskan är modersmål eller där

kunskaper i engelska kanske är lägre än bland svenska studenter och forskare. Man kan därmed inte utgå från att engelskan är en oproblematiserad och neutral *lingua franca* som alla behärskar lika bra. Vid andra lärosäten (till exempel Umeå universitet, projektet Språkprogrammet) erbjuds utifrån en sådan insikt att inte bara svenskan utan kanske även engelska bör stärkas hos medarbetarna. Liknande arrangemang kan vara värda att överväga för Södertörn.

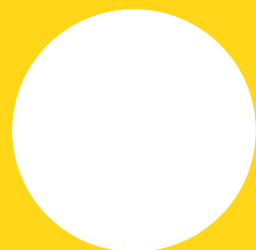
Dessa frågor borde överlag ges en djupare genomlysning, och diskuteras mer genomgående inför att högskolans språkpolicy revideras. I en sådan process kunde man till exempel mer systematiskt inhämta kunskap om forskningen om mångspråkighet och specifikt mångspråkighet vid lärosäten. Sådan akademisk kunskap finns vid högskolan, men även vid specifika myndigheter (till exempel Språkrådet vid myndigheten Institutet för språk och folkminnen) kan man få stöd i sådana frågor.

Administrativa rutiner (s. 61)

Vi tycker att alla förslag på förändrade eller nya administrativa rutiner är bra. Ytterligare ett förslag är behovet av samlad information om olika doktorandkurser, summer schools osv - både generellt och specifika inom olika ämnen. Det är en utmaning på många lärosäten har vi förstått, och kanske en fråga som ligger på nationell nivå (UHR?).

Referenser

Wenander, H. (2020). "Vilket språk talar universitetet? Språkrätt och språkval i svensk forskning och högre utbildning", s. 151–168 i D. Möller (red.), *Årsbok 2020*. Lund: Vetenskapssocieten i Lund. <https://portal.research.lu.se/sv/publications/vilket-sprak-talar-universitetet-sprakratt-och-sprakval-i-svensk->

SÖDERTÖRN UNIVERSITY | STOCKHOLM
sh.se

Fakultetsnämndens doktorandenkät 2024

Presentation vid ledningsrådsinternat 2025

Institutionen för... (21 forskarutbildningsämnen)

Natur, miljö, teknik	Historia och samtidsstudier	Samhälls- vetenskaper	Kultur och lärande	Läro- utbildning	Polisiärt arbete
1. Miljö- vetenskap	1. Historia	1. Statsvetenskap	1. Filosofi	1. Pedagogik	1. Polisiärt arbete
2. Globala utvecklings- studier	2. Idéhistoria	2. Sociologi	2. Litteraturvetenskap	2. Engelska	2. Polis- vetenskap
3. Medieteknik	3. Religions- vetenskap	3. Företags- ekonomi	3. Konstvetenskap	3. Estetiska lärprocesser	3. Kriminolog i
4. Informatik	4. Etnologi	4. Socialt arbete	4. Estetik	4. Matematik- didaktik	
	5. Arkeologi	5. Offentlig förvaltning	5. Svenska	5. Kritiska romska studier	
	6. Bibliotek och information	6. Journalistik	6. Medie&kommuni- kationsvetenskap		
	7. Arkiv- vetenskap	7. National- ekonomi	7. Genusvetenskap		
		8. Juridik	8. Praktisk kunskap		
		9. Psykologi	9. Retorik		

Forskarutbildningsområden (mörkgröna ämnen ingår i BEEGS)

Miljö- vetenskap (5)

1. Miljö-
vetenskap

Historiska studier (5)

1. Historia
2. Idéhistoria
3. Religions-
vetenskap
4. Etnologi
5. Arkeologi

PESO (7)

1. Statsvetenskap
2. Sociologi
3. Företags-
ekonomi
4. Socialt arbete
5. Journalistik
6. Offentlig
förvaltning

Kritisk kulturteori (7)

1. Filosofi
2. Litteratur-
vetenskap
3. Konstvetenskap
4. Estetik
5. Medie&kommuni-
kationsvetenskap
6. Genusvetenskap
7. Praktisk kunskap

UVS (4)

1. **Pedagogik**
2. **Svenska**
3. MKV
4. Historia
5. Idéhistoria
6. Praktisk
kunskap
7. (*Stats-
vetenskap*)
8. (*Religions-
vetenskap*)

Finansieringsform (faktiska siffror)

Finansieringsform	Antal doktorander per finansieringsform
Forskarskolan BEEGs	65
ÖSS-projekt	6
Forskningsanslag	29
Egen anställning/samverkan	6
Bidragsfinansierat och andra projekt (ej ÖSS)	22
Summa	128

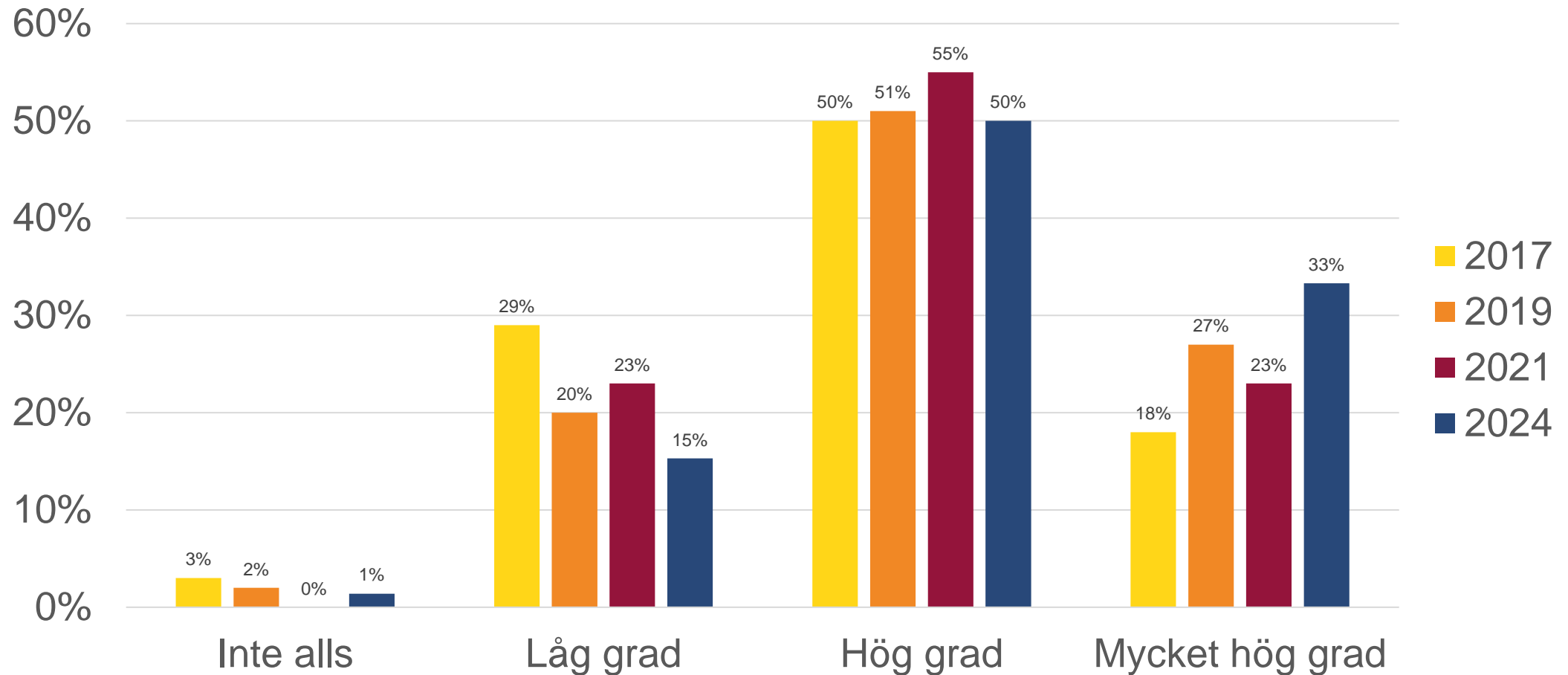
Kort om enkätstudien

- Maj-juni 2024
- På svenska och engelska
- Svarsfrekvens 54%
- Dominans av förstaårsdoktorander, UVS högre svarsfrekvens
- 68% kvinnor
- Aktiviteter, handledning, uppfyllande av lärandemål, kurser, arbets- och studiemiljö, BEEGS, sammanfattande omdöme

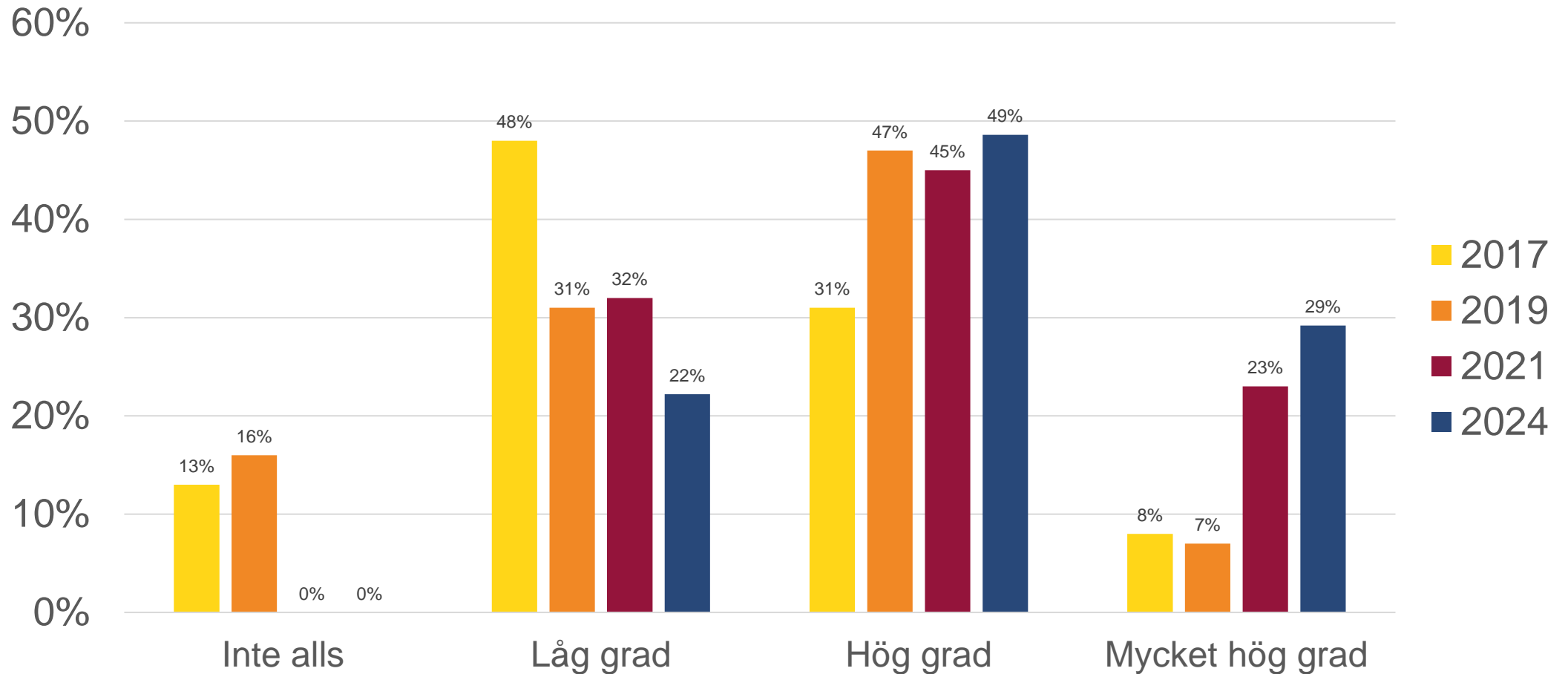
Område	Möjliga svarande	Svarande	Andel (%)
HS	26	13	50%
KKT	41	17	41%
MS	20	7	35%
UVS	24	18	90%
PESO	22	16	73%
Övrigt/ Inget	--	1*	--
Summa	133	72	

Kunskaper och färdigheter,
handledning, kurser, studiemiljö

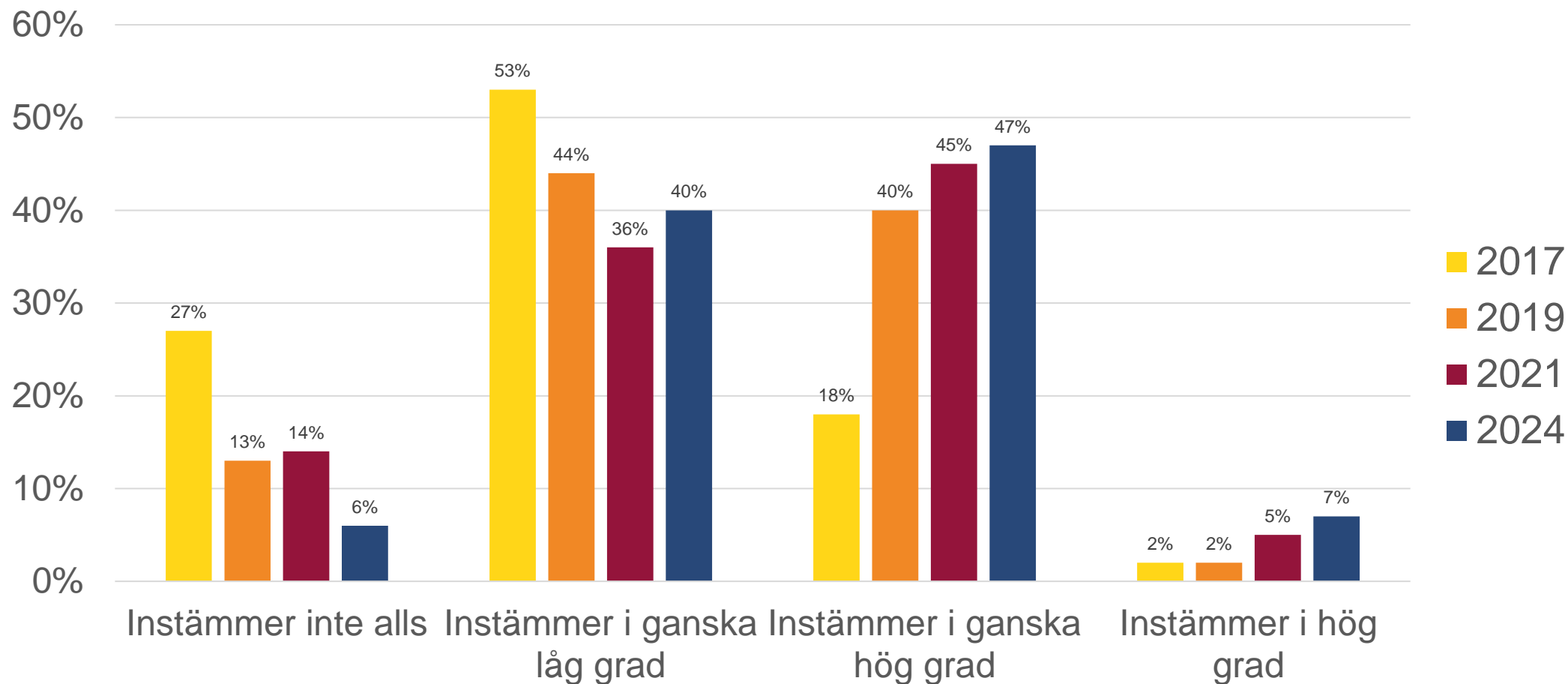
I vilken utsträckning har dina forskarstudier inneburit att du utvecklat dina kunskaper i vetenskaplig metod?

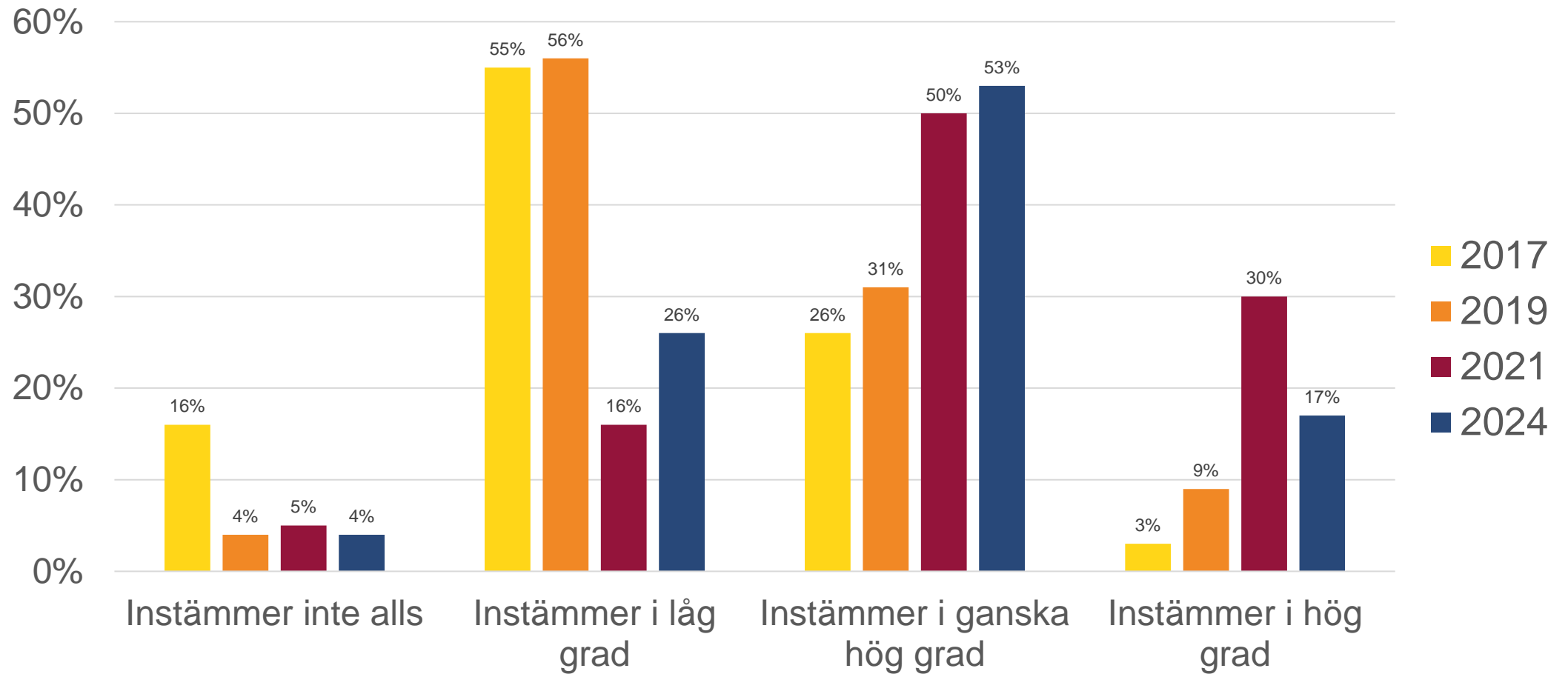
I vilken utsträckning har dina forskarstudier inneburit att du utvecklat din förmåga att reflektera över forskningsetiska utmaningar inom ditt forskningsområde?

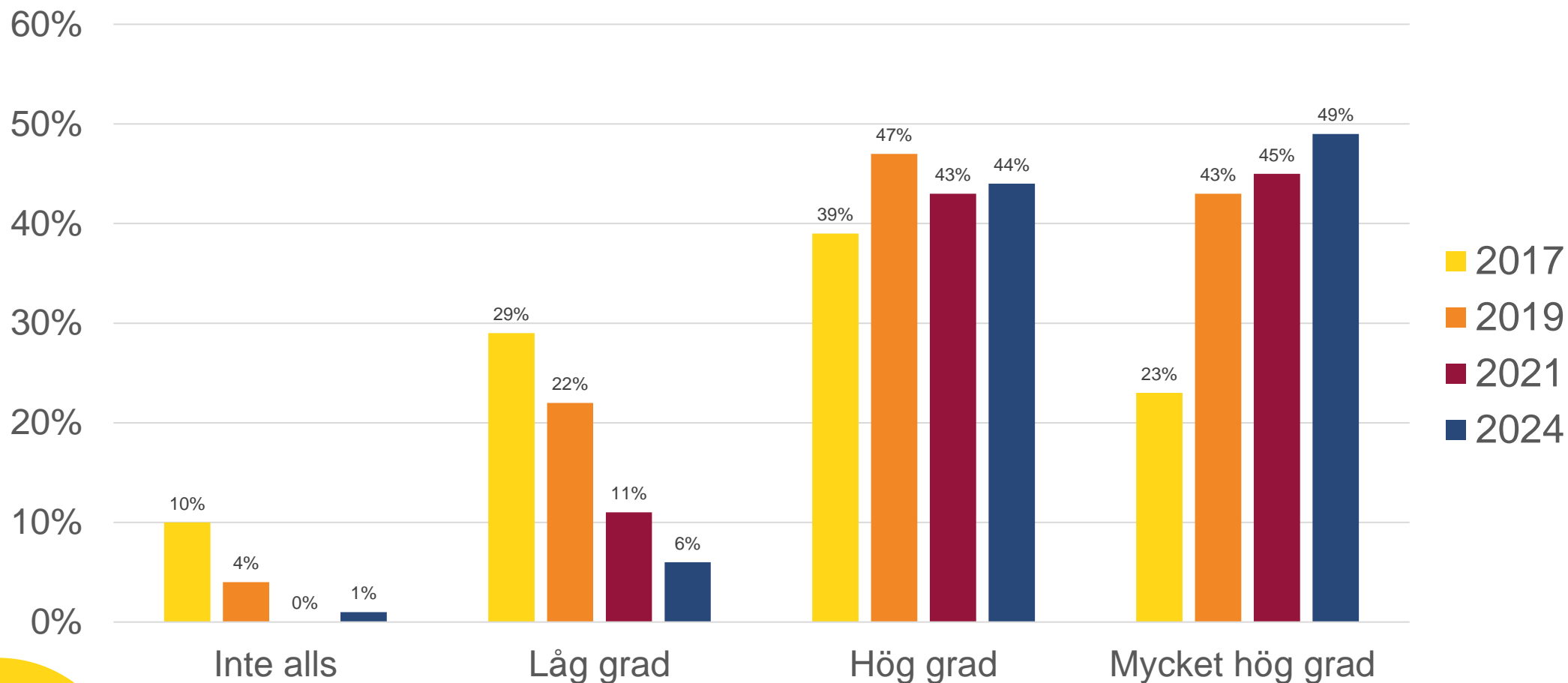
Utbudet av relevanta forskarutbildningskurser har varit tillfredsställande

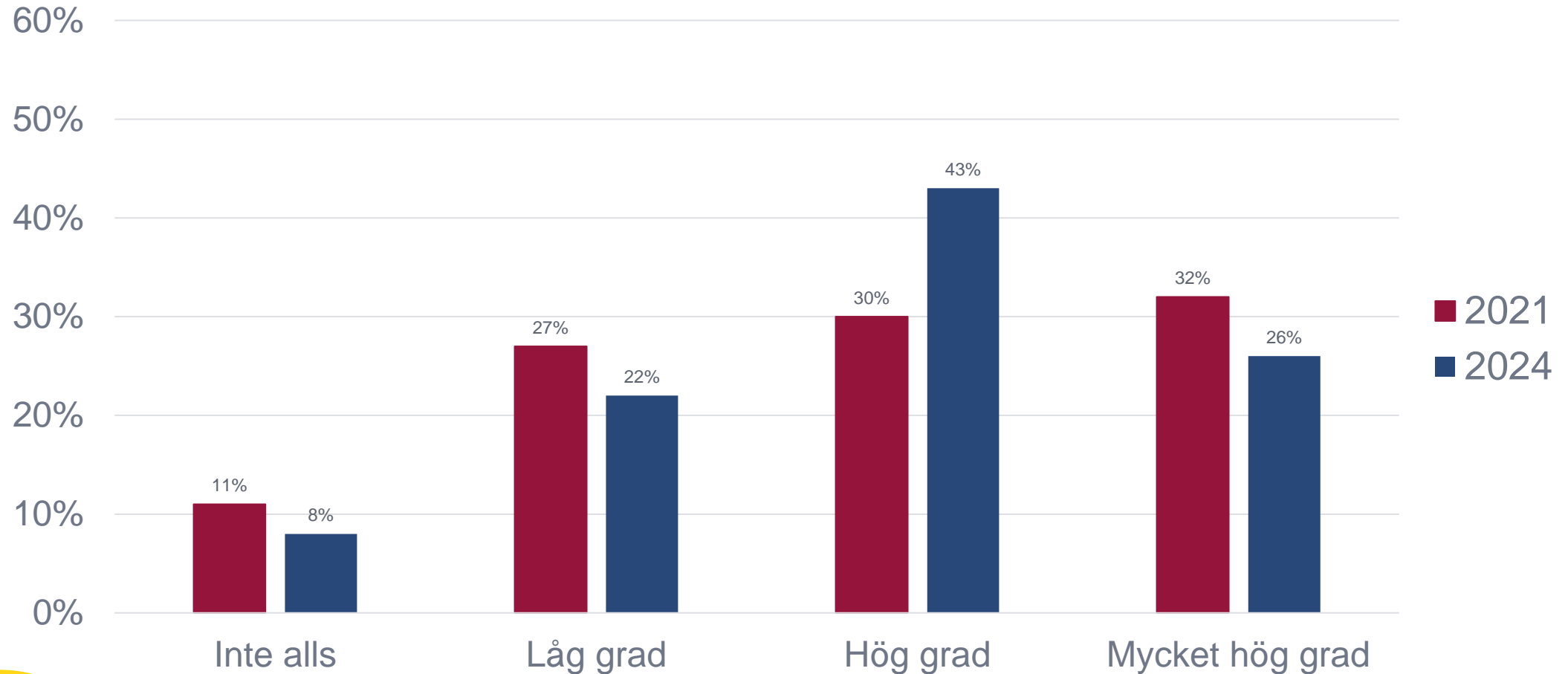
Kurserna har gett mig värdefullt kunnande inom mitt forskningsområde

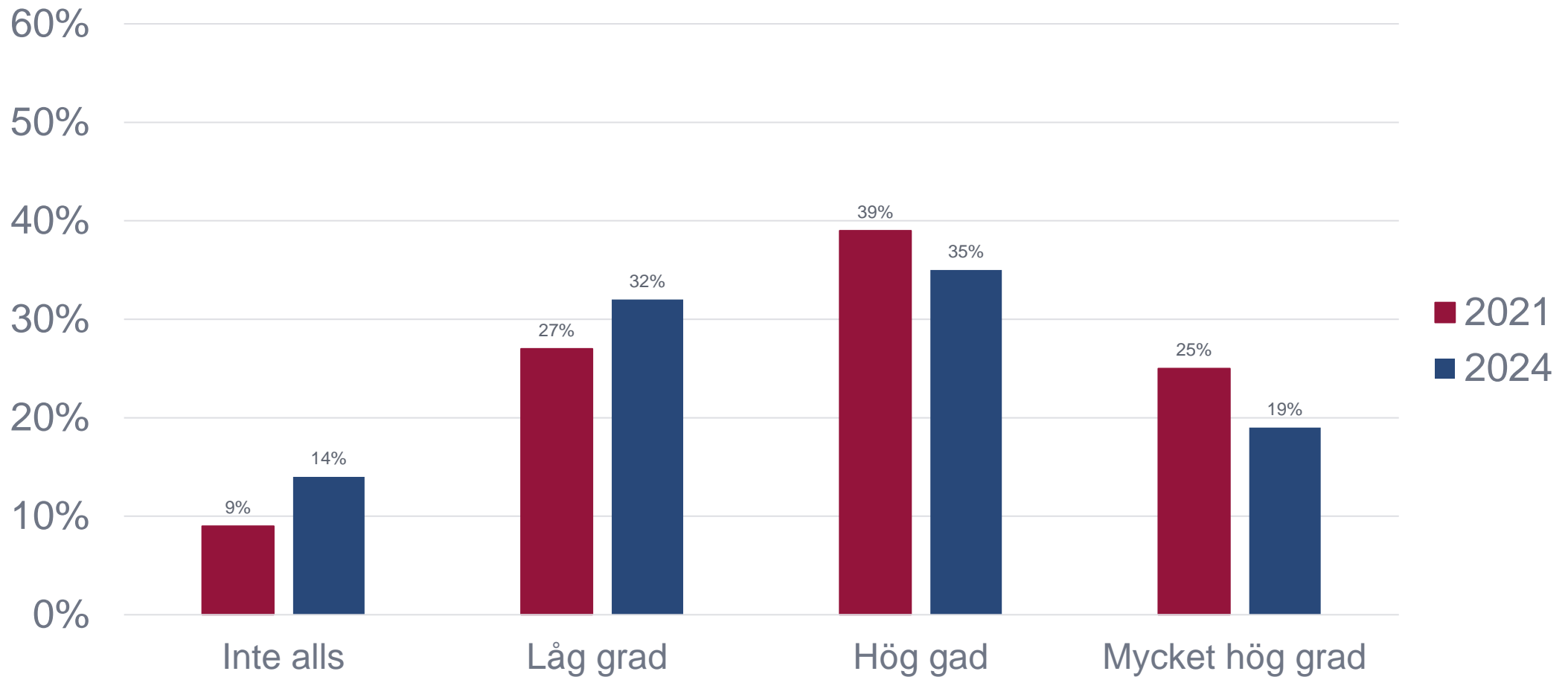
I vilken utsträckning har din(a) handledare varit tillgängliga när du behövt dem?

I vilken utsträckning har du under dina forskarstudier känt dig som en del av forskningsmiljön på ditt ämne/institution?

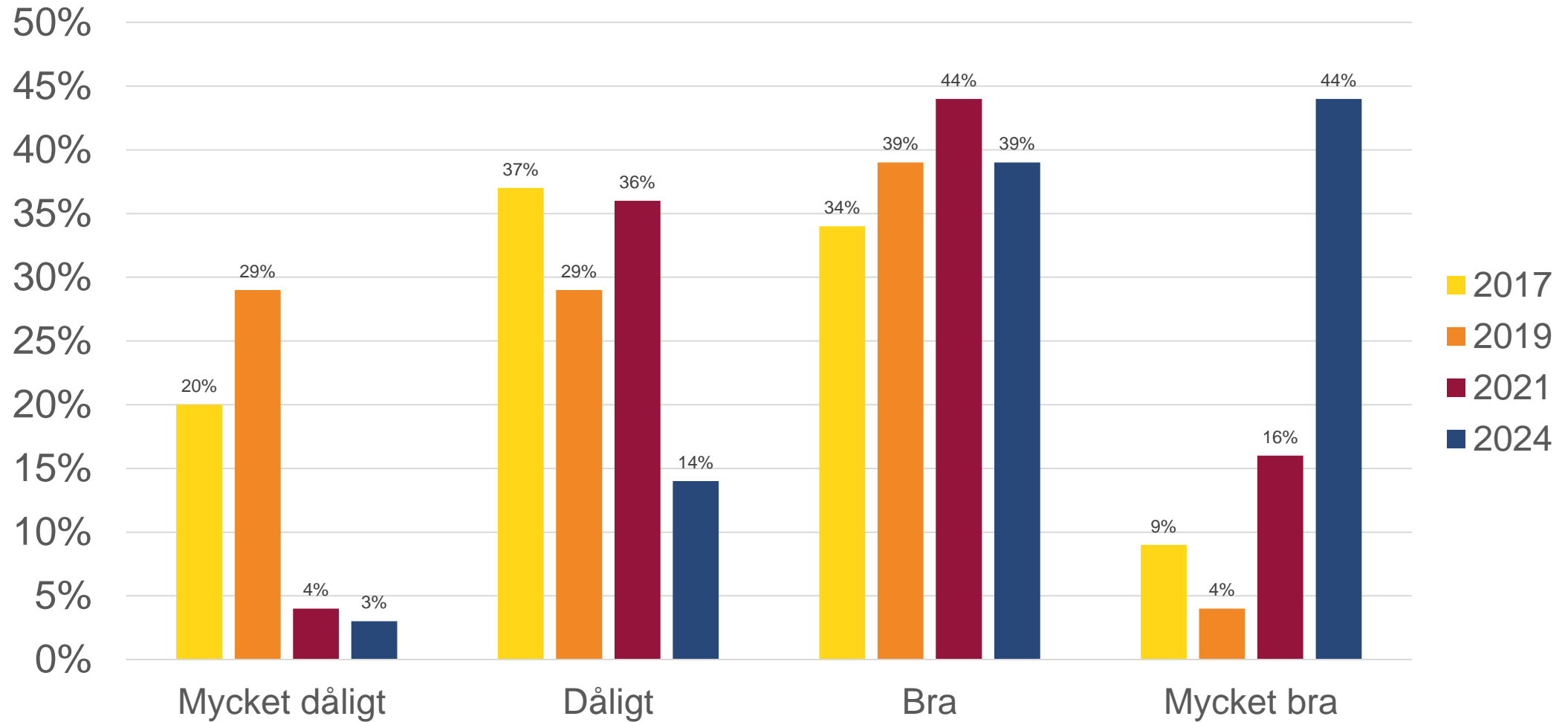

I vilken utsträckning har du under dina forskarstudier upplevt negativ stress?

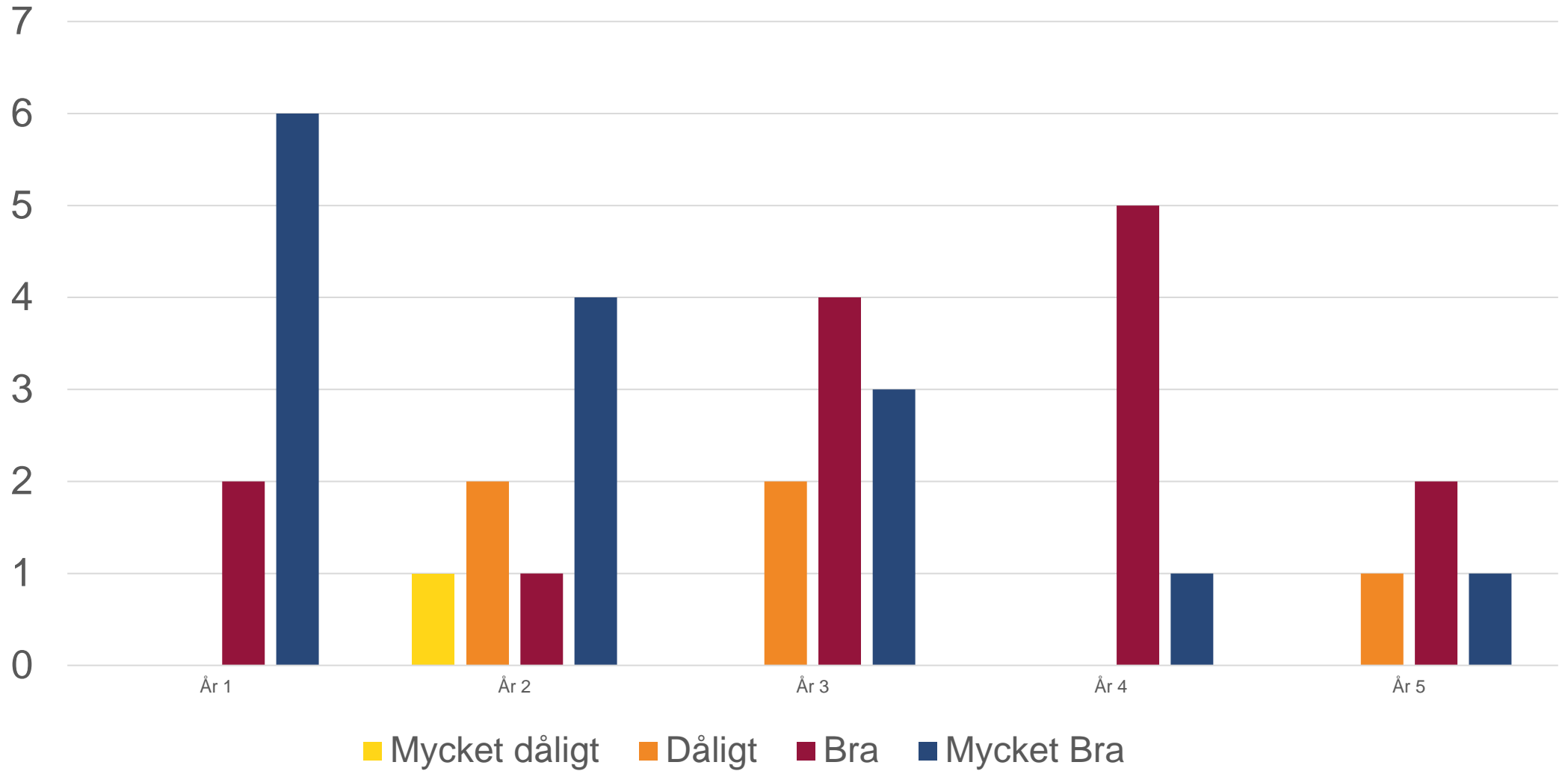

Baltic and East European Graduate School (BEEGS)

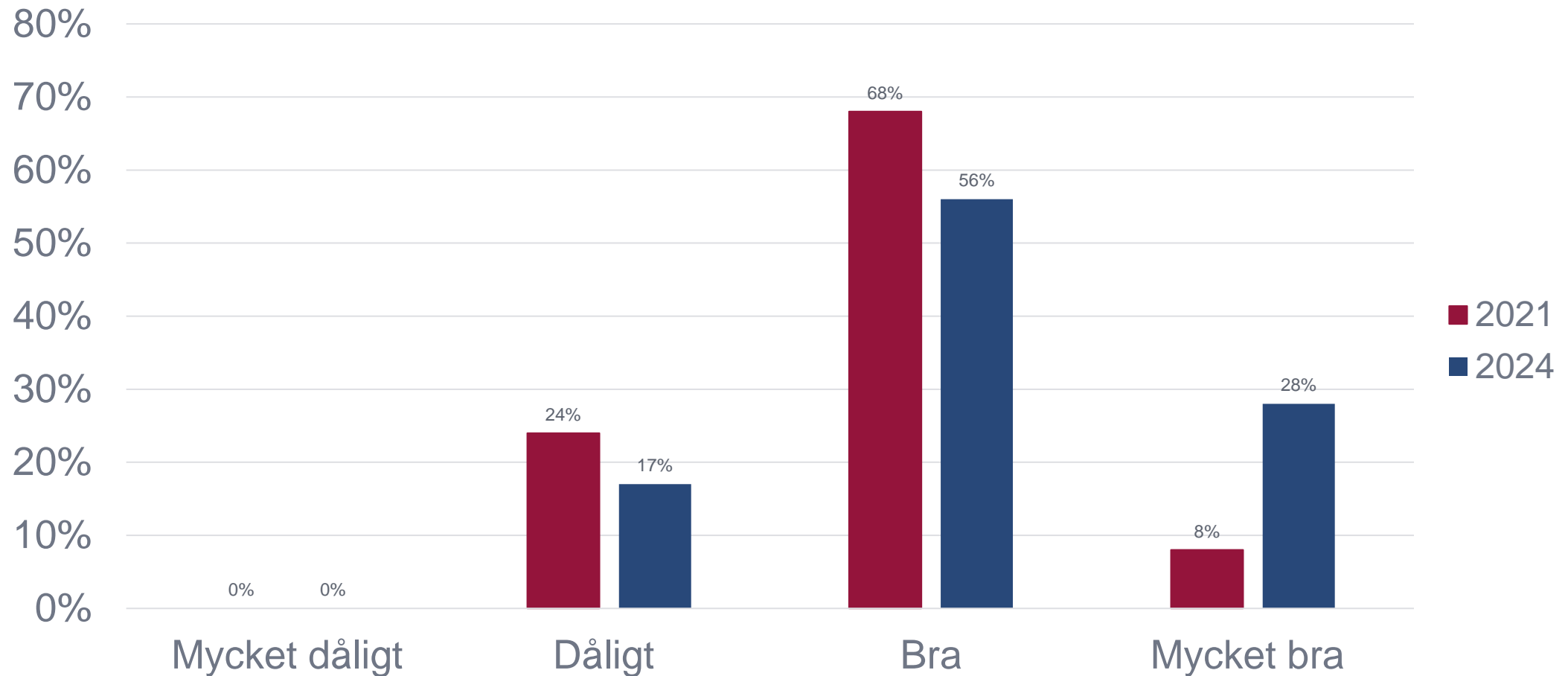
Första året på BEEGS (över tid)

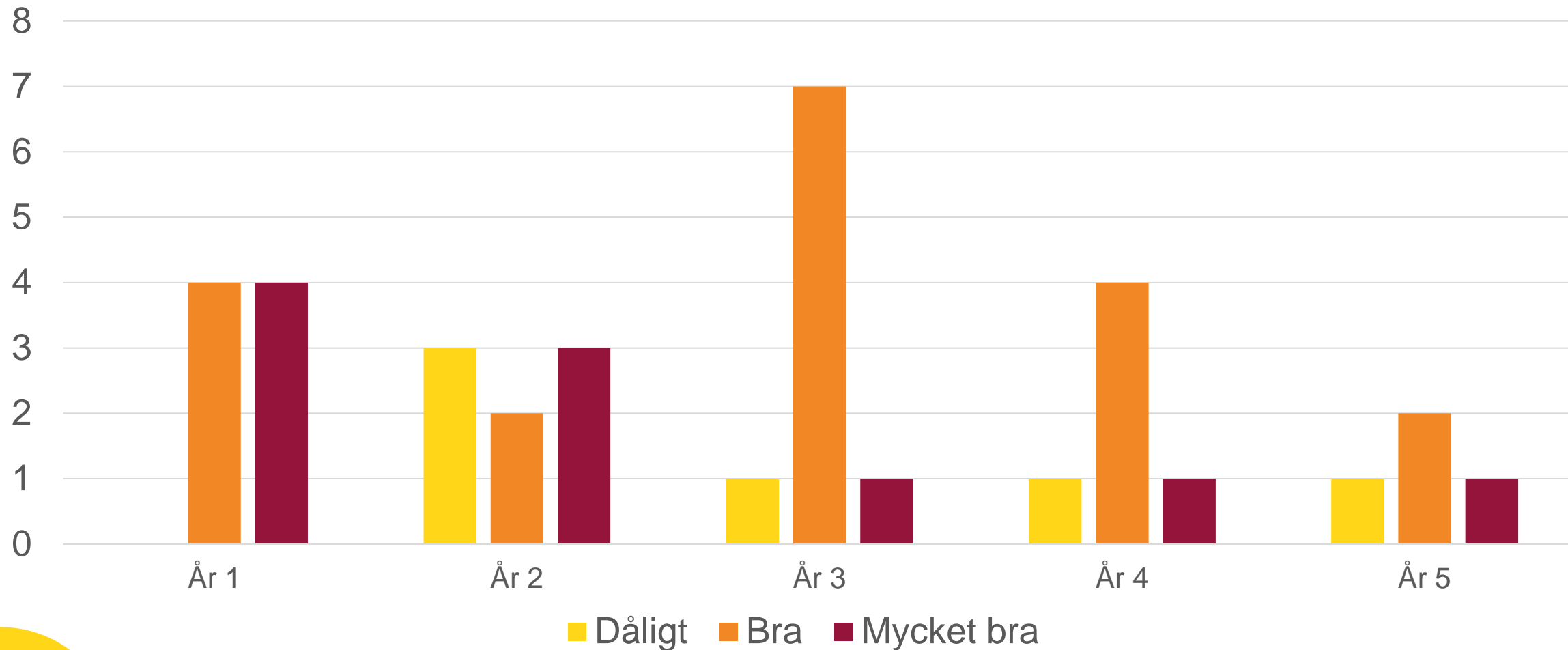
Första året på BEEGS (2024)

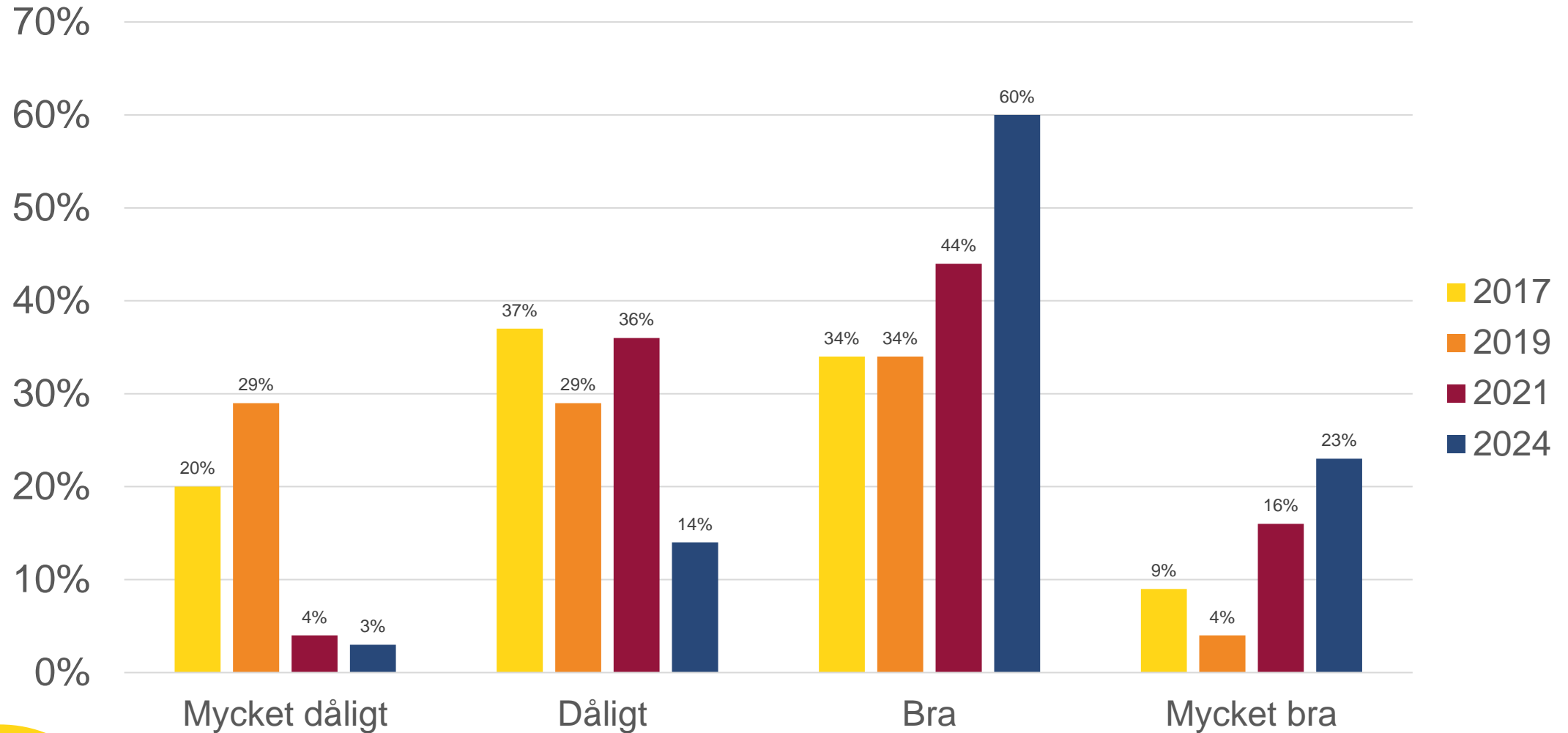
Hur upplever du att vara knuten både till BEEGS och en annan forskarutbildningsmiljö? (över tid)

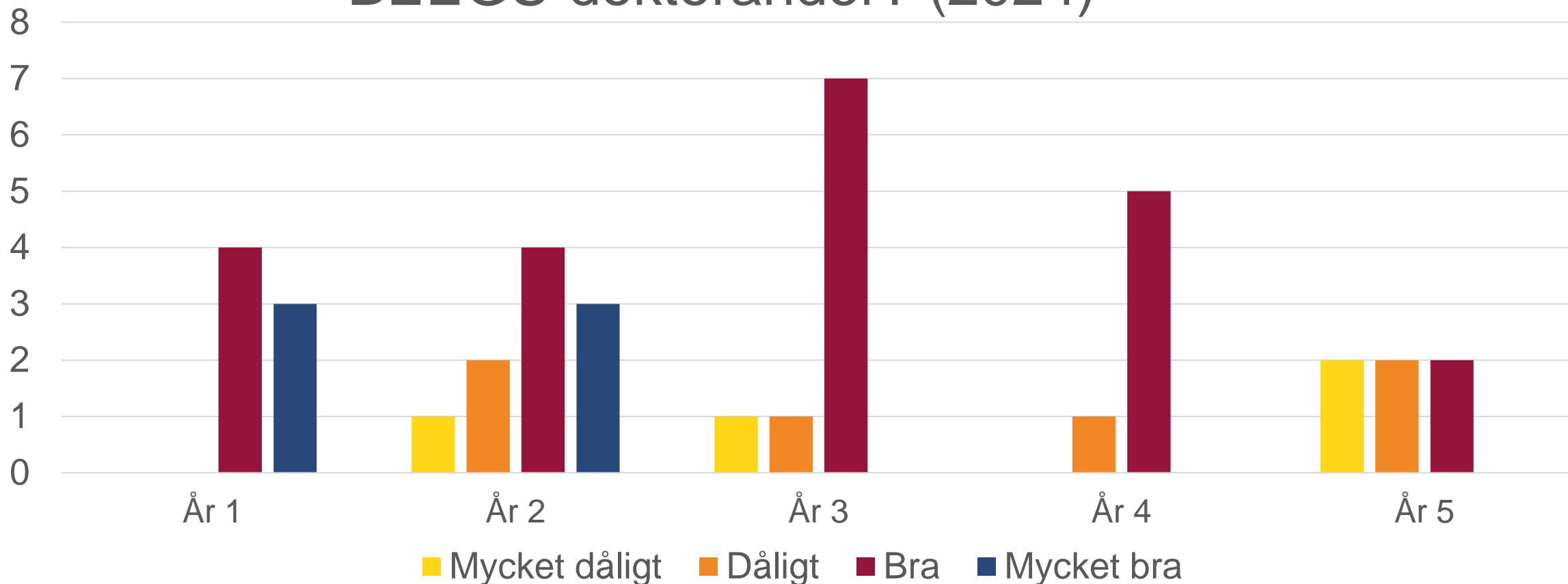
Hur upplever du att vara knuten både till BEEGS och en annan forskarutbildningsmiljö? (2024)

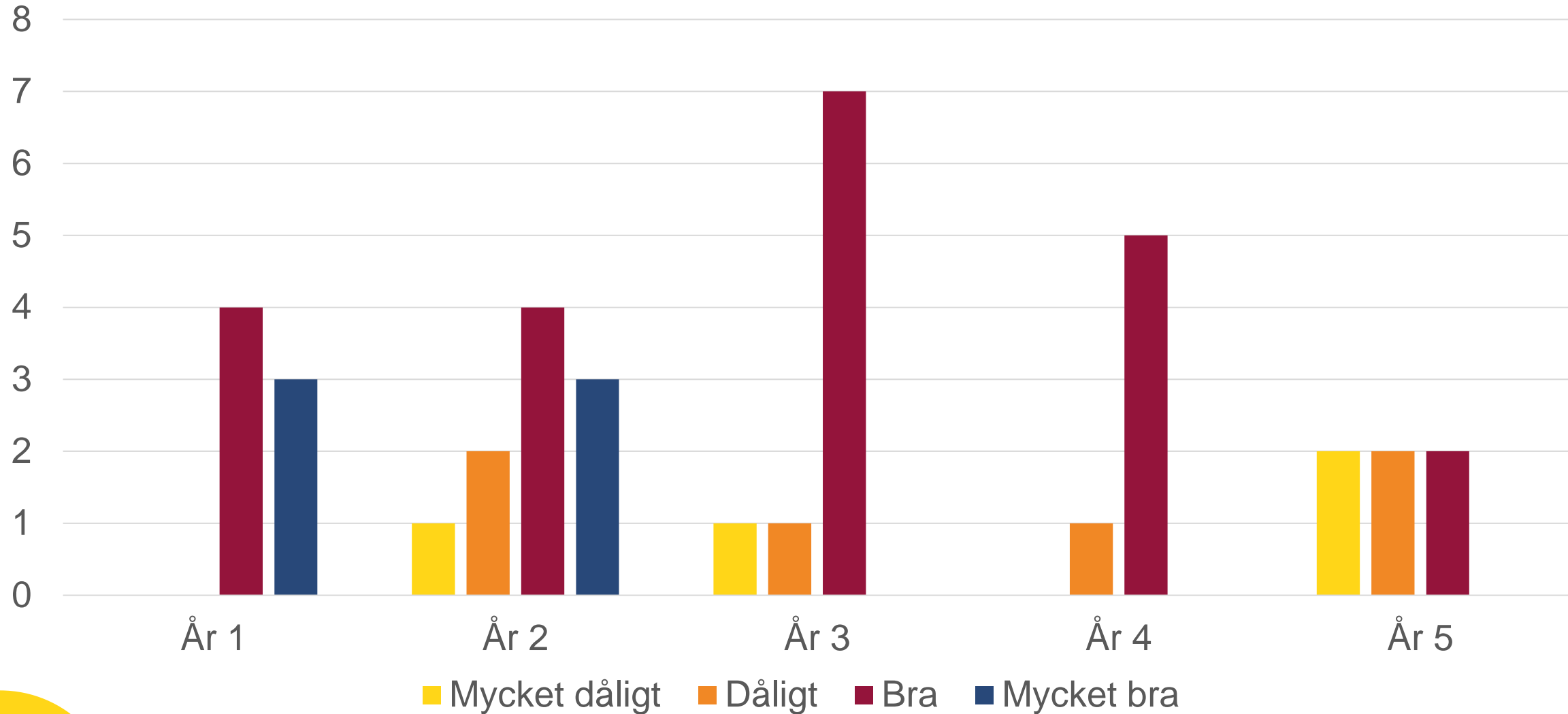
Hur upplever du att genomföra en introducerande doktorandkurs med övriga BEEGS-doktorander? (över tid)

Hur upplever du att genomföra en introducerande doktorandkurs med övriga BEEGS-doktorander? (2024)

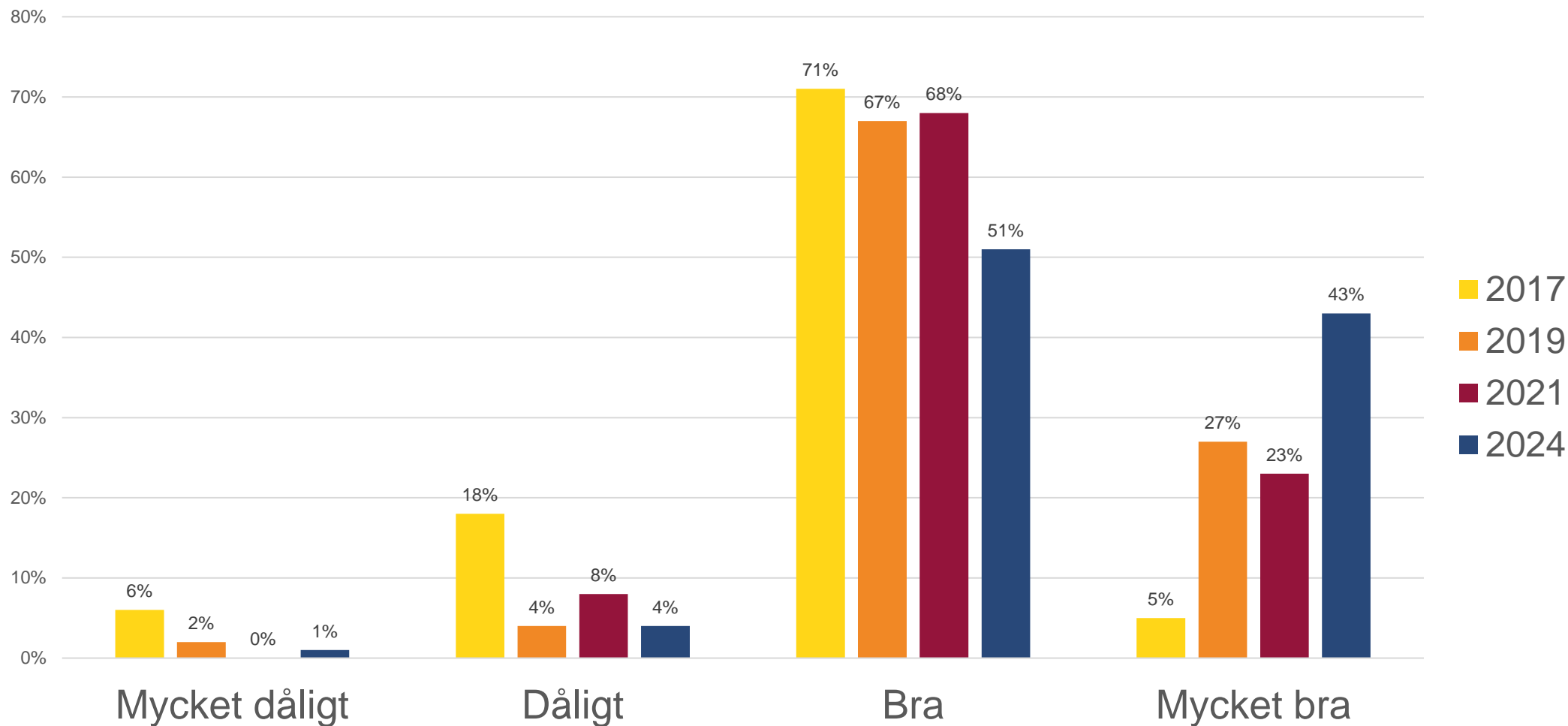
Seminarieserien på BEEGS

Öppna svar om BEEGS

- Svårigheter med att se en koppling mellan det egna projektet och aktiviteterna inom BEEGS
- Irrelevant att delta i de vetenskapliga aktiviteterna
- För svag koppling till naturvetenskapliga forskningsområden
- Givande och positivt att vara verksam i ett internationellt sammanhang
- Medarbetare på BEEGS är ett stort stöd och hjälp under den första tiden som doktorand

Vilket sammanfattande omdöme skulle du ge din forskarutbildning så här långt?

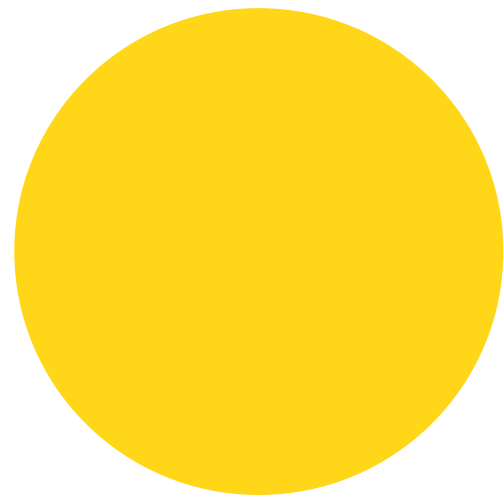

Finns det något i din forskarutbildning som du skulle vilja förändra?

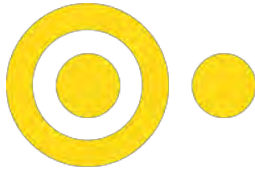
- Språk – kommunikation: info, möten, undervisningsmöjligheter, administration
- Större valfrihet – mer relevanta kurser (och bättre överblick)
- Ekonomiska förutsättningar (redan ändrat)
- Bättre stöd till internationella doktorander (akademiskt – administrativt)
- Arbetsmiljö och administrativt stöd

Hur går vi vidare?

- Långsiktigt arbete med organisation och decentralisering
- Långsiktigt arbete med kursutbud och tillgängliggörande
- Verkat för höjda expenser
- Diskussion med styrgrupper och doktorandrådet
- Uppdrag till styrgrupper att specialstudera de egna siffrorna – återkoppla om hur man arbetar kvalitetsstärkande utifrån resultaten till hösten

SÖDERTÖRN UNIVERSITY | STOCKHOLM
sh.se

Svar på remiss: Utredning av forskarutbildning

Sammanfattning

Tack för en informationsrik rapport på ett ämne som är angeläget för en stor del av vår högskolas och för detta svars räkning ISVs medarbetare. Rapporten innehåller flera olika sorters förslag och vägval och det har varit intressant att fundera på effekterna av de olika alternativen framåt som presenteras.

Detta remissvar kommer att lägga fokus på några delar av de åtgärdsförslag som presenteras i kapitel 4. Det är ovanligt och lovvärt att ett antal konkreta förslag presenteras i utredningen, men efter avstämning i ISVs ledningsgrupp, samt utifrån de få inspel som skickats till prefekt från ämnen och medarbetare går åsikterna isär om förslagen. Det finns ingen konsensus på ISV i dessa frågor. Dock kan ett mönster skönjas i hur man svarar. Starka åsikter är färgade av individers erfarenhet av forskarutbildning, hur länge man arbetat vid Södertörns högskola samt också hur mycket kontakt man haft med CBEEES genom åren. Ämnen som står utanför forskarutbildning uttrycker stark vilja att få komma in i sådan och avslår en uppstramning av vilka ämnen som får ansluta. Ämnen som idag inte har forskarutbildning förefaller oftast inte ha åsikter om de konkreta detaljer som beskrivs kring förändring av nuvarande forskarutbildning.

Nedan förslag är prefektens avvägningar efter diskussioner i ISVs ledningsgrupp, inspel från medarbetare via e-post samt diskussion på institutionsnämnden. Vidare färgar prefektens tidigare uppdrag på NMT något. Prefekten har också tagit del av det svar som i skrivande stund författas av forskarutbildningsområdet PESO, som ju är en egen remissinstans.

De ställningstaganden som görs tas med utgångspunkt i hela ISVs verksamhet snarare än för enskilda miljöer.

Kommentarer kring konkreta förslag

I avsnitt 4.2 framhålls vikten av rekrytering av tillsvidareanställda lärare för att skapa starka forskningsmiljöer. Detta är viktigt och sant, men behöver nyanseras något. Starka forskningsmiljöer har alla nivåer av medarbetare och anställningsformer, från visstidsanställda forskningsassistenter, adjunkter, doktorander och biträdande lektorer till lektorer, post-doktorer, projektforskare, docenter, befordrade professorer och rekryterade

professorer. I uppbyggandet av en stark forskningsmiljö måste man som rekryterande chef arbeta mycket med en flora av anställningar, däribland tillfälliga anställningar, som sedan – när miljön etablerats på ett rättssäkert sätt bör kunna övergå i tillsvidareanställda lärare, och här ingår också möjligheten för docenter att kunna bli befordrade till professor. Ett exempel på varför arbete med tillsvidareanställningar är viktiga, syns i hur miljön inom Miljövetenskap har utvecklats till en av de starkaste miljöerna på högskolan. Min bedömning som tidigare prefekt vid den institutionen där Miljövetenskap befinner sig är att det som skapat den starka miljön primärt är andra aspekter än just anställningsformer, men det har ändå spelat en viss roll i uppbyggandet. Att exempelvis tillåta visstidsanställningar vid en avdelning i hög grad i en uppbyggnadsfas, där visstidsanställda ersätter tillsvidareanställda i undervisningen möjliggör att våra SH-anställda undervisande lärare som är tillsvidareanställda kan delta mer aktivt i uppbyggandet av forskningsmiljön. Det är att föredra framför extern rekrytering av nya personer som inte känner vår kultur och miljö inom avdelningarna.

I detta sammanhang vore det också att föredra att rekryteringskommittéer tog fram en tätgrupp som ämnesmiljön kunde använda vid rekrytering, snarare än en ranking. I detta sammanhang kan man lyfta in att det är oerhört viktigt vid rekrytering av seniora forskare att det vid rekryteringen blir en person som är väl lämpad för att bygga miljöer snarare än den som är högst akademiskt meriterad avseende publiceringar. Detta i synnerhet om förslaget att en miljö ska ha två professorer och tre docenter för att få bedriva forskarutbildning blir en realitet. De små miljöerna på ISV ställer sig över lag mycket negativa till detta förslag, med viss nyansering. En avvägning som borde göras är att också ta i beaktande att små miljöer kan ha ett kontaktnät utanför högskolans gränser, en publikationsproduktion samt externa projekt som gör miljön till en framgångsrik miljö på nationell eller internationell nivå trots att miljön är liten i antal på högskolan. Vidare bör man också utvärdera potentialen, både i termer av kvalitet men också kring ämnesdisciplin och ämnesinriktning för miljöer att bedriva forskarutbildning också som del av en nationell eller regional forskningsmiljö där många lärosäten deltar. Det finns också stora miljöer vid ISV som motsätter sig förslaget om minst två professorer. Att mäta efter ett sådant mått ger bara en ögonblicksbild, i stället anser våra ämnen att det behövs en långsiktig analys av kompetensförsörjningen för våra miljöer.

I avsnitt 4.2 finns tre förslag: a) stöd till små miljöer, b) lägg ned små miljöer samt c) integrera små miljöer i ett större sammanhang.

För att återigen ta Miljövetenskap som exempel var man där tvungen (med betoning på tvungen - det fanns inget annat val) att göra som i förslag c, det vill säga, man slog ihop många små miljöer till ett större sammanhang. Det i kombination med en rad andra faktorer visade sig dock vara mycket framgångsrikt. Det räcker dock inte att enbart slå ihop ämnen med sikte på forskarutbildningen, man behöver låta små miljöer ingå i ett större sammanhang också för utbildning och övrig forskning för att nå en stark miljö om den ska vara gemensam med många ämnen. Förslag c innebär att man återgår till att ha färre enämnesavdelningar och i stället större tvärvetenskapliga enheter på högskolan där flera underdiscipliner samspelar inom ramen för forskning och utbildning under ett gemensamt tak. Trots min positiva erfarenhet av förslag c från en annan institution är min bedömning att merparten av ISVs medarbetare är starkt negativa till en sådan utveckling.

Avsnitt 4.3 föreslår två sorters resursfördelningsmodeller. Jag finner att det inte finns ett brett stöd inom ISV kring att koncentrera resurser baserat på "excellens" om det inte finns en tydligare definition av vad excellens innebär. ISV förordar därmed jämn fördelning av resurser. Utan en jämn fördelningsmodell skulle många av högskolans verksamheter troligen inte kunna bedriva forskarutbildning, kanske sådana miljöer som idag står för mycket framgångsrika utbildningar med hög kvalitet. Då bildas ett A-lag som får forska, och ett B-lag som bara får undervisa. Den utvecklingen har vi under senare år börjat komma ifrån på ISV. Det vore beklagligt om högskolan skulle börja motarbeta att många tidigare sk svaga miljöer på högskolan nu stärkts och är på uppgång. Det enda positiva med förslaget att koncentrera resurser kring excellens är att man tar upp möjligheten att använda samma nyckel för fördelning på högskolenivå som departementet använder. Troligen skulle ISVs forskning komma väl ut i en sådan modell, men vi ställer oss dock frågande till att det är just PESO som ska ha framfört detta förslag, så som det står i rapporten. Förslaget med interna forskarskolor är intressant, men riskabelt. ISV förordar en jämn resursfördelningsmodell med ett eget förslag. Vi efterlyser tätare dialog med ÖSS med målet att utöka det årliga äskande som görs för högskolans räkning.

Avsnitt 4.4 föreslår aktiviteter som stärker forskarutbildningsområden. ISV vill inte gå i riktningen som KKT har med en studierektor per ämne eftersom det är oerhört resurskrävande, men i övrigt är förslag a) att decentralisera makt från FN till styrgrupper mycket bra. Dock behöver ett omfattande arbete göras före en sådan förändring kring förtydligandet av roller och ansvar på kollegial nivå, i synnerhet det kollegiala organet handledarkollegiet som fungerar, och organiserar sig mycket olika på ISVs olika avdelningar.

Avseende förslagen om BEEGS och UVS finner jag stöd på ISV för att a) Behålla nuvarande organisation samt att fortsatt tillåta dubbelanslutning, dvs också förslag a. Våra doktorander och handledarna är överlag positiva till BEEGS och CBEEES. ISV stöder inte flexibel anslutning på BEEGS.

ISVs ledning ser positivt på att förändra doktorandantagningen och ställer sig bakom förslaget om en gemensam samordningsfunktion. Vi tror att en koordinator av det slaget kan tillföra något till den befintliga avancerade och välfungerande administration som sker lokalt på institutionerna kring forskarutbildning. Vi ser också positivt på att förändra högskolans språkpolicy, men det som beskrivs i texten är kanske något väl radikalt. ISV stödjer förslaget om svenskämnet vid högskolan bör ha ansvar för, eller åtminstone vara delaktiga i, utformandet av svenskutbildning för icke-svenskspråkiga doktorander, och att denna utbildning ges en större betydelse i forskarutbildningen. Det är viktigt för våra forskarstuderande att få möjlighet utveckla sina färdigheter i svenska för att kunna konkurrera om akademiska tjänster under den fortsatta karriären. Det är vidare en viktig signal från högskolan att information finns tillgänglig både på svenska och engelska. Men, internationella doktorander och forskare på Södertörns högskola kommer oftast inte från länder där engelska är första språk. ISV föreslår därför att kurser i engelska också bör erbjudas. Språkfrågan är komplex och behöver en djupare genomlysning.

Avsnitten med förslag om antagning och administrativa rutiner är delvis förlegat, några av de saker som listas finns redan. Andra förslag behöver diskuteras mer ingående med de som är aktivt involverade i processen på högskolan, och bör kanske egentligen lyftas ut ur denna rapport och finnas med i en handlingsplan.

Slutligen bör också nämnas att det finns ett stort antal faktafel i de inledande områdena av rapporten, statistik baserad på för litet underlag, inkonsekvent användning av vissa begrepp, i synnerhet hade det varit önskvärt med tydligare definitioner på vad som avses med miljöer, och det förefaller som att den analys som görs i rapporten ofta utgår från KKTs forskningsmiljö som norm, eller en tidigare uppsättning av PESO, mycket kring rutiner och arbetsuppgifter har idag förändrats både inom högskolan och PESO jämfört med tidigare. Några avsnitt nämner specifikt felaktigt ISV, PESO eller gör generaliseringar som inte passar in på vår institution. Ett exempel är den text som står om att rektor finansierar doktorandens fjärde år om det är ett treårigt projekt som finansieras av externa medel. ISV har i alla fall ett exempel där detta inte görs. Vi behöver också betona att ISV har gjort omfattande försök att dra ner på resurserna för forskarutbildningen, men det finns inget mer vi kan göra. Vi tror inte att omstruktureringar av det slag som föreslås kommer att förändra våra kostnader, men däremot förändrar det antalet doktorander till olika discipliner på högskolan, dvs förändringarna som föreslås blir mer en fråga om prioriteringar av ämnesinriktning än att högskolan faktiskt sparar pengar.

Som tidigare nämnts finns det inte bred konsensus inom ISV kring de förslag som presenteras. Detta är en diskussion som måste föras på alla nivåer mer systematiskt i relation till en kommande utvecklingsplan för högskolan. Sammanfattningsvis är ISV dock positiva till många av de förslag som föreslås av utredarna kring förändringar för forskarutbildning på högskolan, men stödjer inte stora förändringar så som att lägga ner CBEES och BEEGS, ej heller att inleda omstrukturering av forskarutbildning om den sker separerat från en eventuell omorganisation av högskolans institutioner och avdelningar. Om stora omstruktureringar görs behöver planer på längre sikt utarbetas för samtliga miljöer kring kompetensförsörjning.

Internt remissvar på rapporten Forskarutbildningen vid Södertörns högskola - Utveckling, utmaningar och vägval

Formalia

Rapporten innehåller en del formaliafel, såsom att mallen är av fel sort, typsnitt och teckenfärg varierar samt felstavningar eller inkonsekvens med versaler eller gemener i vissa begrepp och namn på funktioner inom högskolan. Dessa korrigeringar har meddelats genom direkta förslag till rapportförfattarna.

Innehåll och förslag

Avdelningen för verksamhetsutveckling och myndighetsstöd (AVM) ställer sig positiva till flera av de förändringar som föreslås inom organisationen för högskolans forskarutbildning.

AVM håller med om att något bör göras för att säkerställa att hög kvalitet upprätthålls även inom små forskarutbildningsämnen. Det bör finnas en plan för övergripande och återkommande kvalitetskontroll för varje ämne inom respektive forskarutbildningsområde, så att man på det viset kan se till att varje enskilt ämne fortsatt uppfyller samtliga kriterier som gäller vid inrättandet. Om ämnet inte gör det behöver en åtgärdsplan upprättas med en angiven tid för när bristerna skall vara åtgärdade. Om ämnet inte kan åtgärda dessa brister bör forskarutbildningsämnet avvecklas. Att kvaliteten i varje ämnes forsknings- och utbildningsmiljöer upprätthålls är dessutom en förutsättning för att området skulle klara en utvärdering av UKÄ. Om ett ämne förlorar sitt examenstillstånd kommer det påverka hela forskarutbildningsområdet negativt.

Frågan gällande hur fördelningen av doktorandplatser bör ske är komplex, men AVM anser att det är viktigt att fördelningen sker på basis av ett ämnes behov av att främja och upprätthålla en god doktorand- och forskningsmiljö och att det inte ska ske genom lottning. AVM ser positivt på förslaget att finansieringsplanen kan göras mer långsiktig, genom att medel från ÖSS kan sökas för en fyraårsperiod. Utöver detta anser AVM att styrgrupperna inte bör ta över hanteringen av antagning av doktorander. Genom att antagningen genomförs centralt av FFU, går det att säkerställa att det genomförs opartiskt och rättssäkert, samt att alla antagningsärenden hanteras på samma sätt. Det finns exempel från

tidigare år där Fakultetsnämnden har behövt återremittera ärenden då ämnet/styrgruppen inte följt högskolans riktlinjer. Det bör också hållas i åtanke att doktorandantagningen innebär en stor administrativ börda, vilket högskolans forskarutbildningsområden har väldigt olika förutsättningar för att kunna hantera.

Rapporten nämner att det finns upplevelser av att det är svårt att veta vilken funktion som är ansvarig för frågor som rör forskarstuderande. Det har kan medföra en känsla av att många frågor går runt i organisationen. Det kan åtgärdas genom bättre information och kunskap kring högskolans delegations- och arbetsordningar. Många frågor som rör doktorandgruppen har ofta specifika förutsättningar, där den enskilda doktorandens situation inte kan hanteras av endast en funktion, utan av den/de instans(er) som har rätt expertis för frågan. Ett annat förslag på åtgärd för att undvika den här situationen är att en person från institutionen ansvarar för att följa doktorandens ärende tills att det är utrett.

På ett flertal ställen i rapporten framgår det att forskarutbildningsområdena inte följer vad reglerna föreskriver. I styrdokumentet "Arbetsordning för institutioner Lärarutbildning och CBEES" framgår vilka roller som ska ingå i handledarkollegier och vilka uppdrag de har. Exempelvis ska doktorander beredas plats i kollegierna och handledarkollegiet ska dokumentera vilken typ av frågor som ska diskuteras utan doktoranders närvaro. Att tilldela en doktorand handledare är inte ett beslut utan en bemanningsfråga. Likaså framgår ansvarsfördelningen mellan styrgrupp och ämnesråd samt arbetsgivaransvaret för doktorander i arbetsordningen. För att undvika att det upplevs som ottydligt behöver respektive gruppering läsa och diskutera hur de ska förhålla sig till olika frågor avseende doktorandernas utbildning.

Även studierektors arbetsuppgifter finns beskrivna i arbetsordningen. Om det finns flera studierektorer vid ett område ska en av dem utses till kontaktperson.

AVM anser att Fakultetsnämnden bör hantera frågan gällande dubbelanslutningar till forskarutbildningsområdet UVS skyndsamt, då området riskerar att bli allt för omfattande. Bland de alternativ som presenteras i rapporten ser AVM att en kombination av alternativ B och D är mest lämpligt. Det centrala är att det ska finnas en poäng med att ämnen är dubbelanslutna och upplägget ska gynna både forskarutbildning och forskningsmiljön.

Administration och rutiner

Flertalet av de förslag som efterfrågas finns redan tillgängliga, vilket belyser vikten av att vara väl insatt i de styrdokument som vägleder anställdas dagliga arbete. Det efterfrågas bland annat en person som är ansvarig för utländska doktorander, vilket redan finns inom HR centralt och information om aktuella frågor gällande tillvägagångssätt för uppehållstillstånd och dylikt kan tillhandahållas därifrån. Det efterfrågas förbättrad kommunikation mellan bibliotek och styrgrupper för disputation; här finns en detaljerad arbetsrutin att tillgå på Medarbetarwebben samt på kanaler för administrativ personal. Samtliga doktorander är tilldelade en projektkononom som kan besvara frågor gällande det specifika projektet, vilket också är något som efterfrågas. Utöver detta finns redan ett

nätverk för de handläggare och administratörer som arbetar med forskarutbildningsfrågor, med regelbundna möten.

AVM vill understryka vikten av att rutiner som gäller doktorander bör skötas så likartat som möjligt inom de olika forskarutbildningsområdena. En fråga som skall hanteras lika är ersättning i tid för doktorander som deltar i olika organ, vilket regleras i "Riktlinjer för förlängning av anställningstid vid förtroendeuppdrag" (dnr 3609-1.1.2-2021). Att de olika institutionerna väljer att ge annan ersättning än vad som regleras där blir problematiskt när doktorander från olika områden jämför sig med varandra.

Remissvar från CBEES rörande rapporten ”Forskarutbildning vid Södertörns högskola. Utveckling, utmaningar och vägval”

Behandlat vid sammanträdet med CBEES Director’s Group, 2025-09-02

CBEES har alltsedan centret inrättades 2005 varit starkt sammanknutet med forskarskolan BEEGS. Studierektorn för BEEGS har varit fysiskt placerad vid CBEES, och kollegerna vid centret har varit mycket engagerade i de inkommande nya BEEGS-doktoranderna som inleder sin forskarutbildning med att vara ett år vid CBEES. Kolleger vid CBEES gör en viktig insats som kommentatorer på doktorandernas papers vid den årliga BEEGS Internal Conference. Den starka kopplingen mellan BEEGS och CBEES är också något som framhållits som synnerligen värdefullt för doktoranderna av den nyligen genomförda externa utvärderingen av BEEGS och CBEES (Dnr 2878-1.1.3.-2024.)

Under arbetet med den föreliggande rapporten har emellertid ingen dialog skett med företrädare för CBEES, varför centrets roll för forskarskolan BEEGS och dess doktorander inte beskrivs på ett rimligt och rättvisande sätt. Uppfattningar om CBEES roll för forskarutbildningen vid SH grundas enbart på uppfattningar inom ämnen och forskarutbildningsområdets styrgrupper, vilket ger en både ensidig och ofullständig bild. I detta remissvar vill vi därför komplettera rapportens beskrivningar på detta område, och även ifrågasätta en del av rapportens förslag.

CBEES bidrag till forskarutbildningen vid SH består främst av tre delar: att centret erbjuder en stark mångvetenskaplig forskningsmiljö för de inkommande BEEGS-doktoranderna under deras första år, att CBEES är representerat i de bedömargrupper som inrättas vid antagningen av nya BEEGS-doktorander, samt att CBEES engagerar sig i mottagandet av nya BEEGS-doktorander.

CBEES forskningsmiljö

Vid centret finns professorer, forskningsledare, postdokar och tidsbegränsade gästforskare med ämnesmässig hemvist i en bred repertoar av humanistiska och samhällsvetenskapliga discipliner, men med forskning kring Östersjö- och Östeuroparegionen som gemensamt fokus. Vid centret anordnas en serie av seminarier, *CBEES Advanced Seminars*, där särskilt inbjudna forskare, ofta internationella sådana, presenterar papers och där företrädesvis kolleger vid SH är kommentatorer. Seminarierna är öppna för alla, men BEEGS-doktorander är särskilt uppmanade att delta för att bli bekanta med forskningsfronten inom olika områden. CBEES arrangerar dessutom workshops och konferenser, främst den årliga *CBEES Annual Conference*, men även mer informella lunchseminarier med särskilt fokus på BEEGS-doktorandernas önskemål.

CBEES ger således BEEGS-doktoranderna en tillgång till en stark forskningsmiljö, en nära kontakt med forskare med anknytning till Östersjö- och Östeuroparegionen, samt möjlighet att dra nytta av de internationella nätverk som byggts upp av forskarna vid CBEES.

I den föreliggande rapporten ges dock forskningsmiljön vid CBEES inget större värde för BEEGS-doktoranderna. Det framhålls att man inom vissa ämnen uppfattar att deras BEEGS-doktorander ”förlorar” ett år genom att vara placerade vid CBEES – men däremot nämns det inte att BEEGS-doktoranderna skulle förlora en viktig anknytning till CBEES forskningsmiljö

om de *inte* placerades där under sitt första år. Här blir det tydligt att det bland en del ämnen vid högskolan antingen inte finns någon djupare kunskap om vad forskningsmiljön vid CBEES faktiskt erbjuder BEEGS-doktoranderna – eller alternativt att man inom en del ämnen är ointresserade av ett deras BEEGS-doktorander får tillgång till en mångvetenskaplig forskningsmiljö, det vill säga en forskningsmiljö *utöver* den som ämnet erbjuder. Att det beskrivs som ett ”förlorat år” av vissa ämnesföreträdare – och som också återges av rapportförfattarna som en nackdel med den nuvarande ordningen – är en synnerligen missvisande bild av CBEES betydelse för BEEGS-doktoranderna. Vi vill här återigen anknyta till den externa utvärderingen av CBEES och BEEGS, där just värdet av CBEES forskningsmiljö för doktoranderna är något som eftertryckligen betonas. Vi finner det märkligt att rapportförfattarna inte lägger större vikt vid omdömet från de externa utvärderarna som specifikt och mycket grundligt har undersökt kopplingen mellan BEEGS och CBEES, och istället väljer att sätta tilltro till ämnesföreträdare med betydligt mindre insikter i och intresse för vad CBEES forskningsmiljö faktisk ger BEEGS-doktoranderna.

CBEES roll vid antagning av BEEGS-doktorander

Högskoleledningen har beslutat att en representant för CBEES ska ingå i de bedömargrupper som föreslår antagning av nya BEEGS-doktorander. CBEES-representanten ska också skriva ett särskilt yttrande kring de sökande som väljs ut till en tätgrupp och inbjuds till intervju.

Det här är alltså ingen ordning som CBEES har skapat, det är snarare en plikt som ålagts oss och som vi försöker uppfylla efter bästa förmåga. Den bakomliggande tanken är naturligtvis att kollegerna vid CBEES ska bidra till att bedöma och säkra kvaliteten av de avhandlingsprojekt som utformas av de sökande – man kan se det som en del av kvalitetssäkringssystemet för forskarskolan BEEGS.

Inte heller här har det vid rapportskrivandet skett en dialog med företrädare för CBEES om centrets roll vid doktorandantagningen, utan de uppfattningar som redovisas härrör enbart från samtal med kolleger vid ämnena. Och från det hållet återges uppfattningen att ordningen med CBEES-representanter skulle vara en ”onödigt byråkratisk konstruktion”, och det ifrågasätts varför CBEES-representanterna ska ges ett ”tolkningsföreträde” vid bedömningen av sk Östersjörelevans i avhandlingsplanerna. Från vissa ämnen framhålls det också att de själva har kompetens att bedöma ”Östersjörelevansen” i de sökandes avhandlingsprojekt.

Att det inom vissa ämnen råder sådana uppfattningar är kanske inte något att undra över – men det hade onekligen varit mer konstruktivt om rapportförfattarna även hade haft en dialog med företrädare för CBEES för att kunna ge en mer allsidig och rättvisande bild. Det CBEES-representanterna gör är knappast att hävda ett ”tolkningsföreträde” – de bidrar med sin kompetens kring Östersjö- och Östeuroparegionen för att säkra att det är de sökande med de mest gedigna avhandlingsprojekten som antas som BEEGS-doktorander. Även om det inom vissa ämnen finns kolleger med sådan kompetens så har CBEES-representanterna tillgång till en betydligt bredare erfarenhet och kunskap om regionen. Och inom de allra flesta ämnen anknytta till BEEGS är den faktiska kompetensen kring Östersjö- och Östeuroparegionen relativt svag. Ett vägande skäl till att högskoleledningen har inrättat den rådande ordningen med CBEES-representanter vid BEEGS-antagningen är också just erfarenheten av att vissa ämnen tidigare *inte* har klarat av bedömningen av Östersjörelevans på ett rimligt sätt.

I rapporten framhålls det att det behövs ett ”tydliggörande av vad som menas med Östersjörelevans”. Här vill vi påpeka att det inte handlar om det facila att konstatera om avhandlingsplanen rör länder inom Östersjö- och Östeuroparegionen – det är ju mycket lätt att göra. Men det handlar faktiskt inte bara om geografisk anknytning – det rör i allra högsta grad en bedömning om avhandlingsprojektet är *vetenskapligt relevant* och *genomförbart*. Och det är just i de avseenden som CBEES-representantens särskilda kompetens kring regionen utgör en betydande tillgång vid bedömningen.

Vi vill också tillägga att CBEES även engagerar Östersjöprofessorer med tydlig regionkompetens vid BEEGS-antagningen – det är alltså inte enbart kolleger vid centret som innehar det uppdraget. Under de senaste åren har vi därför anlitat ÖSS-professorer i sociologi, historia, miljövetenskap, MKV och religionsvetenskap, som då har varit CBEES-representanter i sina respektive ämnens bedömargrupper – en ordning som vi uppfattar fungerar mycket väl och som vi avser att fortsätta med. På det sättet använder vi oss redan nu av den kompetens som finns inom vissa ämnen vid BEEGS-antagningen.

CBEES roll i mottagandet av nya BEEGS-doktorander

CBEES administratörer har sedan länge haft en viktig roll kring praktikaliteterna vid mottagandet av nya BEEGS-doktorander, särskilt då för dem med internationell bakgrund. Våra administratörer har i nuläget betydande erfarenhet av utbyten med Migrationsverket och Skattemyndigheten kring sådana saker som uppehållstillstånd och svenskt personnummer. Även BEEGS studierektor medverkar till viss del i den här hanteringen, med syftet att garantera att de inkommande BEEGS-doktoranderna får ett så gott mottagande som möjligt. Från CBEES sida har vi också – i avsaknad av sådant stöd på central nivå – i viss mån tagit ett sådant ansvar även för inkommande doktorander som inte tillhör BEEGS.

Vi ställer oss därför positiva till förslaget att högskolan centralt måste utveckla ett fullgott stöd för inkommande doktorander (och tillika för lärare och forskare). Att CBEES och BEEGS studierektor självmant har tagit på sig ett sådant ansvar beror primärt på att ett sådan högskoleövergripande stödfunktion hittills inte har funnits.

Skäl för att bevara den starka kopplingen mellan BEEGS och CBEES

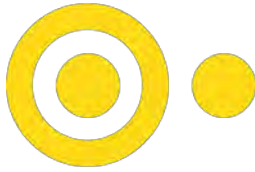
Avslutningsvis vill vi betona de starka skäl som finns för att bibehålla den nuvarande kopplingen mellan BEEGS och CBEES. Som visats ovan handlar det främst om att vistelsen vid CBEES ger BEEGS-doktoranderna tillgång till en stark forskningsmiljö med specifik inriktning mot Östersjö- och Östeuroparegionen – det vill säga en betydelsefull forskningsmiljö *utöver* den som erbjuds av ämnena. Vi uppfattar att detta är till stort gagn för BEEGS-doktorandernas utveckling till kompetenta och innovativa forskare, att det innebär ett mervärde för dessa doktorander att på så sätt ha nära tillgång till två forskningsmiljöer. Vi menar att ett års integrering i CBEES forskningsmiljö ger doktoranderna ett betydligt högre mervärde än ett fjärde år inom ämnesmiljön. Den uppfattningen finner också ett starkt stöd i den nyligen genomförda externa utvärderingen av CBEES/BEEGS, som just lyfter fram att CBEES-miljön utgör en mycket väsentlig resurs för doktoranderna och att kopplingen mellan CBEES och BEEGS snarast bör stärkas ytterligare.

Vi finner det märkligt att rapportförfattarna inte har tagit något större intryck av den externa utvärderingen, och dessutom valt att inte ha någon dialog med företrädare för CBEES kring centrets roll för forskarskolan BEEGS. Istället har man valt att huvudsakligen ge utrymme för

ämnenas perspektiv kring forskarskolan BEEGS. Och bland flera av de ämnen som ingår i forskarskolan finns det naturligtvis en önskan om att ha BEEGS-doktorander inom sin egen ämnesmiljö från start, för flera ämnen vore det troligen en prioritet. Men samtidigt skulle vi vilja påstå att det inom ett flertal av ämnena inte finns någon djupare insikt om vad året vid CBEES faktiskt ger BEEGS-doktoranderna, alternativt ett markant ointresse för att ämnets BEEGS-doktorander ingår i ett bredare mångvetenskapligt sammanhang. Om beslutet om BEEGS-doktorandernas framtida placering skulle läggas på handledarkollegierna, som är ett av de alternativ som presenteras i rapporten, bedömer vi att man inom de allra flest ämnen då skulle utgå från ett snävt ämnesperspektiv och välja att doktoranderna placeras vid ämnet från start. Vi menar, med tydligt stöd av den externa utredningen, att detta vore till betydande nackdel för BEEGS-doktoranderna som därmed skulle gå miste om att bli insatta i och förtrogna med CBEES forskningsmiljö.

För CBEES räkning

Per Bolin, Föreståndare

Remissvar från Studierektorsnätverket rörande rapporten ”Forskarutbildning vid Södertörns högskola. Utveckling, utmaningar och vägval”

Studierektorsnätverket välkomnar rapporten som ett viktigt underlag för fortsatta diskussioner om forskarutbildningens framtid vid Södertörns högskola (SH). Översynen av organisation, identifierade problemområden och de alternativa vägar som presenteras sammanfattar på ett övergripande plan vår förståelse av nuläget. Vi ser särskilt avsnitt 4 *Vägval* som ett värdefullt diskussionsunderlag för styrgrupper, fakultetsnämnden och ledningsnivåer.

Vi vill dock framföra några klagöranden, invändningar och utvecklingsförslag som vi menar är viktiga för att analysen ska ge rättvisande vägledning för framtida beslut.

Komplex organisation

Rapporten lyfter frågor om forskarutbildningens organisation på Södertörns högskola. En central fråga är om en eventuell omorganisation bör styras av nuvarande förutsättningar eller av en framtida universitetsstatus. I nuläget är forskarutbildningsområdena nödvändiga för att ämnena ska ha forskarutbildningstillstånd, vilket gör en enklare struktur svår att tillämpa. En förändring möjliggörs om SH blir universitet. När rapporten hänvisar till kritik om komplexitet (s. 35) vill vi betona att studierektorn tilldelningen skiljer sig mellan de olika FoU-områden, vissa är ämnes- och andra områden-knutna, vilket är en ekonomisk fråga.

Mångvetenskap är en grundprincip för SH, och forskarutbildningsområdena bidrar här genom att erbjuda tvärvetenskapliga miljöer och stöd till små ämnen. På så sätt är organisationen inte bara en strukturfråga utan också en kvalitetsfråga.

Rapporten tydliggör heller inte vem som beslutar om att ett ämne ska utgå ur forskarutbildningen (s. 12) och vilken roll forskarutbildningsområdena har i detta.

Vi vill även understryka att organisationen inte bör göras mer komplex än nödvändigt. Ämnesmiljöerna måste värnas, då de utgör basen för utbildning och handledning, dock inte på bekostnad av kvalitet och mångvetenskap.

Dubbel anslutning och olika miljöer

Rapporten noterar att tillhörighet till flera miljöer kan vara splittrande. Detta motsägs dock av doktorandenkäten, där doktorander generellt uttrycker nöjdhet med sin utbildning. Utifrån vår nära kontakt med doktorander upplever vi att de främsta utmaningarna rör den dubbla rollen som student och medarbetare, samt svårigheter att hitta rätt i administrativa frågor. De kommunikationsutmaningar som lyfts är bredare än forskarutbildningen och gäller snarare högskolans generella strukturer än relationen mellan BEEGS och forskarutbildningsområdena.

Både BEEGS och forskarutbildningsområdena informerar tydligt vid introduktionstillfällena om vart doktorander ska vända sig i olika frågor. Samtidigt finns förbättringspotential centralt, t.ex. att göra det lättare att hitta rätt person inom stödfunktionerna (till exempel genom att den nya centrala stödfunktionen för doktorander blir "en väg in" som Infocenter).

Omorganisering av forskarutbildning

Det är oklart vad som avses med "starka miljöer". Förslag om att små miljöer ska integreras i större sammanhang behöver konkretiseras. Forskarutbildningsområdena har redan på många sätt en roll av ett större sammanhang som agerar som stöd till ämnena. Vi ser en risk att nya nivåer snarare ökar komplexiteten. Även förslaget om tematiska forskarskolor på tidsbegränsad basis väcker frågor om ansvarsfördelning, särskilt för doktorander vars studietid överstiger mandatperioden.

Förslaget att varje ämne ska ha en egen studierektor ("KKT-modell") är inte realistiskt i nuläget, då inte alla ämnen har resurser för det.

Ämnenas handledarkollegiums roll i rapporten är otydlig och behöver konkretiseras.

BEEGS

BEEGS spelar en viktig roll för majoriteten av de doktorander som finansieras av ÖSS. Särskilt viktig är BEEGS för att erbjuda en positiv och sammanhållen introduktion till forskarutbildningen vid högskolan, samt för att skapa och stärka forskarnätverk. Dessutom utgör BEEGS en central del av SH:s profil och bidrar till dess attraktionskraft för internationella doktorander.

BEEGS fungerar som en samlande stödjande struktur, särskilt värdefull för doktorander som är verksamma inom mindre forskningsmiljöer.

Central stödfunktion

Vi välkomnar förslaget om en förstärkt central stödfunktion. Vi vill dock påpeka att en koordinatorfunktion för alla doktorander är nödvändig, inte bara för internationella. Det är viktigt att denna bemannas med personal med rätt kompetens och erfarenhet. Det saknas resurser inom forskarutbildningsområdena att organisera introduktionsvecka, workshops om etik, publikationer, stresshantering osv så dessa skulle kunna ingå i den centrala stödfunktionens ansvar. Från våra perspektiv, i samordnarens funktion bör också ingå att

orientera doktorander till vem de ska vända sig till (en väg in) för att undvika förvirring och att de hänvisas till olika aktörer. HR-stödet borde vara mer tillgänglig, personifierad.

Internationella doktorander och språk

Vi stödjer förslagen om förstärkt stöd till internationella doktorander och formaliserade kurser i svenska. Det är även önskvärt att det inte bara finns en baskurs i svenska utan även fortsättningskurs(er) i svenska / kurser i akademiskt svenska.

Med hänsyn till SH:s strategi för internationalisering vill vi också betona vikten av att institutioner och ämnen är öppna för internationella/engelskspråkiga doktorander. Det är också viktigt att det prioriteras att all central information på Medarbetarwebben görs tillgänglig på engelska, till exempel information om datahantering som i dagsläget enbart finns på svenska (men även ekonomisystem, Agresso).

Avslutningsvis

Rapporten utgör ett viktigt steg i diskussionen om forskarutbildningens utveckling vid SH. Vi delar i stort problembeskrivningen, men vill betona vikten av att lösningarna inte ytterligare komplicerar organisationen, utan istället stärker forskarutbildningens kvalitet, tydlighet och attraktionskraft.

Korrigeringar och förtydliganden som bör rättas för att skapa en korrekt bild

- UVS har inte längre en studierektor däremot en forskningskoordinator. Alla i UVS ingående ämnen har nu egna studierektorer.
- HS-doktoranderna läser en HS-specifik teori- och metodkurs, inte en högskolegemensam.
- KKT har fler obligatoriska områdeskurspoäng än vad rapporten anger.
- Terminologin bör ses över. Till exempel: en högskola kan få tillstånd att examinera doktorander (inte rättigheter).
- BEEGS började hösten 2000 (inte 2001)
- **s. 21:** Det stämmer inte att vissa ämnen i PESO inte fått någon doktorand; däremot har antalet platser i statsvetenskap och journalistik minskat förra gången (1 doktorand var).
- **s. 23:** I PESO belastas kostnader för 60% och 90%-seminarier doktorandens disputationsskonto, inte forskarutbildningsområdet.
- **s. 25:** Den särskilda finansieringen avser endast doktorandrådsrepresentanter, inte alla doktorandrepresentanter. PESO har tre representanter i styrgruppen från och med HT25, av dessa bara en är doktorandrådsrepresentant.
- **Sid. 9, nederst:** SLL (Stockholms läns landsting) bidrog med 50 miljoner kronor årligen fram till 2004 för att bygga upp den laborativa miljön vid högskolan. Det är

anmärkningsvärt att SLL inte nämns som finansiär av ett stort antal doktorander vid högskolan (antagna vid andra lärosäten). Naturvetare kunde vid denna tid inte få finansiering via ÖSS – den möjligheten kom först senare.

-

Synpunkter på rapporten Forskarutbildningen vid Södertörns högskola

Styrgruppen för miljövetenskapliga studier

Styrgruppen för miljövetenskapliga studier har tagit del av av rapporten Forskarutbildningen vid Södertörns högskola – utveckling, utmaningar och vägval och kommer med följande synpunkter:

På sida 13 beskrivs HSV:s kommentar i beslutet för att området miljövetenskapliga studier ska få forskarutbildningsrättigheter på följande vis:

HSV noterade dock att såsom området miljövetenskap definieras i ansökan förutsätts en "stark samhällsvetenskaplig kompetens", liksom en "god integrering" av samhälls- och naturvetenskap (HSV, 2010b, s. 3).

Att ta upp den här kommentaren gör tonen ganska negativ. Vi anser att vi var redan då på väg att ha en "stark samhällsvetenskaplig kompetens" och en "god integrering" och vi har utvecklat detta sedan dess. Anledningen till kommentaren var att dåvarande institutionen för livsvetenskaper hade producerat många publikationer av "*relativt smal biovetenskaplig forskning, vilket framgår av ansökans publikationsförteckningar och av Högskoleverkets bibliometriska analys*". Den här typen av publiceringshistoria är naturligt för en institution som i början satsade just på biovetenskaplig forskning. När ansökan gjordes hade mycket av biovetenskapen avvecklats och profilen ändrats mot tvär- och mångvetenskaplig miljöforskning.

Miljövetenskap har gjort medvetet arbete att integrera natur- och samhällsvetenskapliga ansatser för att främja tvär- och mångvetenskap. Detta uttrycks tydligt i sida 47, där det nämns att flertal tidigare existerande natur- och samhällsvetenskapligt inriktade ämnen integrerades i gemensamt miljövetenskapsämne, vilket är ett sätt att skapa starkare forskarutbildningsmiljöer. Annanstans i rapporten betonas dock att miljövetenskapliga studier är ett enda ämne. Det finns en risk att den här bilden missgynnar oss till exempel i resurstilldelning. Områdenas volym, inte antalet ämnen, ska vara viktigt i dessa sammanhang.

Synpunkter på rapporten *Forskarutbildningen vid Södertörns högskola: Utveckling, utmaningar, vägval*

Stina Bengtsson, professor i medie- och kommunikationsvetenskap
Nuvarande/Avgående ordförande för fakultetsnämnden

Inledningsvis vill jag tacka för rapporten som ger en välkommen och spännande överblick över högskolans forskarutbildningar. Även om rapporten innehåller en del sakfel som bör ändras (och som andra påpekat) samt mått som kan diskuteras (mättet på genomströmning är det allra tydligaste) ger den en panoramabild över den idag mångfacetterade och starka forskarutbildningen vid Södertörns högskola. Jag svarar i egenskap av ”nuvarande ordförande för fakultetsnämnden” dvs. nuvarande vid den tid då rapporten och inbjudan att skicka in svar skickades ut till berörda.

Inledning

Generellt tillstånd att utfärda examen på forskarutbildningsnivå är den formella skillnaden mellan universitet och högskolor. För ett lärosäte som aspirerar på att vara, uppfattas, och verka som ett universitet är således forskarutbildningen ett av de områden som det är allra viktigast att värna, stötta och utveckla. Södertörns högskola har, till skillnad ifrån samtliga andra svenska högskolor, byggt upp en bred och högkvalitativ – universitetslik – forskarutbildningsstruktur inom en bredd av ämnen som det är värt att bevara. Osäkerheten i tilldelning från ÖSS, stora pensionsavgångar under kommande år, samt nya ämnen som vill komma in i forskarutbildningen gör dock att högskolan framöver kommer tvingas att göra prioriteringar. Tabellen på sid 28 i rapporten (även om den kan innehålla vissa faktafel?) gör tydligt att den automatiserade tilldelningsmodell som hittills tillämpats, där de två största forskarutbildningsområdena (PESO och KKT) fått 7 doktorander vartannat år och de två mindre (MV och HS) fått 5 doktorander vartannat år, inte är hållbar om man vill hålla hög kvalitet i alla forskarutbildningsmiljöer, och också möjliggöra för nya ämnen att ge utbildning på forskarnivå. Fördelningsmodellen skapar orimliga skillnader mellan olika delar av högskolan. Tabellen visar t.ex. att forskarutbildningsområdet (och tillika ämnet) Miljövetenskap, som består av 8 professorer och 8 docenter, får fem doktorander vartannat år, medan andra större ämnen (t.ex. MKV som består av 7 professorer och 7 docenter) bara har tilldelats en doktorandplats vartannat år. Jag förordar således kvalitetsbaserade och strategiska prioriteringar, med målet att högskolan ska bibehålla en bred, högkvalitativ och universitetslik forskarutbildningsstruktur. Nedan kommenterar jag de olika frågeområdena som pekas ut i rapporten i tur och ordning.

Starka, högkvalitativa, forskarutbildningsmiljöer

Fyra forskarutbildningsämnen vid högskolan (historia, litteraturvetenskap, konstvetenskap och nationalekonomi) har utvärderats i UKÄs nationella utvärderingar. Samtliga dessa måste betraktas som små miljöer ur ett nationellt perspektiv. Av dessa framtogs nationalekonomin examenstillstånd pga. låg kvalitet, medan övriga beskrevs som välfungerande miljöer som gav forskarutbildning med hög kvalitet. Även i fakultetsnämndens kvalitetsutvärderingar har vissa småämnen kommit väl ut i extern kvalitetsgranskning. Detta visar att det inte är rimligt att omedelbart likställa små miljöer med låg kvalitet. Däremot är mindre miljöer av naturen mer sårbara, och det måste finnas en undre gräns för hur litet ett forskarutbildningsämne kan vara. Jag ställer mig bakom att öka kraven för antal anställda i ett forskarutbildningsämne för att säkerställa att det finns en tillräcklig kritisk massa för att erbjuda doktoranderna en bredd i ämneskompetens, och möjlighet att byta handledare, liksom för att harmoniera med övriga svenska lärosäten (se nedan). I de fall det finns ämnen som inte har ekonomiska möjligheter att anställa personal för att nå upp till kraven för att ge forskarutbildning bör man främst sträva efter att bevara starka och unika forskningsinriktningar t.ex. genom att slå ihop mindre ämnesmiljöer där det är möjligt, som tillsammans kan nå upp till kraven. Utöver detta är det min mening att vi i möjligaste mån bör sträva efter en bredd bland forskarutbildningsämnen som harmonierar med universitetens.

Öka kraven för ämnen med examensrätt på forskarutbildningsnivå (se ovan)

Jag ställer mig bakom att kraven ökas för ämnen med examensrätt på forskarutbildningsnivå. Dels för att harmoniera med andra likvärdiga lärosäten i Sverige (de nya universiteten) och dels för att säkerställa bredd av personer och perspektiv i doktorandernas ämnesmiljöer. Vi bör inte ställa lägre krav än andra likvärdiga lärosäten om vi på allvar vill presentera oss som ett seriöst universitetsalternativ.

Fördelning av resurser

Som redan diskuterats inledningsvis menar jag att man måste se över hur doktorandplatser fördelas, både mellan forskarutbildningsområden och inom styrgrupper. En grundprincip för tilldelning av doktorandplatser måste, utöver en fungerande forskningsmiljö och tidigare goda resultat, vara att varje forskarutbildningsämne vid varje tidpunkt har minst två doktorander verksamma inom ämnet. Viktigt är även att ämnet har kapacitet att handleda sina doktorander själv. Doktorander ska självfallet inte placeras i miljöer som saknar livaktig forskning, god och inkluderande miljö eller som inte erbjudit tidigare doktorander goda möjligheter att

slutföra sin utbildning. Dock är det min uppfattning att en absolut majoritet av högskolans forskarutbildningsämnen fungerar väl idag.

Jag motsätter mig att doktorandplatser fördelas direkt till plattformar, storprojekt eller liknande; det skulle minska vår universitetsmässighet och kan möjliggöra styrning av forskningens inriktning från ledningen. Det bör vara kollegiala organ som fattar beslut om de principer för strategiska satsningar som eventuellt görs, och kontinuitet i tilldelning av doktorandplatser till ämnen bör i största möjliga mån bevaras för att skapa förutsägbarhet inom ämnen och doktorandgrupper, och kvalitet och förnyelse i ämnesmiljöerna. Däremot kan högskolan samfinansiera doktorandplatser till externfinansierade projekt (särskilt inom UVS, se nedan).

Jag ställer mig bakom att stärka ämnen på bekostnad av områden. Forskarutbildningen vid SH har vuxit väsentligt under de senaste åren, och ämnena har idag tillräcklig erfarenhet för att själva klara av att organisera och säkerställa kvalitet i den egna forskarutbildningen (särskilt med utökat krav på antal professorer och docenter i ämnena). Med en ny beslutsstruktur på högskolan skulle kollegialt valda forskarutbildningsutskott till institutions/fakultetsnämnderna kunna ersätta den funktion som styrgrupperna har idag, dvs. fördela doktorandplatser, erbjuda karriärstöttande aktiviteter och sociala funktioner för doktoranderna, medan ämnena skulle fatta formella beslut där ämneskompetens behövs (utse handledare, opponenter, betygskommittéer, examinator, m.m.). Dessa beslut bör dock förmedlas till högre kvalitetssäkrande organ (t.ex. fakultetsnämnd, FU-utskott inom ny fakultetsorganisation eller liknande) för kännedom.

BEEGS

Jag menar att BEEGS i dess nuvarande form har spelat ut sin roll. Det är mycket inom SHs forskarutbildning som skulle bli bättre om BEEGS dominans över forskarutbildningen minskade: 1) ÖÖ-kursen skulle kunna ges på institutions- eller ämnesnivå och därmed bli mer ämnesrelevant för doktoranderna, 2) doktoranderna skulle placeras och rota sig i sina ämnesmiljöer från utbildningens början och slippa ryckas upp och byta miljö mitt under forskarutbildningens gång, 3) doktorandgrupperna på ämnena/institutionerna skulle bli större och mer stabila om man samlade alla doktorander där, 4) ämnesdjupet i avhandlingarna skulle förbättras om doktoranderna fick en mer ämnesfördjupande och ämnesintegrerad utbildning från år ett, 5) doktoranderna skulle lättare kunna genomföra institutionstjänstgöring och undervisa redan under sitt första år vilket skulle gagna både deras anställningsbarhet och integration i ämnesmiljöerna. De ekonomiska medel som BEEGS förfogar över skulle också kunna decentraliseras ned till ämnen som då skulle få ökade möjligheter att arrangera ÖÖ-relevanta seminarier, workshops och studiebesök för doktorander inom respektive ämne/område. Självklart kan de ämnen som vill att doktoranderna ska sitta

vid CBEES under första året gå samman och låta dem göra det, men högskolan bör inte tvinga alla ämnen att göra detta.

Jag ställer mig bakom förslaget på en centralt placerad forskarutbildningskoordinator vid högskolan som tar ansvar för dess hela forskarutbildning (vilket BEEGS studierektor i stort sett gör idag), liksom ett centralt administrativt organ som kan stötta internationella forskare och doktorander.

Ovanstående organisation skulle även skapa en större likvärdighet mellan BEEGS-doktorander och övriga doktorander på högskolan (de senare är en växande grupp). Idag domineras forskarutbildningen i allt för hög grad av BEEGS, t ex vid introduktionsdagar, m.m. vilket skapar en ojämlikhet mellan olika typer av doktorander.

Jag bifogar även en fördjupande analys av fakultetsnämndens doktorandenkät som genomfördes år 2024.

UVS

Vad gäller UVS vill jag hänvisa till det alternativa förslag som bl.a. UVSs styrgrupp har tecknat i sina synpunkter på rapporten. UVS nuvarande konstruktion är inte hållbar i längden, den blir ämnesmässigt spretig och lägger allt för stort ansvar på doktoranderna att utgöra forskningsunderbyggnad för LU (det behövs forskningsverksamma seniora forskare för att skapa en sådan underbyggnad).

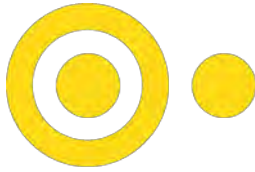
Dessutom låser dagens UVS-konstruktion fast svenska och pedagogik-ämnena i en utbildningsvetenskaplig forskningsinriktning, vilket åtminstone för svenskämnet utgör en allvarlig begränsning och kan medföra att duktiga forskare tvingas lämna högskolan för att få möjlighet att undervisa på forskarutbildningsnivå. Svenska och pedagogik skulle istället ges möjligheten att ingå i någon av de andra forskarutbildningsområdena (KKT, PESO), något dessa områden skulle välkomna om principerna för tilldelning av doktorander ändrades.

Språkfrågan

En väsentlig del av våra doktorandtjänster lyser ut med ÖÖ-profil, och för dessa tjänster förefaller det märkligt att kräva att sökande kan svenska eller annat skandinaviskt språk för att antas till forskarutbildningen. Det är också viktigt att ämnen som vill lysa ut doktorandanställningar med ÖÖ-profil anpassar sig till den internationella miljö detta skapar och är språkligt inkluderande, dvs. pratar engelska på möten och i andra sociala sammanhang.

Övrigt

På sid. 15 i rapporten benämns styrgrupperna som *kollegiala organ*, vilket de inte är. Kollegiala organ kännetecknas av att ledamöterna är valda inom den enhet de har beslutsmandat över, men i t.ex. KKTs styrgrupp sitter ämnenas studierektorer som inte är valda, och som bevakar sina egna ämnens intressen snarare än att se till helheten. Kollegiala organ bör därför utgöras av färre (eller fler) medlemmar än antalet underenheter som organet ansvarar för. Om styrgrupperna var organiserade som kollegiala organ skulle de ha lättare att se till vad som är bäst för helheten, och att beakta kvalitetsaspekter snarare än att lotta mellan ämnen när antalet tilldelade doktorandplatser inte sammanfaller med antalet ämnen. I en ny, decentraliserad, organisation skulle man även kunna tänka sig att varje institutionsnämnd (som då skulle vara fakultetsnämnder) hade ett forsknings- och forskarutbildningsutskott som fyllde den funktion som styrgrupperna gör för idag (dock med ett decentraliserat beslutsmandat till ämnena).

Synpunkter från styrgruppen för Utbildningsvetenskapliga studier (UVS) gällande rapport om Forskarutbildningen vid Södertörns högskola.

Styrgruppen för UVS lämnar härmed sina synpunkter på rapporten om forskarutbildningsområdena vid Södertörns högskola. Synpunkterna är utformade i linje med fakultetsnämndens välkomnande av ”såväl sakfelpåpekanden som synpunkter och analys, förslagen och dess konsekvenser”. Den första delen av vårt svar är principiellt hållet och utmynnar i en uppmaning till att en särskild genomgång av UVS görs så snart som möjligt, den andra delen går mer i detalj in på sakfel och missförstånd i rapporten gällande UVS.

Michael Forsman

Ordförande för styrgruppen för UVS

En särskild rapport om UVS bör tas fram

Styrgruppen för UVS välkomnar rapporten om forskarutbildningarna vid Södertörns högskola, vi ser den som ett användbart underlag för fortsatta diskussioner, och vi uppskattar att författarna pekar på behovet av mer resurser till forskarutbildning, då “det mesta tyder på att resurserna för forskarutbildning på högskolan kommer vara tämligen konstant på samma nivå som nu de kommande fyra åren” (s. 33). Vi delar också uppfattningen att resursfördelning på högskolan inte behöver vara ”lika för alla” (s. 49), och vi ställer oss bakom tankarna om behovet av en förändring av CBEES.

Vi delar författarnas bild av UVS’ grundläggande strukturella utmaning, fler ämnen ansluts medan den årliga tilldelningen av doktorandtjänsterna är för låg. När UVS etablerades 2017/2018 bestod området av två enkelanslutna ämnen (pedagogik och svenska) sedan har området expanderat kraftigt mellan 2021 och 2025 genom

dubbelanslutningen av ytterligare sex ämnen (MKV, historia, litteraturvetenskap, den praktiska kunskapens teori, idéhistoria, statsvetenskap) vilket gör att UVS idag omfattar åtta ämnen (en ansökan om dubbelanslutning från religionsvetenskap ligger f.n. hos sakkunniga vilket gör det troligt att UVS kring årsskiftet 2025/2026 kommer att omfatta nio ämnen).

Dubbelanslutningen till UVS har uppmuntrats av högskoleledningen och vi delar tanken om en mångvetenskaplig bas för UVS. Tyvärr riskerar den nuvarande modellen på sikt försvaga och fragmentera UVS, vilket rapportförfattarna också pekar på (s. 55f). Medan antalet anslutna ämnen flerfaldigats har den årliga tilldelningen av doktorandtjänster i princip har legat fast kring två per år. Till detta kan läggas att den interna finansieringen av UVS (löner, drift, kurser, styrgrupp osv.) ligger lägre än för de andra fyra forskarutbildningsområdena (jfr. tabell 4). En annan utmaning är att många UVS-doktorander kommer att disputera under de närmaste två åren, och att en tredjedel av de nuvarande UVS-doktoranderna finansieras genom forskarskolor eller samverkan.

Härmed finns det en risk för utarmning av ett område som är av vikt för såväl högskolans lärarutbildning som lärosätets övergripande forskningsprofil. Rapportförfattarna pekar också på att det finns yttre "krav på en forskningsbaserad lärarutbildning" vilket "gör [UVS]området särskilt angeläget såväl på Södertörns högskola som nationellt" (s.13f). Tyvärr hanteras ändå UVS på ett bitvis lite oinitierat sätt i rapporten, det finns också en hel del missförstånd och faktafel i texten. Rapporten präglas också av ett mer ämnesinriktat än områdesmedvetet perspektiv, där de fyra "ursprungliga" forskarutbildningsområdena och BEEGS bildar norm. Detta kan inverka menligt på förståelsen av UVS och vissa av de jämförelser som görs mellan UVS och andra forskarutbildningsområden eller med BEEGS haltar också. Vidare kunde forskningsmässiga och ekonomiska relationer mellan lärarutbildningens forskningsplattform (jfr. dnr. 4299-1.1.2-2024) och UVS ha diskuterats mer. Detsamma kan sägas om frågan, varför inte UVS är knutet till BEEGS.

I slutet av rapporten presenteras fyra scenarier för UVS (s. 55f). Rapportförfattarna tar inte tar ställning till dem men skriver att det vore "negativt att fortsätta precis som nu" och de uppmanar till "fortsatt diskussion" (s. 56). Här menar vi att ytterligare scenarier kunde ha tagits fram för UVS, exempelvis med referens till det förslag om en

högskoleövergripande forskningsplattform som föregick den nuvarande konstruktion av UVS (jfr. kommentar nedan ang. s 13f).

Nedan listas och korrigeras missförstånd och sakfel men det kan vara värt att nämna ett par av dem också här. Rapportförfattarna skriver att KKT är högskolans största forskningsområde sett till antal ämnen (sju). Det stämmer inte. Även PESO omfattar sju ämnen, och UVS omfattar sedan maj 2025 åtta ämnen. Ett annat missförstånd som återkommer i tabeller och text gäller frågan om studierektorer inom UVS. Det finns inga studierektorer inom UVS. I stället finns det sedan 2023 en forskningskoordinator (10%) som i samverkan med UVS' styrgruppsordförande (10%) ansvarar för styrgrupp och kontakter med åtta UVS-ämnen samt 25 doktorander. Denna duo arrangerar också temadagar och annat i syfte att hålla ihop och utveckla UVS. Till skillnad från andra forskarutbildningsområden tilldelas UVS heller inte några medel utöver de 600 tkr som årligen ges till samtliga forskarutbildningsområden. Det finns även andra frågor gällande (under)finansieringen och organiseringen av UVS som behöver diskuteras.

Mot bakgrund av de brister som finns i den bild av UVS som ges i rapporten, och framförallt med tanke på att UVS vid årsskiftet 2025/2026 blir del av den nya institutionen för utbildningsvetenskap menar vi att det behövs en snar och särskild genomgång av UVS, denna bör bland adresserar följande.

- Resultat och styrkor för UVS hittills, utmaningar och prognoser framåt.
- Relationer till lärarutbildningens forskningsplattform, lärarutbildningens program och profiler.
- Modeller för organisation, finansiering och styrning av UVS som del av den nya institutionen för utbildningsvetenskap.
- Scenarier för den långsiktiga profileringen och finansieringen av UVS i relation områdets ämnen, högskolans övriga fyra forskarutbildningsområden, BEEGS, samt högskolans forskningsplattformar.

Sakfel, korrigeringar, kommentarer

Nedan följer en sammanställning av sakfel, missförstånd, korrigeringar och kommentarer.

s. 9. Tabell 1. Forskarutbildningsområden och ämnen vid Södertörns högskola

För att tabellen ska vara komplett bör år för anslutning läggas in för samtliga ämnen som ingår i UVS. Pedagogik och svenska var med från 2017. MKV anslöts 2021. Året efter anslöts historia, litteraturvetenskap, och den praktiska kunskapens teori. Idéhistoria anslöts 2024 och statsvetenskap 2025. F.ö. kan påpekas att tabell 1 inkluderar offentlig förvaltning, som anslöts till PESO 2025, trots att det på annan plats i rapporten anges att de data som presenteras gäller tiden fram t.o.m. december 2024.

s 13. Beslut om examensrätt på forskarnivå

På sidan 13f citeras det rektorsbeslut som fattades 2016 om etablering av ett femte forskarutbildningsområde. Till denna historieskrivning kan läggas att den dåvarande fakultetsnämnden på uppdrag av rektor och under närmare ett halvår utredde hur en stabil forskningsunderbyggnad skulle kunna skapas till LU. Nämnden påpekade vikten av att skilja mellan lärarutbildningens forskningsunderbyggnad och forskarutbildning med utbildningsvetenskaplig inriktning, och man förordade att svenska och pedagogik skulle göras till del av något av de fyra redan existerande forskarutbildningsområdena, snarare än att skapa ett femte forskarutbildningsområde, som redan då framstod som en sårbar konstruktion. I stället kunde en högskoleövergripande och mångvetenskaplig forskningsplattform ha etablerats, för att där samla all UVS-relevant forskning inom högskolan. Med en sådan plattform hade kanske dagens situation kunnat undvikas och högskolan hade i anslutning till beviljade externfinansierade forskningsprojekt med UVS-orientering (ink. ÖS-projekt) kunnat gå in med finansiering av doktorand-tjänster. På så sätt hade doktoranderna blivit del av en naturlig forskningskontext, till fördel också för LU:s forskningsanknytning. Detta skedde inte utan i stället beslutade dåvarande rektor strax före hon lämnade sitt uppdrag att inrätta ett femte forskarutbildningsområde (UVS).

s. 14f. Nuvarande organisering av forskarutbildning

Här förs ett resonemang om en dubblering av antalet ämnen ”från 2010 till 2024”. Denna del hade tjänat på att preciseras och periodiseras. Exempelvis på följande sätt. Sedan 2010 räknas Miljövetenskap som ett område/ämne. KTT består sedan 2015 av sju ämnen, och Historiska studier av fem. PESO bestod 2015 av fyra ämnen. Total 17 ämnen. Mellan 2019 och 2025 har sedan ytterligare tre ämnen anslutits till PESO. Medan följande gäller för UVS. Från 2017 till 2020 bestod området av två enkel-

anslutna ämnen (pedagogik och svenska). Mellan 2021 och 2025 har UVS vuxit från två till åtta ämnen (fortfarande med två doktorandtjänster per år).

s 16. Tabell 2. Skillnader mellan forskarutbildningsområdena

På sid 17 står det att KKT skiljer ut sig genom att omfatta flest ämnen (sju), samtidigt som tabell 1 visar att PESO också omfattar sju ämnen och UVS omfattar åtta ämnen (maj 2025). I tabell 2 står det att UVS har en studierektor. Detta stämmer för 2019 till 2022, därefter har UVS *en* forskningskoordinator (jfr. kommentar ang. s 24, tabell 4), vilket gör att antalet studierektor i tabell 2 blir missvisande. F.ö. stämmer inte siffrorna som i tabell 2 anges för poäng för avhandling överens med vad som står på s. 17 angående antal poäng för avhandling inom respektive område.

s.20. Tabell 3. Doktoranders finansieringsform

I tabell 3 anges att pedagogikämnet finansierar en UVS-doktorand med medel från BEEGS och en doktorand via ÖS-projekt. Det stämmer inte. Sedan pedagogikämnet antog sina första UVS-doktorander i september 2018 och fram till 2024 har samtliga doktorander finansierats genom fo-anslag. Inga UVS-doktorander i pedagogik har haft medel från BEEGS eller från ÖS-projekt. I tabellen anges att det finns en MKV-doktorand inom UVS som har rektorsmedel. Det stämmer inte. F.ö. skulle tabell 3 bli tydligare om det totala antal doktorander per ämne respektive det totala antalet doktorander på högskolan ingick.

s. 22. Angående avlyft

Ett förtydligande vore bra gällande avlyft i relation till UVS. Avlyft innebär att prefekten tar en viss del forskningsmedel från ämnena för att finansiera det forskarutbildningsområde som ligger på institutionen, exempelvis IKL i relation till KKT. Då UVS hittills inte legat under en institution har ingen finansiering tagits från ämnena till kurser och studierektorskap.

s. 24. Tabell 4. Fördelning av interna medel för forskarutbildning.

Forskningskoordinator 10% är korrekt. Studierektor 10% stämmer inte. F.ö. noterar vi stora skillnader i finansiering mellan områdena.

s. 26. Fig. 1. Sammanfattande omdöme om forskarutbildningen

I en figur som denna hade det varit bra att skilja svar från nyligen antagna doktorander från doktorander som kommit betydligt längre i sin forskarutbildning.

s. 27. *Forskarskola MKV*

Det årtal (2001) som anges för forskarskolan i MKV stämmer inte, den forskarskola som avses (Skola-Sport-Skärm) startade 2021, och tre doktorander MKV/UVS antogs till denna i januari 2022.

s. 28. *Tabell 5. Statistik om forskarutbildning per område och ämne*

Tabell 5 blir fel och missvisande på grund av att samtliga UVS-doktorander fördelats på pedagogik och svenska. Trots att UVS i december 2024 bestod av sju ämnen. Fakta är att det i december 2024 fanns 23 registrerade UVS-doktorander fördelade över områdets då sju ämnen. Per december 2024 hade 28 doktorander antagits till UVS (i ett par fall skrivits över). Fyra disputationer (tre i svenska och en i pedagogik) hade ägt rum mellan 2018 och 2024. Nedan ges en rättvisande sammanställning av det hela. F.ö. kan nämnas att 7–9 disputationer planeras inom UVS Ht25 till ht26.

Ämne	Anslut. 1a.Antag	Tot. dokt.	Disp.	Dec. 2024	Varav ext, finans.
Pedagogik	2018/19	10	1	9	1
Svenska	2018/19	9	3	6	1
MKV	2021/22	4		4	3
Prak.k.t.	2022/23	2		2	1
Historia	2022/23	1		1	
Litt.vet	2022/23	1		1	
Idéhistoria	2023/24	1		1	
<i>Summa</i>		<i>28</i>	<i>4</i>	<i>24</i>	<i>6</i>

De siffror som anges i tabell 5 för kvinnor respektive män som handledare (vi förmodar huvudhandledare) stämmer inte för UVS och det blir skevt att fördela dem alla på pedagogik och svenska. Nedan anges den faktiska fördelningen av kvinnor och män som huvudhandledare , respektive biträdande handledare, inom UVS. Fig. 1 gäller per december 2024. Fig. 2 avser de doktorander som disputerat dessförinnan.

Fig 1. Handledare, doktorander, december 2024

Ämne	Doktorander		Huvudhandledare		Biträdande handledare	
	Kv.	Man	Kv.	Man	Kv.	Man
Pedagogik	7	2	5	4	8	1
Svenska	6	1	5	1	5	1
MKV	4	–	2	2	2	2
Prak.kuns. teo	2	–	2	–	2	–
Historia	1	–	1	–	–	1
Litt.vet	–	1	1	–	1	–
Tot.	20	4	16	8	18	6
Andel	83%	17%	67%	33%	75%	25%

Fig. 2 Disputerade t.o.m. december 2024

Ämne	Doktorander		Huvudhandledare.		Biträdande handledare	
	Kv.	Man.	Kv.	Man	Kv.	Man
Pedagogik	–	1	–	1	–	1
Svenska	1	2	1	2	3	1
Tot.	1	3	1	3	3	2

s. 31. Angående sårbara miljöer

Begreppen ”sårbara miljöer” och ”stora och små ämnen” återkommer i rapporten. Förutom att små ämnen kan vara starka forskningsmiljöer, handlar denna fråga inom UVS mer om områdets än de enskilda ämnenas sårbarhet. Det finns flera faktorer att beakta i detta, här nöjer vi oss med att peka på att UVS i princip har tilldelas två doktorander per år. Varav en numera går till antingen pedagogik eller svenska. Följden blir att det går väldigt långt mellan antagningarna för de övriga sex ämnena. Den är en ”sårbarhet” som ter sig likartad för små som stora ämnen och framförallt riskerar den urholka den miljö och det sammanhang som över tid har byggts upp i och kring UVS.

Sid 34. Finansiering av UVS-kurs

Det finns en gemensam kurs som ges inom UVS (Introduktion till utbildningsvetenskapliga studier). Därtill läser UVS-doktoranderna vetenskapsteori inom ramen för KKT samt en obligatorisk metodkurs inom sina ämnen. I rapporten står det att IKL/KKT vill att kostnaden för de IKL-lärare som undervisar på UVS' introkurs ska täckas av lärarutbildningen. Huvudargumentet för detta är att det är så det går till inom andra institutioner. Jämförelsen haltar dock eftersom UVS har legat utanför institutionsstrukturen, men frågan är ändå legitim och den pekar också på den generella underfinansieringen av UVS.

Södertörn Doctoral Dissertations

42. Adolphine G. Kateka, *Co-Management Challenges in the Lake Victoria Fisheries: A Context Approach*, 2010
43. René León Rosales, *Vid framtidens hitersta gräns: Om pojkar och elevpositioner i en multietnisk skola*, 2010
44. Simon Larsson, *Intelligensaristokrater och arkivmartyrer: Normerna för vetenskaplig skicklighet i svensk historieforskning 1900–1945*, 2010
45. Håkan Lättman, *Studies on spatial and temporal distributions of epiphytic lichens*, 2010 [report]
46. Alia Jaensson, *Pheromonal mediated behaviour and endocrine response in salmonids: The impact of cypermethrin, copper, and glyphosate*, 2010
47. Michael Wigerius, *Roles of mammalian Scribble in polarity signaling, virus offense and cell-fate determination*, 2010
48. Anna Hedtjärn Wester, *Män i kostym: Prinsar, konstnärer och tegelbärare vid sekelskiftet 1900*, 2010
49. Magnus Linnarsson, *Postgång på växlande villkor: Det svenska postväsendets organisation under stormaktstiden*, 2010
50. Barbara Kunz, *Kind words, cruise missiles and everything in between: A neoclassical realist study of the use of power resources in U.S. policies towards Poland, Ukraine and Belarus 1989–2008*, 2010
51. Anders Bartonek, *Philosophie im Konjunktiv: Nichtidentität als Ort der Möglichkeit des Utopischen in der negativen Dialektik Theodor W. Adornos*, 2010
52. Carl Cederberg, *Resaying the Human: Levinas Beyond Humanism and Antihumanism*, 2010
53. Johanna Ringarp, *Professionens problematik: Lärarkårens kommunalisering och välfärdsstatens förvandling*, 2011
54. Sofi Gerber, *Öst är Väst men Väst är bäst: Östtysk identitetsformering i det förenade Tyskland*, 2011
55. Susanna Sjödin Lindenskoug, *Manlighetens borte gräns: Tidelagsrättegångar i Livland åren 1685–1709*, 2011
56. Dominika Polanska, *The emergence of enclaves of wealth and poverty: A sociological study of residential differentiation in post-communist Poland*, 2011
57. Christina Douglas, *Kärlek per korrespondens: Två förlovade par under andra hälften av 1800-talet*, 2011
58. Fred Saunders, *The Politics of People – Not just Mangroves and Monkeys: A study of the theory and practice of community-based management of natural resources in Zanzibar*, 2011
59. Anna Rosengren, *Åldrandet och språket: En språkhistorisk analys av hög ålder och åldrande i Sverige cirka 1875–1975*, 2011
60. Emelie Lilliefeldt, *European Party Politics and Gender: Configuring Gender-Balanced Parliamentary Presence*, 2011
61. Ola Svenonius, *Sensitising Urban Transport Security: Surveillance and Policing in Berlin, Stockholm, and Warsaw*, 2011
62. Andreas Johansson, *Dissenting Democrats: Nation and Democracy in the Republic of Moldova*, 2011
63. Wessam Melik, *Molecular characterization of the Tick-borne encephalitis virus: Environments and replication*, 2012
64. Steffen Werther, *SS-Vision und Grenzland-Realität: Vom Umgang dänischer und „volksdeutscher“ Nationalsozialisten in Sønderjylland mit der „großgermanischen“ Ideologie der SS*, 2012
65. Peter Jakobsson, *Öppenhetsindustrin*, 2012
66. Kristin Ilves, *Seaward Landward: Investigations on the archaeological source value of the landing site category in the Baltic Sea region*, 2012
67. Anne Kaun, *Civic Experiences and Public Connection: Media and Young People in Estonia*, 2012

68. Anna Tessmann, *On the Good Faith: A Fourfold Discursive Construction of Zoroastrianism in Contemporary Russia*, 2012
69. Jonas Lindström, *Drömmen om den nya staden: stadsförnyelse i det postsovetiska Riga*, 2012
70. Maria Wolrath Söderberg, *Topos som meningsskapare: retorikens topiska perspektiv på tänkande och lärande genom argumentation*, 2012
71. Linus Andersson, *Alternativ television: former av kritik i konstnärlig TV-produktion*, 2012
72. Håkan Lättman, *Studies on spatial and temporal distributions of epiphytic lichens*, 2012
73. Fredrik Stiernstedt, *Mediearbete i mediehuset: produktion i förändring på MTG-radio*, 2013
74. Jessica Moberg, *Piety, Intimacy and Mobility: A Case Study of Charismatic Christianity in Present-day Stockholm*, 2013
75. Elisabeth Hemby, *Historiemåleri och bilder av vardag: Tatjana Nazarenkos konstnärskap i 1970-talets Sovjet*, 2013
76. Tanya Jukkala, *Suicide in Russia: A macro-sociological study*, 2013
77. Maria Nyman, *Resandets gränser: svenska resenärers skildringar av Ryssland under 1700-talet*, 2013
78. Beate Feldmann Eellend, *Visionära planer och vardagliga praktiker: postmilitära landskap i Östersjöområdet*, 2013
79. Emma Lind, *Genetic response to pollution in sticklebacks: natural selection in the wild*, 2013
80. Anne Ross Solberg, *The Mahdi wears Armani: An analysis of the Harun Yahya enterprise*, 2013
81. Nikolay Zakharov, *Attaining Whiteness: A Sociological Study of Race and Racialization in Russia*, 2013
82. Anna Kharkina, *From Kinship to Global Brand: the Discourse on Culture in Nordic Cooperation after World War II*, 2013
83. Florence Fröhlig, *A painful legacy of World War II: Nazi forced enlistment: Alsatian/Mosellan Prisoners of war and the Soviet Prison Camp of Tambov*, 2013
84. Oskar Henriksson, *Genetic connectivity of fish in the Western Indian Ocean*, 2013
85. Hans Geir Aasmundsen, *Pentecostalism, Globalisation and Society in Contemporary Argentina*, 2013
86. Anna McWilliams, *An Archaeology of the Iron Curtain: Material and Metaphor*, 2013
87. Anna Danielsson, *On the power of informal economies and the informal economies of power: rethinking informality, resilience and violence in Kosovo*, 2014
88. Carina Guyard, *Kommunikationsarbete på distans*, 2014
89. Sofia Norling, *Mot "väst": om vetenskap, politik och transformation i Polen 1989–2011*, 2014
90. Markus Huss, *Motståndets akustik: språk och (o)ljud hos Peter Weiss 1946–1960*, 2014
91. Ann-Christin Randahl, *Strategiska skribenter: skrivprocesser i fysik och svenska*, 2014
92. Péter Balogh, *Perpetual borders: German-Polish cross-border contacts in the Szczecin area*, 2014
93. Erika Lundell, *Förkroppsligad fiktion och fiktionaliserade kroppar: levande rollspel i Östersjöregionen*, 2014
94. Henriette Cederlöf, *Alien Places in Late Soviet Science Fiction: The "Unexpected Encounters" of Arkady and Boris Strugatsky as Novels and Films*, 2014
95. Niklas Eriksson, *Urbanism Under Sail: An archaeology of fluit ships in early modern everyday life*, 2014
96. Signe Opermann, *Generational Use of News Media in Estonia: Media Access, Spatial Orientations and Discursive Characteristics of the News Media*, 2014
97. Liudmila Voronova, *Gendering in political journalism: A comparative study of Russia and Sweden*, 2014
98. Ekaterina Kalinina, *Mediated Post-Soviet Nostalgia*, 2014
99. Anders E. B. Blomqvist, *Economic Nationalizing in the Ethnic Borderlands of Hungary and Romania: Inclusion, Exclusion and Annihilation in Szatmár/Satu-Mare, 1867–1944*, 2014
100. Ann-Judith Rabenschlag, *Völkerfreundschaft nach Bedarf: Ausländische Arbeitskräfte in der Wahrnehmung von Staat und Bevölkerung der DDR*, 2014
101. Yuliya Yurchuck, *Reordering of Meaningful Worlds: Memory of the Organization of Ukrainian Nationalists and the Ukrainian Insurgent Army in Post-Soviet Ukraine*, 2014
102. Hanna Sofia Rehnberg, *Organisationer berättar: narrativitet som resurs i strategisk kommunikation*, 2014
103. Jaakko Turunen, *Semiotics of Politics: Dialogicality of Parliamentary Talk*, 2015
104. Iveta Jurkane-Hobein, *I Imagine You Here Now: Relationship Maintenance Strategies in Long-Distance Intimate Relationships*, 2015
105. Katharina Wesolowski, *Maybe baby? Reproductive behaviour, fertility intentions, and family policies in post-communist countries, with a special focus on Ukraine*, 2015
106. Ann af Burén, *Living Simultaneity: On religion among semi-secular Swedes*, 2015

107. Larissa Mickwitz, *En reformerad lärare: konstruktionen av en professionell och betygssättande lärare i skolpolitik och skolpraktik*, 2015
108. Daniel Wojahn, *Språkaktivism: diskussioner om feministiska språkförändringar i Sverige från 1960-talet till 2015*, 2015
109. Hélène Edberg, *Kreativt skrivande för kritiskt tänkande: en fallstudie av studenters arbete med kritisk metarefleksion*, 2015
110. Kristina Volkova, *Fishy Behavior: Persistent effects of early-life exposure to 17 α -ethinylestradiol*, 2015
111. Björn Sjöstrand, *Att tänka det tekniska: en studie i Derridas teknikfilosofi*, 2015
112. Håkan Forsberg, *Kampen om eleverna: gymnasiefältet och skolmarknadens framväxt i Stockholm, 1987-2011*, 2015
113. Johan Stake, *Essays on quality evaluation and bidding behavior in public procurement auctions*, 2015
114. Martin Gunnarson, *Please Be Patient: A Cultural Phenomenological Study of Haemodialysis and Kidney Transplantation Care*, 2016
115. Nasim Reyhanian Caspillo, *Studies of alterations in behavior and fertility in ethinyl estradiol-exposed zebrafish and search for related biomarkers*, 2016
116. Pernilla Andersson, *The Responsible Business Person: Studies of Business Education for Sustainability*, 2016
117. Kim Silow Kallenberg, *Gränsland: svensk ungdomsvård mellan vård och straff*, 2016.
118. Sari Vuorenperä, *Literacitet genom interaction*, 2016
119. Francesco Zavatti, *Writing History in a Propaganda Institute: Political Power and Network Dynamics in Communist Romania*, 2016
120. Cecilia Anell, *Begärets politiska potential: Feministiska motståndsstrategier i Elin Wägners 'Pennskaftet', Gabriele Reuters 'Aus guter Familie', Hilma Angered-Strandbergs 'Lydia Vik' och Grete Meisel-Hess 'Die Intellektuellen'*, 2016
121. Marco Nase, *Academics and Politics: Northern European Area Studies at Greifswald University, 1917-1992*, 2016
122. Jenni Rinne, *Searching for authentic living through native faith: The Maausk movement in Estonia*, 2016
123. Petra Werner, *Ett medialt museum: lärandets estetik i svensk television 1956–1969*, 2016
124. Ramona Rat, *Un-common Sociality: Thinking sociality with Levinas*, 2016
125. Petter Thureborn, *Microbial ecosystem functions along the steep oxygen gradient of the Landsort Deep, Baltic Sea*, 2016
126. Kajsa-Stina Benulic, *A Beef with Meat: Media and audience framings of environmentally unsustainable production and consumption*, 2016
127. Naveed Asghar, *Ticks and Tick-borne encephalitis virus: from nature to infection*, 2016
128. Linn Rabe, *Participation and legitimacy: Actor involvement for nature conservation*, 2017
129. Maryam Adjam, *Minnesspår: hågkomstens rum och rörelse i skuggan av en flykt*, 2017
130. Kim West, *The Exhibitionary Complex: Exhibition, Apparatus and Media from Kulturhuset to the Centre Pompidou, 1963–1977*, 2017
131. Ekaterina Tarasova, *Anti-nuclear Movements in Discursive and Political Contexts: Between expert voices and local protests*, 2017
132. Sanja Obrenović Johansson, *Från kombifeminism till rörelse: kvinnlig serbisk organisering i förändring*, 2017
133. Michał Salamonik, *In Their Majesties' Service: The Career of Francesco De Gratta (1613–1676) as a Royal Servant and Trader in Gdańsk*, 2017
134. Jenny Ingridsson, *The Promises of the Free World: Postsocialist Experience in Argentina and the Making of Migrants, Race, and Coloniality*, 2017
135. Julia Malitska, *Negotiating Imperial Rule: Colonists and Marriage in the Nineteenth-century Black Sea Steppe*, 2017
136. Natalya Yakusheva, *Parks, Policies and People: Nature Conservation Governance in Post-Socialist EU Countries*, 2017
137. Martin Kellner, *Selective Serotonin Re-uptake Inhibitors in the Environment: Effects of Citalopram on Fish Behaviour*, 2017
138. Krystof Kasprzak, *Vara – Framträdande – Värld: Fenomenets negativitet hos Martin Heidegger, Jan Patočka och Eugen Fink*, 2017
139. Alberto Frigo, *Life-stowing from a Digital Media Perspective: Past, Present and Future*, 2017
140. Maarja Saar, *The Answers You Seek Will Never be Found at Home: Reflexivity, biographical narratives and lifestyle migration among highly-skilled Estonians*, 2017
141. Anh Mai, *Organizing for Efficiency: Essays on merger policies, independence of authorities, and technology diffusion*, 2017

142. Gustav Strandberg, *Politikens omskakning: Negativitet, samexistens och frihet i Jan Patočkas tänkande*, 2017
143. Lovisa Andén, *Litteratur och erfarenhet i Merleau-Pontys läsning av Proust, Valéry och Stendhal*, 2017
144. Fredrik Bertilsson, *Frihetstida policyskapande: uppfostringskommissionen och de akademiska konstitutionerna 1738–1766*, 2017
145. Börjeson, Natasja, *Toxic textiles: towards responsibility in complex supply chains*, 2017
146. Julia Velkova, *Media technologies in the making: User-driven software and infrastructures for computer graphics production*, 2017
147. Karin Jonsson, *Fångna i begreppen? Revolution, tid och politik i svensk socialistisk press 1917–1924*, 2017
148. Josefine Larsson, *Genetic aspects of environmental disturbances in marine ecosystems: studies of the blue mussel in the Baltic Sea*, 2017
149. Roman Horbyk, *Mediated Europes: Discourse and Power in Ukraine, Russia and Poland during Euromaidan*, 2017
150. Nadezda Petrusenko, *Creating the Revolutionary Heroines: The Case of Female Terrorists of the PSR (Russia, Beginning of the 20th Century)*, 2017
151. Rahel Kuflu, *Bröder emellan: identitetsformering i det koloniserade Eritrea*, 2018
152. Karin Edberg, *Energilandskap i förändring: inramningar av kontroversiella lokaliseringar på norra Gotland*, 2018
153. Rebecka Thor, *Beyond the Witness: Holocaust Representation and the Testimony of Images - Three films by Yael Hersonski, Harun Farocki, and Eyal Sivan*, 2018
154. Maria Lönn, *Bruten vithet: Om den ryska femininitetens sinnliga och temporala villkor*, 2018
155. Tove Porseryd, *Endocrine disruption in fish: Effects of 17 α -ethinylestradiol exposure on non-reproductive behavior, fertility and brain and testis transcriptome*, 2018
156. Marcel Mangold, *Securing the working democracy: Inventive arrangements to guarantee circulation and the emergence of democracy policy*, 2018
157. Matilda Tudor, *Desire Lines: Towards a Queer Digital Media Phenomenology*, 2018
158. Martin Andersson, *Migration i 1600-talets Sverige: Älvsborgs lösen 1613–1618*, 2018
159. Johanna Pettersson, *What's in a Line? Making Sovereignty through Border Policy*, 2018
160. Irina Seits, *Architectures of Life-Building in the Twentieth Century: Russia, Germany, Sweden*, 2018
161. Alexander Stagnell, *The Ambassador's Letter: On the Less Than Nothing of Diplomacy*, 2019
162. Mari Zetterqvist Blokhuis, *Interaction Between Rider, Horse and Equestrian Trainer – A Challenging Puzzle*, 2019
163. Robin Samuelsson, *Play, Culture and Learning: Studies of Second-Language and Conceptual Development in Swedish Preschools*, 2019
164. Ralph Tafon, *The "Dark Side" of Marine Spatial Planning: A Study of Domination, Empowerment and Freedom through Theories of Discourse and Power*, 2019
165. Ingela Visuri, *Varieties of Supernatural Experience: The case of high-functioning autism*, 2019
166. Mathilde Rehlund, *Getting the transport right – for what? What transport policy can tell us about the construction of sustainability*, 2019
167. Oscar Törnqvist, *Röster från ingenmansland: en identitetsarkeologi i ett maritimt mellanrum*, 2019
168. Elise Remling, *Adaption, now? Exploring the Politics of Climate Adaption through Poststructuralist Discourse Theory*, 2019
169. Eva Karlberg, *Organizing the Voice of Women: A study of the Polish and Swedish women's movements' and adaptation to international structures*, 2019
170. Maria Pröckl, *Tyngd, sväng och empatisk timing: förskollärares kroppsliga kunskaper*, 2020
171. Adrià Alcoverro, *The University and the Demand for Knowledge-based Growth: The hegemonic struggle for the future of Higher Education Institutions in Finland and Estonia*, 2020
172. Ingrid Forsler, *Enabling media: Infrastructures, imaginaries and cultural techniques in Swedish and Estonian visual arts education*, 2020
173. Johan Sehlberg, *Of Affliction: The Experience of Thought in Gilles Deleuze by Way of Marcel Proust*, 2020
174. Renat Bekkin, *People of Reliable Loyalty... : Muftiates and the State in Modern Russia*, 2020
175. Olena Podolian, *The Challenge of 'Stateness' in Estonia and Ukraine*, 2020
176. Patrick Seniuk, *Encountering Depression In-Depth: A Phenomenological Approach to Selfhood in Psychiatric Practice*, 2020
177. Vasileios Petrogiannis, *European Mobility and Spatial Belongings: Greek and Latvian migrants in Sweden*, 2020
178. Lena Norbäck Ivarsson, *Tracing environmental change and human impact as recorded in sediments from coastal areas of the northwestern Baltic Proper*, 2020

179. Sara Persson, *Corporate Hegemony through Sustainability - A study of sustainability standards and CSR practices as tools to demobilise community resistance in the Albanian oil industry*, 2020
180. Juliana Porsani, *Livelihood Implications of Large-Scale Land Concessions in Mozambique: A case of family farmers' endurance*, 2020
181. Anders Backlund, *Isolating the Radical Right - Coalition Formation and Policy Adaptation in Sweden*, 2020
182. Nina Carlsson, *One Nation, One Language? National minority and Indigenous recognition in the politics of immigrant integration*, 2021
183. Erik Gråd, *Nudges, Prosocial Preferences & Behavior: Essays in Behavioral Economics*, 2021
184. Anna Enström, *Sinnesstämning, skratt och hypokondri - Om estetisk erfarenhet i Kants tredje Kritik*, 2021
185. Michelle Rydback, *Healthcare Service Marketing in Medical Tourism - An Emerging Market Study*, 2021
186. Fredrik Jahnke, *Toleransens altare och undvikandets hänsynsfullhet: Religion och menings-skapande bland svenska grundskoleelever*, 2021
187. Benny Berggren Newton, *Business Basics - A Grounded Theory for Managing Ethical Behavior in Sales Organizations*, 2021
188. Gabriel Itkes-Sznap, *Nollpunkten. Precisionens betydelse hos Witold Gombrowicz, Inger Christensen och Herta Müller*, 2021
189. Oscar Svanelid Medina, *Att forma tillvaron: konstruktivism som konstnärligt yrkesarbete hos Geraldo de Barros, Lygia Pape och Lygia Clark*, 2021
190. Anna-Karin Selberg, *Politics and Truth: Heidegger, Arendt and The Modern Political Lie*, 2021
191. Camilla Larsson, *Framträdanden: Performativitetsteoretiska tolkningar av Tadeusz Kantors konstnärskap*, 2021
192. Raili Uibo, *"And I don't know who we really are to each other": Queers doing close relationships in Estonia*, 2021
193. Igné Stamolkaitė, *New Tides in Shipping: Studying incumbent firms in maritime energy transitions*, 2021
194. Mani Shutzberg, *Tricks of the Medical Trade: Cunning in the Age of Bureaucratic Austerity*, 2021
195. Patrik Höglund, *Skeppssamhället: Rang, roller och status på örlogsskepp under 1600-talet*, 2021
196. Philipp Seufferling, *Media and the refugee camp: the historical making of space, time, and politics in the modern refugee regime*, 2021
197. Johan Sandén, *Närbyråkrater och digitaliseringar: hur lärares arbete formas av tidsstrukturer*, 2021
198. Ulrika Nemeth, *Det kritiska uppdraget: diskurser och praktiker i gymnasieskolans svensk-undervisning*, 2021
199. Helena Löfgren, *Det legitima ägandet: Politiska konstruktioner av allmännyttans privatisering i Stockholms stad 1990-2015*, 2021
200. Vasileios Kitsos, *Urban policies for a contemporary periphery: Insights from eastern Russia*, 2021
201. Jenny Gustafsson, *Drömmen om en gränslös fred: Världsmedborgarrörelsens reaktopi, 1949-1968*, 2022
202. Oscar von Seth, *Outsiders and Others: Queer Friendships in Novels by Hermann Hesse*, 2022
203. Kristin Halverson, *Tools of the Trade: Medical Devices and Practice in Sweden and Denmark, 1855-1897*, 2022
204. Henrik Ohlsson, *Facing Nature: Cultivating Experience in the Nature Connection Movement*, 2022
205. Mirey Gorgis, *Allt är våld: En undersökning av det moderna våldsbegreppet*, 2022
206. Mats Dahllöv, *Det absoluta och det gemensamma: Benjamin Höijers konstfilosofi*, 2022
207. Anton Poikolainen Rosén, *Noticing Nature: Exploring More Than Human-Centred Design in Urban Farming*, 2022
208. Sophie Landwehr Sydow, *Makers, Materials and Machines: Understanding Experience and Situated Embodied Practice in the Makerspace*, 2022
209. Simon Magnusson, *Boosting young citizens' deontic status: Interactional allocation of rights-to-decide in participatory democracy meeting*, 2022
210. Marie Jonsson, *Vad vilja vegetarianerna? : En undersökning av den svenska vegetarismen 1900-1935*, 2022
211. Birgitta Ekblom, *Härskarhyllning och påverkan: Panegyriken kring tronskiftet 1697 i det svenska Östersjöväldet*, 2022

212. Joanna Mellquist, *Policy Professionals in Civil society Organizations: Struggling for Influence*, 2022
213. David Birksjö, *Innovative Security Business: Innovation, Standardization and Industry Dynamics in the Swedish Security Sector, 1992–2012*, 2023
214. Roman Privalov, *After space utopia: Post-Soviet Russia and futures in space*, 2023
215. Martin Johansson, *De nordiska lekarna: Grannländer i pressen under olympiska vinterspel*, 2023
216. Anna Bark Persson, *Steel as the Answer? Viking Bodies, Power, and Masculinity in Anglophone Fantasy Literature 2006–2016*, 2023
217. Josefin Hägglund, *Demokratins stridslinjer – Carl Lindhagen och politikens omvandling, 1896–1923*, 2023
218. Lovisa Olsson, *I vinst och förlust – Köpmäns nätverk i 1500-talets Östersjöstäder*, 2023
219. Kateryna Zorya, *The Government Used to Hide the Truth, But Now We Can Speak*, 2023
220. Tony Blomqvist Mickelsson, *A Nordic sport social work in the context of refugee reception A Nordic sport social work in the context of refugee reception*, 2023
221. Ola Luthman, *Searching for sustainable aquaculture governance - A focus on ambitions and experience*, 2023
222. Emma Kihl, *Äventyrliga utföranden: en läsning av Agneta Enckells dikter med Isabelle Stengers kosmopolitik*, 2023
223. Çağla Demirel, *Analyzing competitive victimhood: Narratives of recognition and nonrecognition in the pursuit of reconciliation*, 2023
224. Joel Odebrant, *Spår, kropp, tid: en undersökning av den måleriska gestens materialitet 1952 – 1965*, 2024
225. Xiaoying Li, *Energy Efficiency in buildings in the Baltic states and the Nordic countries*, 2024
226. Thérèse Janzén, *Ticks: ecology, new hazards and relevance for public health*, 2024
227. Paul Sherfey, *Cultivating Responsible Citizenship: Collective Gardens at the Periphery of Neoliberal Urban Norms*, 2024
228. Kirill Polkov, *Queering Images of Russia in Sweden: Discursive hegemony and counter-hegemonic articulations 1991-2019*, 2024
229. Karl Katz Lydén, *Critique and the Care of the Self: The Economy of Truth and Government in Michel Foucault's Late Work*, 2024
230. Matteo Enrico Cattaneo, *Woandering towards places of imagination: Reflections through anarchism on the role of educators in early childhood education*, 2024
231. Mohanad Abdelgadir, *Aquatic ecosystem function and environmental change across spatial scales*, 2024
232. Fakhreddin Fakhrai Rad, *Transition Towards Supply Chain 4.0: Interweaving a Technological Perspective – Insights from Turkey and beyond*, 2024
233. Maria Mårzell, *Fredstematikens kritiska potential: feminism, militarism och kolonialism hos Frida Stéenhoff, Elin Wägner och Hagar Olsson*, 2024
234. Francesca Morini, *Design + Data Journalism: Shifting epistemologies, values, and practices*, 2024
235. Liza Jakobsson, *Hitta hem på marknaden: Den finansialiserade hemägarideologin i Sverige och Estland 1970–2007*, 2024